

СПРАВКА

**ЗА ОТРАЗЯВАНЕ НА ПОСТЪПИЛИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ И СТАНОВИЩА ОТ ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ
ПО ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТ НА ФИЗИЧЕСКИТЕ ЛИЦА (11.11.2024 г. – 11.12.2024 г.)**

№	Организация/ потребител /вкл. начина на получаване на предложението/	Предложения и становища	Приети/ неприети	Мотиви
1.	<p>Камара на частните съдебни изпълнители (чрез електронна поща)</p>	<p>Камарата на частните съдебни изпълнители изразява своето становище, че подкрепя необходимостта от правна уредба на обществените отношения във връзка със свръхзадължността на физическите лица.</p> <p>Смятаме обаче, че така публикувания проектозакон повтаря в много голяма степен непреодолимите слабости на предходния проект и не постига основните цели, които преследва, а именно справедливо удовлетворяване на кредиторите и погасяване задълженията на длъжниците. Отново се предлага модела на търговската несъстоятелност с всички, свързани от това неблагоприятни последици за българските граждани. Не се разрешават двата основни проблема на предходния проект - изключително тромаво и сложно съдебно производство, развиващо се пред окръжните, вместо пред районните съдилища, което в огромният брой от случаите още с образуването си ще води до спиране на изпълнителните дела, както и изключително високата цена, която длъжниците ще трябва да плащат за него. Предвид, че от закона ще се ползват най-бедните български граждани, за да се превърне той в работещ, какъвто според нас не е, следва да се промени цялостната му концепция като се въведе опростено и много по-евтино за длъжниците производство.</p> <p>Проектът на Закон за несъстоятелност на физическите лица, не само по наше мнение, е</p>	Неприети.	<p>Министерството на правосъдието не споделя съображенията относно възможното трансформиране на висящото изпълнително производство (производство за индивидуално принудително изпълнение) в универсалното производство по несъстоятелност, чрез възлагане на функциите на управление на масата на несъстоятелността на частния съдебен изпълнител, пред когото е висящо изпълнителното производство.</p> <p>Създаването на ново производство по несъстоятелност, чиято цел е да осигури справедливо удовлетворяване на кредиторите в едно общо съдебно производство, е немислимо без съобразяване на общите принципи и правила на несъстоятелността. Отчетена е необходимостта от участие на съд и специалист по несъстоятелност, които имат необходимата квалификация и подготовка. Единствено в рамките на универсалното производство по несъстоятелност, ръководено от независим съд и с участието на независим синдик, назначен от съда, може да се осигури публичност, прозрачност и справедливо удовлетворяване на интересите на всички кредитори, при осигуряване на защита правата на длъжника.</p> <p>Що се отнася до аргументите за участие на съдебните изпълнители в производства по несъстоятелност в други държави членки, следва да се има предвид вида на съответното производство и неговите особености. Не всички производства в другите държави членки, предназначени за преодоляване на затрудненията на</p>

неработещ, неоправдано въвежда изключително сложна, тромава и не на последно място неимоверно скъпа процедура, която няма да помогне на добросъвестните длъжници да се освободят от задълженията си в разумен срок. В момента пред ЧСИ са висящи над 1 млн. изпълнителни дела срещу физически лица. Само можем да гадаем колко длъжници ще се възползват от новия закон, но предвид нагласите на добросъвестните и най-вече на недобросъвестните от тях, логично е да се очакват най-малкото десетки хиляди производства, които ще блокират окръжните съдилища, съответно и ще спрат същият брой изпълнителни дела и то за години. С оглед натовареността на съдилищата и необходимост от близост до участниците в производството, родовата подсъдност следва да бъде променена и производството да се развива пред районните съдилища. Първият и то нерешим проблем, който ще възникне по новите производства е назначаването на синдици по тях, предвид и изискването за предварително съгласие от синдика. Недобросъвестните длъжници със сигурност ще са доволни от това развитие, но тези, за които се създава закона - добросъвестните, много бързо ще разберат, че този закон изобщо не им помага след като ще трябва с години да са в съдебни дела и да плащат огромна част от доходите си като разноски по тях. Отправените предложения са изцяло съобразени и с европейския опит, доколкото в редица държави като Литва, Латвия, Естония, Нидерландия, на съдебните изпълнители са възложени подобни функции. В този смисъл е и Инструкцията на Европейска комисия за ефикасност на правосъдието в Европа от 17.12.2009 Г. за по-добро приложение на съществуващата препоръка на Съвета на Европа за съдебното изпълнение.

В тази връзка предлагаме нашите конкретни предложения за изменения и допълнения, ведно с мотиви, както следва:

неплатежоспособните длъжници – физически лица, са производства по несъстоятелност. Съществуват също производства за реструктуриране на задължения, производства за правна защита, за извънсъдебно споразумение и други. Участието на съдебните изпълнители в такива производства може да бъде целесъобразно и ефективно.

1. Заглавието на Раздел III се изменя така: „Управител в несъстоятелността (управител)“.

2. Навсякъде в закона думата „синдик“ се заменя с „управител“.

Мотиви:

И в момента съдебните изпълнители у нас провеждат някаква ограничена форма на несъстоятелност, доколкото ГПК предвижда множество присъединени вискатели по силата на закона и такива, които се присъединяват с молба. По всяко второ изпълнително производство участват множество вискатели и съдебните изпълнители са отлично подготвени за тези случаи. Следва да се има предвид и че при т.нар. „потребителска“ несъстоятелност, за разлика от търговската, по правило кредиторите на длъжника не са толкова много, става въпрос за само няколко такива - един или два доставчика, един кредит, евентуално заем от ФЛ. Не е без значение и обстоятелството, че у нас освен ЧСИ функционират и още около 200 ДСИ, като и двата вида изпълнителни органи в момента са с ниска натовареност. Тъй като производството по несъстоятелност ще започва по молба на длъжника и същият ще представя декларация за обстоятелствата по ал. 2 на чл. 34, а от друга страна, съдът няма да е длъжен да извърши служебна проверка на тези обстоятелства, като гаранция срещу злоупотреба с процесуални права от страна на длъжника и постигането в производството на принципа на обективната истина, предлагаме в случаите, когато срещу длъжника има висящо изпълнително производство, съдебният изпълнител, пред когото същото е висящо, да изготвя доклад и да извърши проверка по заявените обстоятелства, който да бъде представен пред съда. По този начин ще се избегне злоупотребата с права и използването на производството само за да се спре индивидуалното изпълнение, ще се облекчи значително работата на съда, съответно и на управителя/синдика, тъй като последният също ще използва представения доклад.

Неприети.

По предложения 1 и 2

С оглед на механизмите за засилено сътрудничество между съдии и специалисти по трансгранични дела, създадени с Регламент (ЕС) 2015/848 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 г. относно производството по несъстоятелност, професионализмът на всички участници трябва да бъде на сходно ниво навсякъде в Съюза. За постигането на тази цел държавите членки следва да гарантират, че специалистите в производство по несъстоятелност получават подходящо обучение и разполагат с необходимите експертни познания, включително да изпълняват отговорности по трансгранични дела по несъстоятелност. Дефиницията на понятието „синдик“ се съдържа в член 2, параграф 5 от Регламент 2015/848 относно производството по несъстоятелност. В Приложение Б, Република България е посочила за съответно на това понятие в националната правна система само „синдик“, вкл. временен, постоянен и т.н. В допълнение, Директива (ЕС) 2019/1023 също има изисквания за квалификацията и надзора върху дейността на синдиките, избягване на конфликта на интереси, което налага специфична регулация на дейността и правоспособност.

Към настоящия момент единствено синдиките могат да бъдат специалисти в производството по несъстоятелност, защото имат призната от закона правоспособност и необходимата професионална квалификация. Затова Законопроектът за несъстоятелност предвижда прилагането на чл. 655 от Търговския закон (чл. 20, ал. 2 от законопроекта), а по отношение изискванията за дължима грижа, ограничения, отговорност и задължение за застраховане на синдика да се прилагат съответно чл. 660 и чл. 662- 663а от Търговския закон (чл. 26 от законопроекта).

Както частните съдебни изпълнители, така и други професионалисти, например адвокати, биха могли да извършват дейност като синдик, след като придобият правоспособност по същия ред и при същите условия, а

3. В чл. 20 се правят следните изменения и допълнения:

3.1. Ал. 2 се изменя така: „(2) Управителят трябва да бъде синдик, включен в списъка по чл. 655, ал. 2 т. 5 от Търговския закон или съдебен изпълнител. Управителят трябва да отговаря на изискванията по чл. 655, ал. 1- 3 от Търговския закон, когато не е съдебен изпълнител.“

3.2. Създава се ал. 3: „(3) В случай на образувано изпълнително производство по реда на Гражданския процесуален кодекс, за управител се назначава съдебният изпълнител, при когото е образувано. При няколко образувани срещу длъжника изпълнителни производства за управител се назначава съдебният изпълнител, при когото е образувано изпълнително производство за събиране на най-обременителното за длъжника задължение. В тези случаи ал. 1 и ал. 2 на чл. 23 не се прилагат.“

4. Чл. 22 се изменя така: „Съдът назначава временния синдик с решението за откриване на производството по несъстоятелност, ако същият е дал писмено съгласие. Писмено съгласие не се изисква в случаите по чл. 20, ал. 3“.

5. Чл. 23 ал. 1 се изменя така: „(1) Съдът назначава управител, който отговаря на изискванията, като

Неприети.

не служебно да им се признава такава. Последното поставя под съмнение съществуването на необходимата квалификация за дейността и нейното регулиране.

Съдебните изпълнители осъществяват принудително изпълнение на частни вземания, което е само част от функциите на синдика. В допълнение на изпълнението върху имущество, синдикът управлява масата на несъстоятелността, осребрява имуществото, контролира дейността и сделките на длъжника, да дава съгласие за извършване на определени действия от длъжника, участва в съдебните производства за установяване на вземания и други с имуществен характер, по които длъжникът е страна. Съдебните изпълнители не извършват такива дейности.

По предложения 3 – 5

Законопроектът въвежда конкретни изисквания към синдика, уредени в чл. 655 от Търговския закон. Сред тях са условията синдикът да не е кредитор в производството по несъстоятелност с изключение за вземането за възнаграждение като синдик в това производство, както и условието синдикът да не се намира с длъжника или с кредитор в отношения, които пораждат основателно съмнение за неговото безпристрастие, включително да не ги е представлявал в последните три години преди встъпването си в длъжност.

Несъвместими с изискванията за независимост и безпристрастност на синдика са предложенията за служебно назначаване като синдик/управител по чл. 20 и 22.

Налице са потенциални конфликти на интереси между отделните кредитори, които водят едновременно изпълнителни дела при избрани от тях различни съдебни изпълнители, като всеки кредитор би предпочел продължаване на започнатото от него дело, без оглед на вида и размера на задължението. Да се определи кое задължение е най-обременително, като критерии за избор на съдебния изпълнител, не би било възможно, когато се изпълняват различни по вид и

определя и датата за встъпване на управителя в длъжност. Освен в случаите на чл. 20, ал. 3, управителят трябва да е дал предварително съгласие за назначаването си.“

Мотиви: Горните тежки социални, икономически, а и за съдебната система неблагоприятни последици биха могли да се избегнат като се предвиди, че в случаите на висящо изпълнително производство за управител се назначава съдебният изпълнител, пред когото същото е образувано. При образуване на изпълнително производство съдебният изпълнител проучва имущественото състояние на длъжника, налага обезпечителни мерки върху него и го описва, следователно, тази информация и действия следва и могат да бъдат използвани за целите на несъстоятелността. По този начин значително ще се намалят разноските по процедурата в интерес на длъжниците и кредиторите, които няма да заплащат проучването на имуществото, налагането на обезпечителните мерки и неговото описване. Това ще позволи да се намалят драстично възнагажденията на управителите, когато те са съдебни изпълнители.

6. В чл. 24 се правят следните изменение и допълнения:

6.1. В ал. 1 и ал. 3 думата „една“ се заменя с „половин“.

6.2. Създава се ал. 5: „(5) В случаите по чл. 20, ал. 3 възнагаждението на управителя по ал. 1 и ал. 3, както и по чл. 66, ал. 6, е в половин размер. Когато управителят е държавен съдебен изпълнител, се събира държавна такса в размерите по ал. 1 и по тази алинея.“.

7. В чл. 26 след края на изречението се добавя изразът: „освен когато същият е съдебен изпълнител“.

11. В чл. 66, ал. 6 думата „една“ се заменя с „половин“.

Мотиви: По отношение тежестта на разноските, за длъжниците тези предложения водят до драстичното

Неприети.

поредност на привилегиата задължения, когато се изпълняват непарични задължения, каквото е например това за предаване на дете и други. Съществува също конфликт на интереси между длъжника и съдебния изпълнител, който има свой правен интерес като получател на разноски по воденото от него изпълнително дело, включително като кредитор на вземане за вече натрупани разноски по изпълнителното дело, които се удовлетворяват първи по реда на чл. 136 от Закона за задълженията и договорите.

Служебното назначаване на определен частен съдебен изпълнител като управител/синдик в производството по несъстоятелност само поради факта на воденото от него изпълнително производство срещу длъжника, би довело до назначаване на такъв въпреки несъгласието на събранията на кредиторите, въпреки възможния конфликт на интереси между участниците в производството, и най-накрая дори без оглед на волята му да изпълнява такива допълнителни функции.

По предложения 6, 7 и 11

В допълнение на изложените по-горе съображения за несъвместимост на функциите синдик и съдебен изпълнител в производството по несъстоятелност, следва да се отбележи, че разноските за длъжника не се намаляват съществено.

Това е така, защото освен възнагаждението като синдик, съдебният изпълнител има право да получи плащане за такси (възнагаждение) и разноски във връзка с проучване на имущественото състояние на длъжника и воденето на изпълнителното производство срещу него.

Предложението не съдържа анализ или оценка на въздействие по отношение на разноските във връзка с извършените от съдебния изпълнител действия преди и

им намаляване. Законопроектът предвижда на синдика да се изплатят възнаграждения в размер на минимум 4 МРЗ (възможно е и да са 5 в зависимост от извършените действия) или 3 732 лв. при МРЗ в размер 933 лв. При задължения в размер на 10 000 лв. (близо до заложения праг за стартиране на производството) това означава длъжниците да изплатят минимум 37,2 % разноски по процедурата. При действието на горните предложения разноските се намаляват 4 пъти - на 933 лв. или от 37.2 % на 7.8 % от размера на задълженията. При задължения в размер на 20 000 лв. разноските по законопроекта съставляват 18.66 %, а при предлаганите изменения 4.6 %. При задължения в размер на 30 000 лв. тежестта на тези разноски вече е само 3.1 %. В случаите, когато не се извършва осребряване на имущество разноските са още по-ниски като размер. Предвид, че проектът (чл.34) изисква задължително длъжникът да представи план за погасяване на задълженията и че мотивацията на лицата, търсеци закрила е именно да избегнат осребряване на имуществото им, би могло да се предположи, че това ще бъде обичайното, масово развитие на процедурата. При него възнаграждението на назначения за управител съдебен изпълнител общо би било едва 75 % от МРЗ. Тежестта на разноските в тези случаи е както следва: При задължения в размер на 10 000 лв. - 700 лв. или 7 %; При задължения в размер на 20 000 лв. - 3.5 %; При задължения в размер на 30 000 лв. - 2.33 %.

8. В чл. 27 думата „окръжният“ се заменя с „районният“.

Неприети.

по повод на образуването на производството по несъстоятелност – например колко би струвало проучването на имущественото състояние или налагането на обезпечителни мерки във връзка с изпълнението. Доколкото не е изключено заплащането на тези разноски, то те следва да се заплащат съобразно действащата тарифа за таксите и разноските към Закона за частните съдебни изпълнители.

8. Подробни съображения за избора на окръжен съд като родово компетентен първоинстанционен съд са изложени в мотивите. Актовете на Европейския съюз - Регламент (ЕС) 2015/848 относно производството по несъстоятелност, както и Директивата за реструктурирането и несъстоятелността, изискват професионализъмът на съдиите в производства по несъстоятелност и опрощаване на задължения, да бъде на сходно ниво навсякъде в Съюза, за да е възможно

		<p>9. В чл. 34 се създава нова ал. 4, а досегашната ал. 4 става ал.5: Ал. 4 „Когато срещу длъжника е образувано изпълнително производство същият прилага доклад от съдебния изпълнител, съдържащ</p>	<p>Неприети.</p>	<p>ефективното разглеждане и на трансгранични производства (длъжникът може да има кредитори и имущество в различни държави от ЕС). Според тези актове, създаването на специализирани съдилища или съдебни състави, както и съсредоточаването на компетентност в ограничен брой съдебни органи би могло да бъде ефикасен начин за постигане на ефективност на производствата. Към момента производства по несъстоятелност у нас се разглеждат само от състави в окръжните съдилища в страната, които имат необходимата квалификация. Възлагането на такава компетентност на районните съдилища е свързано с необходимост от провеждане на реформа, която вероятно ще изисква време и допълнителни средства.</p> <p>На следващо място, отчита се правната и фактическа сложност на производствата. Предполага се, че срещу длъжника ще има заведени повече от едно съдебно и/или изпълнително производство, а жалбите срещу действията по принудително изпълнение се разглеждат от окръжния съд (чл. 436 ГПК). Тъй като окръжният съд разполага с възможност да осъществява съдебен контрол както върху актове на първоинстанционните съдилища в съдебния район, така и на съдебните изпълнители, целесъобразно е именно окръжният съд да разглежда тези категории дела.</p> <p>Накрая се има предвид и възможния материален интерес по делото. Очаква се, че вземанията на кредиторите ще са над 10 минимални работни заплати, но те ще се установяват в хода на производството, след предявяване и приемане и е много вероятно материалният интерес в производството дори да надхвърли 25 000 лв., което обуславя подсъдност пред окръжен съд.</p> <p>По предложения 9 и 10</p> <p>Наложеният обезпечителни мерки в изпълнителното производство служат на целите, имуществените права и кредиторите, по отношение на които са допуснати. Те се налагат за обезпечаване на принудителното</p>
--	--	--	------------------	---

		<p>проверка на заявените факти и обстоятелства по ал. 2.“</p> <p>10. В чл. 44 се правят следните изменения и допълнения:</p> <p>10.1. В ал. 1 се създава изречение второ: „Обезпечителните мерки (възбрани и запори), наложени в изпълнителното производство, образувано при съдебния изпълнител, назначен за управител, съгласно чл. 20, ал. 3 както и извършените описи на имущество, ползват всички кредитори на несъстоятелността“.</p> <p>10.2. Алинеи 2 и 3 се заличават.</p>		<p>изпълнение на конкретно изпълнително основание по чл. 404 от Гражданския процесуален кодекс и въз основа на издаден изпълнителен лист. Пределите на изпълнителното основание са ограничени от силата на пресъдено нещо на подлежащото на изпълнение съдебно решение. В изпълнителното производство решението има действие само по отношение на страните (чл. 223 ГПК), докато решението за откриване на производството по несъстоятелност има действие по отношение на всички (чл. 37, ал. 2 от законопроекта).</p>
2.	Виваком България ЕАД (чрез електронна поща)	<p>1. Относно доказателствената тежест за добросъвестността</p> <p>Разбираема е идеята за държавна протекция спрямо длъжници, които са поемали задължения съобразно жизнения си стандарт, но поради независещи от тях критични обстоятелства са изпаднали в невъзможност да ги обслужват. Намираме обаче, че предложеният законопроект създава прекомерни затруднения пред кредиторите, поставяйки заявителя длъжник в необосновано привилегировано положение що се отнася до доказването на твърдяната от него добросъвестност. Проектът предвижда, че длъжникът декларира липсата на основания за недобросъвестност по чл. 9, ал. 2 при подаване на молбата за образуване на производство по несъстоятелност. Това е единственото усилие, което се изисква от него. Макар облекчаването на длъжника да е приемливо, ако дава специална защита на специфична уязвима група субекти, то неоснователно натоварва кредиторите с оспорването на презумпцията за добросъвестността. Кредиторите се оказват в положение да доказват факти, до доказателствата за чието съществуване нямат пряк достъп – например за това, че длъжникът е упражнявал доходоносна дейност, нарушавал е задълженията си за деклариране на приходи или</p>	Неприети.	<p>1. Изложеното становище не съдържа предложения. Мотивите към законопроекта в детайли излагат концептуалните положения относно производството и неговия доброволен характер по отношение на длъжника.</p> <p>Съдържат се редица гаранции за недопускане на злоупотреба с правата на длъжника, като задължение на съда за служебна проверка на всички обстоятелства в хода на цялото производство, участие на избран от събранията на кредиторите и назначен от съда синдик, ограничения в правата на длъжника във връзка с неговото имущество, възможност на кредиторите да представят възражения и да обжалват съдебните актове в производството по несъстоятелност, както и в производството по погасяване на задълженията.</p>

имущество, какви задължения е поемал и че те не са били предназначени за задоволяване на основни жизнени потребности. От кредитора се очаква да представя доказателства за обстоятелства от имуществената сфера и личния живот на длъжника. Обстоятелства от такъв характер лесно биха могли да бъдат държани от длъжника в тайна, а доказателствата за тях са изцяло под негов контрол и достъпът до тях зависи от неговата воля.

1.1. На мнение сме, че прехвърлянето на доказателствената тежест върху кредиторите относно наличието на основания за отпадане на добросъвестността на длъжника не е удачно законодателно решение. Приканваме да бъде въведено задължително служебно начало при проверката за наличие на обстоятелства по чл.9, ал. 2, правомощията на съда и синдика в тази връзка да бъдат подробно разписани, а разходите за проверката да бъдат поети от държавата, освен в случаите, в които бъде установена недобросъвестност на длъжника.

1.2. В допълнение, предлагаме в чл. 34, ал. 2 да се въведе изискване списъкът на кредиторите, представен от длъжника, да е изчерпателен, така че, при умишлено недеклариране на задължение, презумпцията за добросъвестност да се нарушава.

Неприети.

Неприети.

1.1. В чл. 9, ал. 1 от законопроекта е формулирано общо правило, съгласно което добросъвестен е длъжникът, който поема задължения съобразно своето имуществено състояние и доходи и който със своите действия не уврежда умишлено или поради небрежност интересите на кредиторите си. Презумпцията за добросъвестност по чл. 9, ал. 1 не подлежи на доказване и няма как да бъде предмет на проверка от страна на съда. В чл. 9, ал. 2 законът изброява възможните хипотези на недобросъвестност, които определя като пречка както за образуването и воденето на производството по несъстоятелност, така и за уважаване на молбата за установяване на условията за погасяване на задълженията на длъжника. Тези обстоятелства са доказуеми и законопроектът предвижда ред за оспорването им – по повод възражения от всеки кредитор в хода на цялото производство, от синдика и служебно от съда.

1.2. Възможно е длъжникът да не разполага с изчерпателна информация за кредиторите, например поради факта че не му е известно настъпване на изискуемост на вземане в хипотези на предсрочна изискуемост на вземане, за което все още не е получил уведомление или покана за плащане. Длъжникът не е страна в заповедните производства и научава за изискуемостта на задължението за плащане след получаване на съобщение от частния съдебен изпълнител. Възможно е също неточно или непълно посочване на данните за кредиторите, предвид факта, че длъжникът може да няма цялата относима информация или е затруднен да я посочи правилно.

		<p>1.3. Предлагаме и техническа редакция по чл. 34, ал. 2, т. 1, буква (г) – в списъка на кредиторите да се включва още идентификационен номер на кредиторите (ЕИК/БУЛСТАТ/ЕГН).</p> <p>2. Относно обстоятелствата, изключващи добросъвестността на длъжника Предходният проект на Закон за несъстоятелност на физическите лица, преминал обществено обсъждане през 2023 г. (https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bgBG&Id=7452) (наричан по-долу Предходния Проект), предвиждаше, че нарушения на задължения за деклариране на доходи или имущество и безвъзмездни разпореждания с имущество на значителна стойност са релевантни за оценката на добросъвестността, ако са извършени в 5-годишен срок преди подаването на молбата за образуване на производство по несъстоятелност (чл. 9, ал. 2, т. 3 и т. 4). Неясно защо, с текущия Проект този срок е намален почти наполовина. Освен това, не се оценява хронологичното съотношение между нарушението/безвъзмездното разпореждане и момента на поемане на задълженията, включени в списъка на приетите вземания. Считаме, че подобно снизхождение би повишило и без друго високия риск от злоупотреби с производството по несъстоятелност от страна на недобросъвестни и неизправни длъжници. Призоваваме релевантния период по отношение на тези два вида действия да бъде удължен поне на 5 години и да се допълни, че не е налице добросъвестност, ако действията са извършени след поемане на вземане от списъка на приетите вземания.</p> <p>3. Относно оповестителното действие на обявяването на актове в регистъра по несъстоятелност</p>	<p>Неприети.</p> <p>Неприети.</p> <p>Неприети.</p>	<p>1.3. Разпоредбата на чл. 34, ал. 2, т. 1, б. „г“ съдържа изискване за посочване на списък на кредиторите с посочване на име или наименование, ЕИК. Тъй като информацията за ЕГН съдържа лични данни и поради това може да не е известна на длъжника, не се изисква посочването ѝ.</p> <p>2. Сроковете, през които се отчитат относими факти, съставляващи основания за недобросъвестност, са съобразени с предложенията при обсъждане на законопроекта.</p> <p>3. Призоваването и съобщенията в производството по несъстоятелност не се извършват по общия ред на чл. 38 ГПК, а по специален ред. Разпоредбата на чл. 30, ал.</p>
--	--	---	--	---

Намираме за изключително притеснително решението да не се осъществява изрично уведомяване за актовете и действията в производството по несъстоятелност. Обвързването на срока за обжалване с обявяването в регистъра по несъстоятелност създава дисбаланс между процесуалната икономия и правото на ефективно участие и защита на добросъвестните кредитори и тенденциозно поставя последните в риск. Съществуващата правна уредба на производството по несъстоятелност предвижда изрично уведомяване на кредиторите (чл. 619 от Търговския закон); изключение правят единствено актовете, които не подлежат нито на обжалване, нито на обявяване в Търговския регистър и на съобщаване по ГПК. Очевидно законодателят текущо отчита необходимостта от нарочно известяване на кредиторите, за да им осигури реалната възможност да реагират на действията и актовете в производството. Неясно защо тази добра нормативна практика не е възприета в разглеждания проектозакон – дали поради опит да се постигне бързина в процеса или в популистка защита на длъжниците физически лица.

В допълнение, предвиждането на § 2, ал. 1, т. 2, ал. 2 и 3 от Преходните и заключителните разпоредби към законопроекта не дава гаранция, че производство по несъстоятелност ще може да си инициира единствено при работещ модул за физически лица в регистъра на несъстоятелността. Заповедта за въвеждане в експлоатация може да бъде издадена и обявена, но модулът на практика да не функционира. Тази хипотеза създава допълнителна неувереност у кредиторите по отношение волята на държавата да отчете и обезпечи техните интереси. С оглед на изложеното считаме, че е крайно наложително в законопроекта да бъде въведено задължително призоваването и съобщаването на кредиторите да се извършва на посочения от тях адрес и сроковете за обжалване да текат от получаването на съобщенията

3 ЗНФЛ, предвиждаща призоваването и съобщенията да се публикуват, вместо да се връчват, е съобразена с необходимостта от осигуряване на публичност на актовете в производството, с оглед пълноценното участие на всички кредитори.

Друго изискване, на което е подчинен въведеният специален ред, е осигуряването на бързина и процесуална икономия. Производството има за цел в кратки срокове да осигури възможност за провеждане на ефективно производство по несъстоятелност, в рамките на което да се одобри и изпълни погасителен план или да се осребри имуществото на длъжника. Законът предвижда погасяване на неудовлетворените вземания с изтичане на кратък 3-годишен или 5-годишен срок, в зависимост от това дали длъжникът има имущество. Индивидуалното съобщаване и връчване на призовки на страните и участниците в производството по несъстоятелност води до разлика в началото и края на сроковете за обжалване, в зависимост от получаването им от конкретния адресат, а в случай че получаването е затруднено или невъзможно, това би блокирало развитието на цялото производство.

В чл. 109 от законопроекта е предвидено, че актовете в производството по несъстоятелност на физическите лица се вписват или обявяват в регистъра по несъстоятелност, който се води и поддържа от Министерството на правосъдието съгласно чл. 760е от Търговския закон. Съгласно чл. 760е Търговския закон регистърът по несъстоятелност се води и поддържа от Министерството на правосъдието, този регистър е публичен и се води в електронна форма. Министърът на правосъдието издава наредба за условията и реда за водене, съхраняване и достъп до регистъра по несъстоятелност. Проектът на наредбата ще бъде предварително съгласуван в процедура по обществени консултации, за да бъдат взети предвид всички предложения и становища на заинтересованите граждани и организации.

	<p>– способ, който беше възприет в предходния проект на Закон за несъстоятелност на физическите лица на Министерския съвет.</p> <p>4. Относно нуждата от уведомяване на кредитори за иницирано производство по несъстоятелност</p> <p>4.1. Облекчено ангажиране на кредитори с процеса по несъстоятелност Вземанията (или поне претенциите) на кредиторите по чл. 37, ал. 3 вр. чл. 35, ал. 4 са известни на държавата към момента на подаване на молбата за образуване на производство по несъстоятелност – те са уведомили държавата и обществото за своите вземания (чрез вписването на обезпечение в публичен регистър) или са потърсили съдебна защита (чрез иницирано съдебно производство, което е висящо или приключено с влязъл в сила акт в тяхна полза). Считаме, че проявената от тях активност и информираността на държавата за съответните вземания са достатъчно основание спрямо тази група кредитори да бъде упражнена специфична защита, поради което предлагаме да се въведе:</p> <p>4.1.1. служебна проверка за наличие на кредитори по чл. 37, ал. 3 при подаване на молба по чл. 34;</p> <p>4.1.2. служебно уведомяване на кредитори по чл. 37, ал. 3 за подаване на молба по чл. 34;</p> <p>4.1.3. служебно вписване в списъка по чл. 47 на частни вземания, установени с влязъл в сила съдебен акт.</p> <p>4.2. Разширяване на кръга субекти, уведомявани за иницирано производство по несъстоятелност</p>	<p>Неприети.</p> <p>Неприети.</p>	<p>4. Производството по несъстоятелност е производство на универсално принудително изпълнение и в него по необходимост трябва да участват всички кредитори на длъжника, ако желаят това. Само така може в рамките на едно производство да се разгледат и разрешат всички искове и претенции срещу длъжника.</p> <p>4.1. Ако се предвиди изискване посочените в молбата кредитори да бъдат персонално уведомени за производството по реда на ГПК, ще бъде налице неравнопоставеност и засягане на правата на останалите кредитори. Изискването за уведомяване на всеки кредитор ще доведе и до различна продължителност на срока за обжалване и разглеждане на жалби през продължителен период от време. Не може да се изключи рискът от злоупотреби – укриване на кредиторите при получаване на съобщение за постъпилата молба или постановен акт, оспорване на постановените актове в производството чрез твърдения за неучастие поради нередовно уведомяване/ съобщаване. Немислими са последици, в които се иска отмяна на решение в производството по несъстоятелност поради ненадлежно участие на някоя от страните. Кредиторите, които не желаят да предявят своите вземания в това производство, следва да понесат неблагоприятните последици, а именно фактът на погасяването им. Служебното вписване на вземанията на определена категория кредитори освен поставянето им в по-привилегирована позиция спрямо останалите, крие и риск от неправомерно упражняване на чужди права, без съгласие на заинтересованата страна относно размера и дължимостта на предявеното вземане.</p> <p>4.2. Призоваването и съобщенията в производството по несъстоятелност не се извършват по общия ред на чл. 38 ГПК, а по специален ред. Разпоредбата на чл. 30, ал.</p>
--	---	-----------------------------------	---

В допълнение, на мнение сме, че е необходимо да се разгледат и оценят спецификите на кредиторите с вземания по договори за комунални услуги – доставка на електрическа енергия, топлинна енергия, вода, газ и електронни съобщителни услуги. Изброените стоки и услуги обичайно се предоставят на изключително широк кръг лица, съответно доставчиците имат множество контрагенти (клиенти на дребно), включително неизправни такива. За титуляри на мащабни портфейли от вземания е практически невъзможно да следят дали техните неизправни длъжници (хиляди на брой на месечна база) са иницирали производство за обявяване в несъстоятелност. От друга страна, дейността на тези дружества задоволява съществени потребности на гражданите и бизнеса и е от решаващо значение за икономическия и социалния живот на обществото и държавата, следователно е с висока обществена значимост. Считаме, че общественият интерес изисква да се въведе служебно уведомяване на доставчиците на гореописаните стоки за иницирани производства по несъстоятелност. Тази несъществена като ангажимент за съда стъпка ще позволи на доставчиците на комунални услуги да участват пълноценно в процеса, включително да съдействат на съда за проверката относно липсата на основания за неговото образуване. Активното включване на кредиторите ще предотврати провеждането на процедури по несъстоятелност спрямо недобросъвестни длъжници, с което ще намали ангажирания за това държавен ресурс и неоправданото освобождаване от дългове на недобросъвестни длъжници спрямо изправните им кредитори.

5. Относно ограничаването на възможността за оспорване на добросъвестността
Чл. 35, ал. 4 от Проекта дава възможност на кредиторите да възразят срещу молбата за откриване на производство по несъстоятелност в 14-дневен срок

Неприети.

3 ЗНФЛ, предвиждаща призоваването и съобщенията да се публикуват, вместо да се връчват, е съобразена с необходимостта от осигуряване на публичност на актовете в производството, с оглед пълноценното участие на всички кредитори.

Друго изискване, на което е подчинен въведеният специален ред, е осигуряването на бързина и процесуална икономия. Производството има за цел в кратки срокове да осигури възможност за провеждане на ефективно производство по несъстоятелност, в рамките на което да се одобри и изпълни погасителен план или да се осребри имуществото на длъжника.

Всички кредитори се уведомяват по еднакъв ред за актовете в производството по несъстоятелност.

По отношение на необходимостта от едновременно уведомяване на всички кредитори на длъжника следва да се имат съображенията, изложени в т. 4.1. по-горе.

5. Срокът за възражения и участието на кредиторите в съдебното заседание са съобразени с необходимостта от създаване на бързо и опростено производство, в което е засилено служебното начало. Пропускането на 14-дневния срок за възражения срещу подадената от

от публикуване на молбата за откриване. За да се възползват от това свое право, кредиторите трябва да проявят изключителна активност – да следят ежедневно дали за техните длъжници е иницирано производство по несъстоятелност. Намираме, че е необходимо сроковете за подаване на възражение да бъдат коригирани, за да се обезпечи полезен, а не проформа процес по несъстоятелност. В тази връзка предлагаме срокът за подаване на възражения по чл. 35, ал. 4 да бъде удължен на 1 месец, като за кредиторите - доставчиците на водоснабдителни, електроснабдителни, газоснабдителни, електронни съобщителни и други комунални услуги, които претендират изискуемо вземане спрямо длъжника, лицата, които преди датата на подаване на молба за откриване на производство по несъстоятелност имат вземане от имуществото на длъжника, предявено в образувано съдебно производство или установено с влязло в сила съдебно решение или с влязъл в сила акт за публичноправно задължение е основателно или имат вземане, обезпечено със залог или ипотека върху имущество на длъжника, вписани в публичен регистър, да тече от уведомяването им за подадената молба за образуване на производството.

6. Относно издръжката на длъжника
Логично и основателно чл. 11, ал. 2 от Проекта предвижда несеквестируемостта на имуществото на длъжника (вещи и доход) да не се включва в масата на несъстоятелността. Масата на несъстоятелността от своя страна служи за удовлетворяване на кредиторите основно чрез нейното осребряване. Несеквестируемият доход (по чл. 446 и чл. 446а от Гражданския процесуален кодекс) не може да служи за удовлетворяване на кредиторите и за покриване на разходи в производството по несъстоятелност. Предвид тези му характеристики, несеквестируемият доход бива защитен, може и следва да се ползва изцяло за задоволяване на основните жизнено

длъжника молба за откриване на производството по несъстоятелност не е пречка кредиторите да подадат жалба срещу решението за откриване на производството (чл. 37, ал. 3 вр. чл. 35, ал. 4). Подаването на възражение на този ранен етап от производството по несъстоятелност е една възможност за защита на кредиторите. Но законопроектът предвижда и право на кредиторите да подават искания за прекратяване на производството по несъстоятелност поради недобросъвестност на длъжника по всяко време в производството (чл. 89, ал. 3).

По отношение на предложението за индивидуално уведомяване/съобщаване на определени категории кредитори за постъпилата молба за откриване на производство по несъстоятелност отново следва да се имат предвид изложените в т. 4.1. по-горе съображения. Ако се предвиди изискване посочените в молбата кредитори да бъдат персонално уведомени за производството по реда на ГПК, ще бъде налице неравнопоставеност и засягане на правата на останалите кредитори.

Изискването за уведомяване на всеки кредитор ще доведе и до различна продължителност на срока за обжалване и разглеждане на жалби през продължителен период от време.

Неприети.

6. Несеквестируемостта на имуществото на длъжника има значение при преценката на предпоставките за откриване на производството по несъстоятелност (арг. чл. 38) и при определяне на масата на несъстоятелността (арг. чл. 11, ал. 2).

В производството по несъстоятелност не се прилагат правилата за индивидуалното принудително изпълнение на ГПК по отношение на несеквестируеми доходи - налагане на запори и удръжки от доходи на длъжника (вкл. възнаграждения, доходи по банкови сметки и други вземания), а всички доходи се получават само по една специална сметка (чл. 37, ал. 1, т. 6 и чл. 38, ал. 1, т. 6), с която се разпорежда синдикът.

потребности на длъжника и неговото семейство. Във връзка с горното, въвеждането на нарочна „издръжка“ в процеса по несъстоятелност се явява ненужно. Несеквестируемостта на имуществото – доход и вещи, обслужват нуждите на длъжника и не е необходимо за тях да се дава паралелна защита на тази по ГПК. Издръжката, въведена с чл. 13, може практически да намали масата на несъстоятелността, от която кредиторите следва да се удовлетворят. С оглед изложеното считаме, че определянето на издръжка на длъжника и членовете на неговото семейство би било в разрез с целта да се осигури справедливо удовлетворяване на кредиторите, заложен в чл. 3, ал. 1, предл. 1 от Проекта, и следва да отпадне.

7. Относно възможността за възобновяване на производството по несъстоятелност

Чл. 38, ал. 2 и ал. 4 от Проекта предоставят на длъжника възможност да поиска възобновяване на спряно и прекратено производство по несъстоятелност при наличие на секвестируемо имущество, достатъчно за покриване на началните разноски. На мнение сме, че такава възможност следва да бъде предоставена и на кредиторите (както е възприето в Търговския закон). В допълнение, призоваваме възобновяване на производството да се позволява и тогава, когато не е установено секвестируемо имущество, но заинтересовани лица предплатят необходимите начални разноски. С този подход на кредиторите ще бъде предоставен инструмент за защита на техните вземания срещу недобросъвестно прикриване на действителното имуществено състояние на длъжника, от който те сами преценяват дали да се възползват.

8. Относно предприетите действия по реализация на обезпечения в изпълнителни производства

Чл. 42, ал. 3 от Проекта предвижда безусловно продължаване на изпълнителното производство при

Неприети.

Неприети.

Законопроектът предвижда издръжка, която служи за задоволяване на жизнените потребности на длъжника и членовете на неговото семейство. Последната редакция на чл. 13 от законопроекта предвижда, че издръжката се формира от несеквестируемия доход на длъжника, а в случай че длъжникът няма такъв, издръжката се формира от неговото имущество в масата на несъстоятелността.

7. Законопроектът предвижда сравнително опростено производство по несъстоятелност, в което е водещо служебното начало, а участието на кредиторите е ограничено. Производството следва да се развива в кратки срокове и при минимални разноски за длъжника, образувано и движено изцяло от добросъвестен длъжник, който желае доброволно да удовлетвори своите кредитори. Длъжникът следва да избира дали да удовлетвори кредиторите си в такова производство или не, като съобрази разноските и останалите условия. Да се допусне кредиторите да финансират производството би означавало принудително да се наложи на длъжника да понесе разходи, с които той може да не бъде съгласен. Поради това възможността за възобновяване на спряното по чл. 38 производство по искане на кредиторите е несъвместимо с концепцията на законопроекта.

8. С откриване на производството по несъстоятелност настъпват предвидени в законопроекта последици, една от които е спиране на изпълнителните производства срещу имуществото, включено в масата на

предприето действие по реализация на обезпечение само в полза на ипотекарни кредитори. Аргументация за това разграничаване между различни по вид обезпечения обаче липсва в мотивите към Проекта. Така остава неясно защо реализацията на обезпечение се приема за допустима само когато то е в полза на ипотекарен кредитор, но не и на кредитор, обезпечен по друг начин. Предвид това молим да бъде отразено, че съдът може да разреши производството да продължи при съществуваща опасност от увреждане интересите на кредитора при предприето действие в полза на обезпечен кредитор по реализация на обезпечението без значение вида на последното.

9. Относно условията за погасяване на задължения при липса на имущество

Чл. 101, ал. 1 от Проекта определя 5-годишен срок за погасяване на задълженията на добросъвестния неплатежоспособен длъжник, който срок се брои от един изключително ранен момент, а именно – от влизане в сила на решението за откриване на производството по несъстоятелност. Обвързването на срока за погасяване с откриването на производството по несъстоятелност би поставило кредиторите в неблагоприятна ситуация, тъй като времето, през което могат активно да търсят своите права, е ограничено. В резултат на това те могат да не успеят да получат дори частично удовлетворение на

Неприети.

несъстоятелността. Продължаването на индивидуалните съдебни и изпълнителни производства е несъвместимо с характера на производството по несъстоятелност, което е производство по универсално принудително изпълнение върху имуществото на длъжника, в което правилата и редът за удовлетворяване на кредиторите са насочени към едновременно и справедливо удовлетворяване. Вземанията, които са обезпечени с ипотека, са защитени, тъй като учредяването им става чрез формален акт и вписване в имотния регистър, което осигурява по-висока степен на доверие и правна сигурност и е свързано с по-големи разходи. Процедурата по осребряване на недвижимите имоти също изисква заплащане на по-високи разходи и спазване на специални условия, поради което е целесъобразно започнатите действия по реализация на обезпечението да продължат. Съгласно предвижданията на законопроекта, обезпечените с ипотека вземания са първи по ред на привилегиите и са изключени от възможността за погасяване. Поради тези съображения законопроектът предвижда по изключение изпълнителното производство да продължи по отношение на реализация на обезпечението на ипотекарния кредитор.

9. Разпоредбите на чл. 100 и 101 възприемат уредбата от Директива (ЕС) 2019/1023 на Европейския парламент и на съвета от 20 юни 2019 г. за рамките за превантивно реструктуриране, за опрощаването на задължения и забраната за осъществяване на дейност, за мерките за повишаване на ефективността на производствата по реструктуриране, несъстоятелност и опрощаване на задължения и за изменение на Директива (ЕС) 2017/1132 (Директива за реструктурирането и несъстоятелността).

Началото на тригодишния, съответно петгодишния срок, е съобразено с възможностите по член 21,

вземанията си. Кредиторите имат нужда от реалистична възможност да оценят финансовото положение на длъжника след приключването на производството и да предприемат действия за събиране на дълговете. Това ще им позволи да планират по-добре своите действия и стратегии за събиране. Този подход би осигурил по-добра защита на правата на кредиторите и би създал по-равнопоставена среда в процеса по несъстоятелност, в съответствие с принципите на добросъвестност и справедливост.

В светлината на горното, намираме за необходимо 5-годишната погасителна давност по чл. 101 при липса на имущество да започва да тече от влизане в сила на решението по чл. 38, ал. 3 от Проекта и молим за редакция в този смисъл.

10. Относно дигитализацията на процеса по несъстоятелност

Волята на държавата да въведе максимална откритост и достъпност на процеса по несъстоятелност за обществото и в частност за кредиторите е водеща в изготвянето на законопроекта и безспорно следва да бъде положително оценена. Считаме, че пълното и качествено постигане на така поставените цели са нужни няколко допълнения в текстовете на законопроекта.

10.1. По чл. 25, ал. 1

Проектът предвижда задължение на синдика да записва в електронен дневник всяко свое действие, свързано с управлението и разпореждането с вещи и права от имуществото на длъжника или от масата на несъстоятелността и да дава достъп до него при поискване. Намираме за необходимо в закона да бъде изрично записано, че достъпът до дневника следва да бъде електронен и дистанционен, за да се избегне неяснота в задълженията на синдика и неоснователното поставяне на ограничения пред заинтересованите лица. В тази връзка предлагаме в

параграф 1, б. „а“ и „б“ от Директива за реструктурирането и несъстоятелността..

Неприети.

10.1. Синдикът записва в електронен дневник всяко свое действие, свързано с управлението и разпореждането с вещи и права от имуществото на длъжника или от масата на несъстоятелността. При поискване от съда или от кредитор синдикът предоставя достъп до водения от него дневник. Образецът и правилата за водене на дневника се уреждат с наредба, издадена от министъра на правосъдието.

Предложената уредба в достатъчна степен гарантира достъпа на кредиторите до електронния дневник на синдика. Въвеждането на дистанционен достъп в реално време може да бъде предмет на обсъждане и уредба в предвидения подзаконов нормативен акт.

чл. 25, ал. 1 изр. 2 след думата „предоставя“ да се добавят думите „отдалечен електронен“.

10.2. По чл. 45

Молим да бъде взето предвид обстоятелството, че съществуват групи кредитори с големи портфейли несъбрани изискуеми вземания (споменатите в т. 3.2. от настоящото становище). Прилагането на новия закон неминуемо ще доведе до множество образувани производства, в които тези кредитори ще трябва да предявяват свои вземания в ограничени срокове. Последното безспорно е свързано с ангажиране на големи ресурси за включването и участието им. Считаме, че така описаната тежест е необходимо и удачно да бъде намалена. Интересът на кредиторите от промяна на текстовете в тази посока е значителен, а усилието, което държавата ще положи, е минимално. Предвид изложеното предлагаме законът да бъде прецизиран и да предвиди изрично облекчен път за предявяване на вземанията, като в текста на чл. 45, ал. 1 се заложи изрично възможност за кредиторите да предявяват своите вземания пред съда по електронен път.

10.3. По чл. 109

Макар редът за водене на регистъра по несъстоятелност да се урежда в отделен нормативен акт, за да се гарантира публичността, прозрачността и свободният достъп до участие в производствата по несъстоятелност, считаме, че основните принципи на организация на регистъра следва да се зложат акт от ранга на закон. Ето защо предлагаме чл. 760е от Търговския закон да бъде допълнен, като се посочи, че регистърът по несъстоятелност е централизиран, публичен, със свободен, безплатен и автоматизиран електронен достъп. В допълнение, предлагаме в закона изрично да бъде записано, че в регистъра се отбелязват, освен упоменатите в разглежданата редакция обстоятелства, още и: • ЕГН на длъжник; • Дата на несъстоятелност; • Сума на масата на несъстоятелност; • Сума на задължения на длъжника; • ЕИК/БУЛСТАТ/ЕГН на кредитори и суми на

Неприети.

10.2. Съгласно чл. 31, разпоредбите на Гражданския процесуален кодекс се прилагат относно съдебното производство по несъстоятелност, доколкото друго не е предвидено.

Налице е изрична уредба, задължаваща съда да приема електронни изявления и извършване на процесуални действия в електронна форма от страните (чл. 102б ГПК). Съдилищата осигуряват възможност на лицата да извършват процесуални действия в електронна форма по достъпен начин или в удобен диалогов режим, включително за лица с увреждания (чл. 102в ГПК).

Неприети.

10.3. В чл. 109 от законопроекта е предвидено, че актовете в производството по несъстоятелност на физическите лица се вписват или обявяват в регистъра по несъстоятелност, който се води и поддържа от Министерството на правосъдието съгласно чл. 760е от Търговския закон.

Съгласно чл. 760е Търговския закон регистърът по несъстоятелност се води и поддържа от Министерството на правосъдието, този регистър е публичен и се води в електронна форма. Министърът на правосъдието издава наредба за условията и реда за водене, съхраняване и достъп до регистъра по несъстоятелност.

Актовете и обстоятелствата, които подлежат на вписване или обявяване в регистъра по несъстоятелност, са изрично уредени в законопроекта и в Търговския закон, като са в систематично единство с останалите разпоредби, уреждащи хода на съдебното

		<p>приетите им вземания; • Сума на удовлетворени вземания при приключване на производството; • Сума на погасени неудовлетворени вземания; • Дата на приключване на производството.</p> <p>Предвид изразените по-горе съображения намираме, че така изготвеният законопроект не дава надеждни гаранции за проверката и доказването на добросъвестността на длъжниците, заявили образуване на производство по несъстоятелност.</p> <p>Считаме, че е от съществено значение в закона да бъдат въведени работещи механизми с активна роля на съда и разширени възможности за въздействие за кредиторите, поради което молим да разгледате становището и конкретните предложения на „Виваком България” ЕАД.</p>		<p>производство. Законопроектът възприема познатия и добре работещ подход на Търговския закон във връзка с вписването на обстоятелства и обявяването на актове в производството по несъстоятелност на търговците в търговския регистър.</p> <p>Наредбата за условията и реда за водене, съхраняване и достъп до регистъра по несъстоятелност, която министърът на правосъдието издава на основание чл. 760е от Търговския закон, ще бъде подготвена в съответствие с изискванията на Закона за нормативните актове, включително предварително съгласувана в процедура по обществени консултации, за да бъдат взети предвид всички предложения и становища на заинтересованите граждани и организации.</p>
<p>3.</p>	<p>Българска национална асоциация Активни потребители (чрез електронна поща)</p>	<p>С настоящото становище БНА Активни потребители изразява своята позицията относно проекта на Закон за несъстоятелност на физическите лица, кои то цели да уреди правилата и процедурите, по които добросъвестни длъжници, изпаднали във финансови затруднения могат да открият процедура по несъстоятелност. От много години Българска национална асоциация „Активни потребители“ е един от основните застъпници за създаване на Закон за несъстоятелност на физическите лица, кои то да предостави възможност на длъжниците в страната, да избегнат догмата на вечния длъжник чрез една единствена ясно регламентирана процедура. Наличието на подобна уредба е безспорно значима стъпка напред в развитието на българския правен свят. Ние разгледахме настоящия проект на Закон за несъстоятелност на физическите лица и бихме желали да споделим своите наблюдения и препоръки като страна, защитаваща интереса на всички български потребители.</p>		

1. Правилата за достъп до института на несъстоятелност.

Главното ни притеснение относно проекта на закон е, че предвидените правила и процедури са твърде сложни за един средностатистически гражданин. Изискванията за подаване на молба и нейните приложения изискват знания и усилия, които обикновените граждани не са в състояние да изпълнят, поради което ще им е нужна скъпоструваща юридическа помощ. Това е един допълнителен разход, който то затрудненият длъжник ще трябва да покрие. В мотивите, приложени към законопроекта, се споменава, че се търси сходство с Търговския закон. По тази причина има значителни прилики с процедурата по несъстоятелност на юридическите лица, която е една от най-сложните материи в българското законодателство. При уредба на подобна процедура, насочена към обикновени граждани, категорично твърдим, че следва тя да е достъпна и лесно изпълнима за средния гражданин. Лицето, което желае да се ползва от института на несъстоятелност, трябва да изложи в молбата до съда обстоятелства относно неговата трудова заетост, неплатежоспособност, добросъвестност и имущество. Към молбата си длъжникът прилага декларации относно гражданско и семейно състояние, липсата на основания за недобросъвестност по чл. 9, ал. 2, опис на личното имущество, имуществото съпружеска имуществена общност и имуществото в съсобственост - вещи, права върху вещи и други имуществени права, вземания и доходи, и по възможност - уточнение дали е секвестрируемо, или несеквестрируемо, начин на придобиване и наложени върху него вещни тежести. Длъжникът също трябва да приложи и списък на кредиторите с посочване на име или наименование, ЕИК и адресите, вземанията по основание, стойност, обезпечения, справка за съдебните, арбитражните и изпълнителните производства срещу длъжника, списък на извършените от длъжника плащания в брой

Неприети.

1. Законопроектът е съобразен с основателните препоръки и предложения за облекчаване на производството, направени в предходните обществени консултации. Вместо множество декларации, като приложения на молбата за откриване на производството по несъстоятелност, длъжникът ще подаде само една декларация по образец (чл. 34, ал. 2, т. 1), който ще бъде приложение към закона.

За да бъде производството достъпно за физическите лица, които освен това са и неплатежоспособни, законът не поставя твърде завишени изисквания за доказване на обстоятелствата.

В чл. 35, ал. 3 от законопроекта е предвидено, че съдът извършва проверка на обстоятелствата по чл. 33 и може да изисква представяне на допълнителни доказателства от длъжника, ако няма възможност да извърши справка за тези обстоятелства по служебен път. Когато съдът има служебен достъп до определени регистри – например регистър на населението - НБД „Население“, Търговски регистър и регистър на юридическите лица с нестопанска цел, електронни служебни свидетелства за съдимост и други (чл. 385 ЗСВ), не следва да се изисква от длъжника да представя официални документи или справки от такива регистри.

Когато установи, че молбата е нередовна, съдът указва това на молителя. Разпоредбите на чл. 129 от Гражданския процесуален кодекс се прилагат съответно (чл. 35, ал. 2 от законопроекта). Следователно, неправилното попълване на молбата от длъжника няма да има за последица прекратяване на производството. Дори да се стигне до прекратяване поради неизпълнение на указанията на съда, няма да е налице пречка длъжникът отново да подаде такава молба, съгласно новата редакция на чл. 33, т. 4 от законопроекта.

Сред основните възражения срещу разпоредбите на законопроекта, са тези във връзка с липсата на цялостна проверка на декларираните от длъжника обстоятелства по повод откриването на производството. Длъжникът следва да може да докаже, че наистина е

или чрез паричен превод, които надвишават 500 лв., и получателите им през последните 6 месеца, документи, удостоверяващи декларираните обстоятелствата относно имуществото, доходите и задълженията към кредиторите, извлечения от всички сметки на длъжника в банки и други доставчици на платежни услуги. И на последно, но не по важност място, длъжникът трябва да представи и план за погасяване на задълженията съгласно закона, както и да уведоми НАП, че се депозира молба за обявяване на несъстоятелност. Тези изисквания са непосилни за едно уязвимо физическо лице. Законопроектът предвижда, че един длъжник не се смята за добросъвестен, ако е представил неверни или непълни данни, документи или доказателства за своето имущество и доходи пред съда или синдика във връзка с производство по несъстоятелност. Следователно при неправилно попълване на молбата не само длъжникът може да се озове в графата недобросъвестен, но ще бъде и лишен от възможността да подава повторно молба за несъстоятелност, съгласно чл. 33, т. 3 от законопроекта и де факто няма да може да се ползва от този институт. Подобни хипотези са особено опасни за най-уязвимите, тъй като те няма да могат да си позволят скъпоструващи юридически услуги и няма да могат да се справят сами да осигурят големия набор от документи. Подобни изисквания създават сериозно препятствие до достъп до института на несъстоятелността. Голяма част от документите могат да бъдат осигурени с помощта на синдика и в тази насока е нашето предложение. Препоръчваме да се опростят условията за подаване на молба за откриване на производство. Според нас не е нужно да се вменява на длъжника задължение да прави опис на цялото си имущество, при условие че синдикът трябва да направи такъв в последствие. Същото се отнася и относно декларация за кредиторите и за съдебните и изпълнителните производства. Осигуряването на подробна информация следва да е

неплатежоспособен, с оглед на конкретни задължения и имущество, за да може съдът се произнесе по молбата му. Неплатежоспособността е обстоятелство, което следва да се доказва винаги преди откриване на производството.

задължение на синдика, за което той получава възнаграждение. По-скоро в проекта може да се добави възможност длъжникът да представи такъв опис при подаване на молбата и това да е основание за освобождаване на синдика от това му задължение, като по този начин и длъжникът ще намали своите разходи. А в случаите когато длъжникът не представи опис на имуществото си, да трябва само да декларира наличието на достатъчно имущество за покриване на условията за начало на процедура по несъстоятелност.

2. Относно разноските в производството по несъстоятелност.

Един длъжник в производството по несъстоятелност може да погаси задълженията си към всички кредитори при две хипотези с определени условия. По първата хипотеза, тези условия са – изтичане на срок от три години от влизането в сила на решението на съда за утвърждаване на плана за погасяване или определението на съда за одобряване на първия опис на имуществото, заплащане на разноските в производството по несъстоятелност, частично удовлетворение на вземанията от приетите вземания, като е разпродадено цялото секвестрируемо имущество на длъжника. Втората хипотеза предвижда да е разпродадено цялото (секвестрируемо) имущество и да са изминали 5 години от откриване на производство по несъстоятелност.

Съгласно предвидените правила един длъжник може да открие процедура по несъстоятелност, ако дължи не по-малко от 9330 лева (за 2024 г.). Разноските по едно производство по несъстоятелност са не по-малко от 4 минимални работни заплати на синдика, държавна такса и 5% от всяко продадено имущество на длъжника. Отделно синдикът получава заплащане в размер на една минимална работна заплата всяка година. Хипотетично при едногодишно производство, разноските ще са 4665 лева (за 2024 г.) и това е при условието, че не се продава имущество

Неприети.

2. Настоящият законопроект въвежда изискване за финансиране на производството изцяло от длъжниците, като търси баланс между необходимостта от осигуряване на правна помощ и достъп до правосъдие на неплатежоспособните длъжници, от една страна, и интересите на кредиторите, от друга страна, и ограничените възможности за поемане на разходите в тези производства бюджета, от трета страна.

Разноските следва да са минимални и поради това не се предвижда възможност заплащане на ежемесечно възнаграждение на синдика, каквото е предвидено в Търговския закон. Синдикът има право на еднократно възнаграждение за конкретно извършени от него действия във връзка с производството, в размер на една минимална работна заплата, а в случай на осребряване на масата на несъстоятелността – на възнаграждение в размер на 5 на сто от стойността на осребреното имущество. Когато работата на синдика в производството продължава повече от 12 месеца, той има право на допълнително годишно възнаграждение в размер на една минимална работна заплата

Следва да се отчита необходимостта от заплащане на труда на синдиците, които независимо от стойността на имуществото или задълженията на длъжника, е длъжен да извърши всички правни и фактически действия в пълен обем, за да постигнат целите на производството: упражнява контрол върху сделките на длъжника, издирва и уточнява имуществото на длъжника, прави

на длъжника. Подобно годишно възнаграждение може да е икономически стимул за синдика да проточва във времето това производство, за да получава заплата, а това противоречи на идеята за уреждане на отношенията между длъжника и кредиторите си. Икономически необосновано е един длъжник да започне производство по несъстоятелност, в което са гарантирани около 4000 лева допълнителни разходи или 40% от задължението, ако приемем, че лицето дължи 10000 лева към своите кредитори.

Според нас ще е по-добре да се диференцират различни режими спрямо размера на задълженията, тъй като подобно допълнително възнаграждение е възможно да не представлява проблем за длъжник със задължения в размер от 30 000 лв., но би могло да затрудни длъжника с по-малък общ размер на дълговете. Още повече че длъжникът, кои то не може да се справи с по-малък размер задължения би следвало да разполага с по-малко средства и да има по-малко кредитори. Този длъжник не би изисквал същия обем от работа и същото натоварване, като длъжник с повече и по-големи задължения.

В немския закон за несъстоятелността (Insolvenzordnung) например, се възприема подходът, че възнаграждение на синдика се определя от съда с оглед трудността, продължителността и материалния интерес на делото, като отделно се възстановяват и разноските му. Идеята да се дължи определена твърда сума при осъществяване работата на синдика е в полза на длъжника, защото той може да прецени полесно колко ще бъдат разходите му, свързани с производството. Допълнителното възнаграждение в размер от 5% обаче значително ще затрудни длъжниците на малки по размер задължения, защото оскъпява процедурата и би имало възпиращо действие спрямо тях. Нашето предложение е за длъжници с общ размер на задълженията до 30 000 лв. да не е приложим чл. 24, ал. 2 от законопроекта.

искания за прекратяване на договори, по които е страна длъжникът; участва в производствата по делата на длъжника; събира паричните вземания на длъжника; уточнява кредиторите на длъжника и проверява техните вземания; предлага план за погасяване на задълженията на длъжника; осребрява имуществото от масата на несъстоятелността; извършва други предвидени от закона или възложени от съда действия.

Важно е да се отбележи още, че длъжникът избира сам дали да иска откриването на производството по несъстоятелност. Това предполага, че е преценил необходимостта и разходите от такова производство, като се отчитат дължимите съдебни разноски в други висящи съдебни и изпълнителни производства срещу него, разходи за защита по извънсъдебни споразумения и т.н., които вероятно надхвърлят разноските в едно производство по несъстоятелност.

Законопроектът урежда специален режим на производството по несъстоятелност за лицата без секвестрируемо имущество. Съгласно чл. 38, когато длъжникът отговаря на условията за неплатежоспособност и добросъвестност, но посоченото от него секвестрируемо имущество е недостатъчно за покриване на началните разноски в производството по несъстоятелност и за частично удовлетворяване на вземанията на кредиторите, съдът с решението обявява неплатежоспособността, открива производството по несъстоятелност, допуска обезпечение чрез налагане на обща възбрана и запор или други обезпечителни мерки. Съдът също така задължава длъжника да уведомява съда за притежаваното от него имущество, като за целта представя информация за имуществото си всеки месец, определя първоначална издръжка на длъжника и членовете на неговото семейство, когато са налице условията за това, определя банковата сметка на длъжника, по която може да се извършват плащания в полза на длъжника и от която длъжникът да извършва плащания. С решението съдът също така спира производството по несъстоятелност и може да го

		Смятаме, че настоящият законопроект за несъстоятелност на физическите лица успява да надмине предишните проекти като качество и уредба, но гореописаните забележки са важни с оглед постигане на балансиранни процедури спрямо задълженелите граждани, за да се гарантират правата и интересите на всички страни в подобно производство.		възобнови само по искане на длъжника, в случай че той придобие секвестрируемо имущество, достатъчно за да покрие разноските и поне частично да удовлетвори кредиторите. В това производство длъжникът не заплаща разноски, а само държавна такса. Съгласно разпоредбата на чл. 34, ал. 4 от законопроекта, при условията на чл. 83, ал. 2 от Гражданския процесуален кодекс съдът може да освободи длъжника от задължение за заплащане на държавна такса, но не и от разноски.
4.	Асоциация на банките в България (получено по електронна поща)	<p>В мотивите на законопроекта лаконично е посочено, че той възприема част от предложенията, направени от народните представители между първо и второ гласуване, и отразява редакционните предложения при разглеждането му от Комисията по правни въпроси в 49-ото Народно събрание. При обстояния преглед на проекта закона, обаче, забелязахме с разочарование, че всъщност публикуваният за обсъждане законопроект съдържа твърде минимална част от текстовете, които след активни обсъждания и взаимни компромиси бяха приети от сформирания между първо и второ четене работна група в Народното събрание с участници от всички заинтересовани страни (Работната група в НС). В частност, в законопроекта не са отразени редица допълнения, върху които поставяме акцент в настоящото становище и бяха възприети единодушно от работната група, включително и от страна на Министерство на правосъдието, и които са от изключителна важност за банките. Тези текстове бяха включени в Доклада за второ четене пред Комисията по правни въпроси в 49-ото Народно събрание.</p> <p>С оглед горния коментар изразяваме следното становище:</p> <p>I. Принципни и по-важни коментари:</p> <p>1. Припокриване на уредба от този закон с такава в Търговския закон и превратно тълкуване на Директива, касаеща физически лица - предприемачи</p>	Неприети.	<p>1. Необходимостта от създаване на производство за несъстоятелност на физическите лица е установена. Производството по несъстоятелност няма алтернатива в посочените институти за защита на длъжника – погасителна давност, несеквестрируемост на имуществото и други. Развитието на обществените отношения в условията на съвременните предизвикателства и кризи налага съответно адаптиране на правната уредба, с оглед защитата на важни обществени интереси. Необходимостта от по-широко прилагане на инструменти за превантивно реструктуриране е установена за вътрешния пазар на Европейския съюз, а това предполага и конвергенция на цените и доходите на гражданите. Подробни съображения за необходимостта и целите и очакваните резултати от законопроекта са изложени в мотивите към него. В изготвената цялостна предварителна оценка на въздействието на законопроекта са разгледани различни варианти на подход, като изборът на изцяло нов закон, който да уреди производството по несъстоятелност, е съответно аргументиран.</p> <p>Националният план за възстановяване и устойчивост. Настоящият законопроект съобразява императивните правила на чл. 26 – 28 от Закона за нормативните актове, включително принципите на необходимост, обоснованост, предвидимост, откритост, съгласуваност, субсидиарност, пропорционалност и стабилност.</p>

В мотивите вносителите се позовават на възможността за регламентиране на производство, което води до опрощаване на задължения, натрупани от изпаднали в несъстоятелност физически лица, която е предвидена в чл. 1, параграф 4 от Директива (ЕС) 2019/1023 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година за рамките за превантивно реструктуриране, за опрощаването на задължения и забраната за осъществяване на дейност, за мерките за повишаване на ефективността на производствата по реструктуриране, несъстоятелност и опрощаване на задължения и за изменение на Директива (ЕС) 2017/1132 (Директива за реструктурирането и несъстоятелността), наричана по-долу Директива (ЕС) 2019/1023. Както е посочено и в мотивите, през 2023г. беше приета промяна в Търговския закон (изм. ДВ, бр. 66 от 2023 г.), с която се създава Глава петдесет и втора "а", наречена „Несъстоятелност на предприемача“, с която на практика се въвежда Директивата за реструктуриране и несъстоятелността. Обръщаме внимание, че по отношение на потребителите единствената препоръка в преамбюла на Директивата е с оглед факта, че „често е невъзможно да се направи ясно разграничение между дълговете, натрупани от предприемача в хода на търговската, стопанската или професионалната му дейност, и дълговете, натрупани извън тези дейности. Предприемачите не могат да се възползват ефективно от втори шанс, ако трябва да преминат през отделни производства с различни условия на достъп и срокове за опрощаване на задължения, за да бъдат опростени задълженията им, които са свързани със стопанската им дейност, и другите им задължения, натрупани извън стопанската им дейност. Поради тези причини, макар настоящата директива да не включва обвързващи правила относно свърхзадлъжнялостта на потребителите, препоръчва се на държавите членки в най-кратки срокове да започнат да прилагат разпоредбите на настоящата директива за опрощаване на задължения

Както е изложено в мотивите към законопроекта, Настоящият законопроект възприема част от предложенията, направени от народните представители между първо и второ гласуване и отразява редакционните предложения при разглеждането му от Комисията по правни въпроси в 49-ото Народно събрание. Обсъжданията в работната група към Комисията по правни въпроси допринесоха за уточняване на редица спорни положения, но следва да се отчита също, че 49-ото Народно събрание не възприе тези предложения.

Спазването на принципите на предвидимост, откритост и съгласуваност на законопроекта налага провеждането на нови обществени консултации с гражданите и заинтересованите лица, провеждане на ново междуведомствено съгласуване с членовете на Министерския съвет и органите, чиито правомощия са свързани с предмета на регулиране, поради което вносителят не може да бъде обвързан от експертните предложения на работната група в 49-ото Народно събрание.

Важно е да се отбележи също, че законопроектът отразява и препоръките на Европейската комисия по повод на предварителното му съгласуване, с оглед на точното изпълнение на ангажиментите по етап 252 на Националния план за възстановяване и устойчивост.

и към потребителите.“ Независимо, че това е единствената препоръка в Директивата за реструктурирането и несъстоятелността, сме наясно, че законопроектът е включен като ангажимент в Плана за възстановяване и устойчивост. Затова, при наличие на уредба за физическите лица предприемачи в Търговския закон, смятаме, че в двете уредби - едната действаща, а друга в проект, няма ясна граница кой от двата режима ще се прилага, ако едно лице е предприемач и как ще се разграничават личните задължения на физическото лице от тези на предприемача. Затова смятаме, че трябва да се направи ясно разграничение на приложното поле на двата закона и как се съотнасят един към друг, за да не се получи паралелен режим за несъстоятелност на физическите лица, както и да се направи ясно дефиниране на задълженията, които попадат в обхвата на единия и на другия закон.

Това до голяма степен беше постигнато с втората алинея към чл. 2 на законопроекта в рамките на Работната група към НС, съответно включено в Доклада за второ четене, към който реферираме по-горе.

2. Приокриване на уредба за длъжници в ЗЗД относно абсолютната 10-годишна давност с режима в този закон

Този въпрос беше многократно обсъждан, представян и аргументиран по множеството проекти на закон за личния фалит. Продължаваме да настояваме, че действащото българско законодателство предоставя достатъчно възможности за защита на правата на длъжника, включително и с измененията на Закона за задълженията и договорите с ДВ бр. 102 от 2020г., в сила от 03.06.2021г. в чл. 112 от ЗЗД, с които беше въведена 10-годишна абсолютна давност за погасяване на парични вземания срещу физически лица. Чрез нея беше въведено своеобразно опрощаване ex lege на основни видове парични задължения на физически лица, а с това на практика

Неприети.

2. Както подробно е посочено в мотивите към законопроекта, предвиденото погасяване на задължения е резултат от сложен фактически състав, който не се изчерпва с изтичане на тригодишен срок. Разпоредбата на чл. 100 от законопроекта предвижда погасяване на задължения при сложен фактически състав, който включва изтичане на 3-годишен срок, както и настъпване на други условия - длъжникът да е заплатил разноските, да е удовлетворил поне частично приетите вземания и т.н. Подобно на нормата на чл. 739 ТЗ, тази на чл. 100 от законопроекта е самостоятелно основание за погасяване на права и вземания. Разпоредбата ще се прилага само в открито производство по несъстоятелност на физически лица, докато предвидените в Закона за задълженията и договорите срокове на погасителна давност ще се

се постигна и целта, която и законопроектът за несъстоятелност на физическите лица си поставя - да бъде елиминирана фигурата на вечния длъжник. От разпоредбата на чл. 18 от този законопроект може да се направи извод, че предявяването на вземане в производството по несъстоятелност няма отражение върху срока на абсолютната давност. Това е така, от една страна, заради чл. 112 от ЗЗД, където е уредено с изтичането на десет години вземанията да се погасяват, независимо от прекъсването на давността, а от друга - и заради предвиденото в чл. 18, ал. 4 от законопроекта, че прекратяването на производството се отразява единствено на общата петгодишна давност. Затова многократно сме настоявали, че ако такъв законопроект бъде приет, с него трябва да бъде предвидена отмяна на чл. 112 от ЗЗД, тъй като реално ще бъдат въведени два едновременно /паралелно/ действащи режима на опрощаване.

В настоящия законопроект е предвидена промяна в Закона за задълженията и договорите и тя е в чл. 115 да се създаде буква „з“ със следното съдържание „давността спира докато трае производството по несъстоятелност“. В Работната група, към чиято дейност постоянно реферираме беше предложен и обсъден такъв текст, но смятаме, че по-коректният начин за решаване на въпроса е отмяната на абсолютната давност.

3. Необходимост от дълъг срок за влизане в сила
Многократно сме предлагали в становищата си по проекта да бъде предвиден срок за влизане в сила на закона от най-малко 2 години след обнародване му, но не по-рано от въвеждане в експлоатация на регистъра по несъстоятелността. Поддържаме становището си, че доколкото предложената уредба е изцяло нова и изисква допълнителна подготовка, както и възможност за запознаване на участниците в оборота с новите положения, трябва да бъде предвиден по-дълъг срок за влизането ѝ в сила. Новата уредба би довела до значителна промяна на

прилагат на общо основание в останалите случаи. Разпоредбата следва водещите тенденции в производствата по опрощаване на дългове, установени в Директива (ЕС) 2019/1023.

Отмяната на абсолютната давност не е подходящо решение, тъй като тя има различно приложение, както по отношение на субектите, така и по отношение на условията и реда за погасяване на индивидуални задължения. Двата правни института съществуват паралелно и в други държави членки и отмяната на абсолютната давност не е необходима.

В отговор на притесненията, че е възможно предявяването на вземанията да няма отражение върху срока на абсолютната давност, настоящият законопроект предвижда в чл. 115 от Закона за задълженията и договорите да бъде създадена буква „з“, за да изключи едновременно приложението на абсолютната давност и погасяването на задълженията, докато трае производството по несъстоятелност.

Неприети.

3. Законопроектът съдържа преходни и заключителни разпоредби относно влизането му в сила и прилагането, съобразени с изпълнението на Националния план за възстановяване и устойчивост.

В чл. 109 от законопроекта е предвидено, че актовете в производството по несъстоятелност на физическите лица се вписват или обявяват в регистъра по несъстоятелност, който се води и поддържа от Министерството на правосъдието съгласно чл. 760е от Търговския закон. Съгласно чл. 760е Търговския закон регистърът по несъстоятелност се води и поддържа от

обществените отношения в страната и трябва да има достатъчно добра подготовка и синхрон за прилагането ѝ, за да не се стигне до превратното ѝ използване и/или компрометиране на нейното въвеждане. Това показва опитът във всички други държави в ЕС, когато са предприемали тази реформа в законодателството си - прилагали са дълги срокове за влизане в сила. Отново в резултат на обсъжданията в Работната група в Народното събрание в активна комуникация с Министерство на правосъдието се стигна до текстовете, които се съдържат в ПЗР на настоящия законопроект.

Предвиждаше се обаче заповедта за въвеждане в експлоатация на регистъра за несъстоятелност на физическите лица да се обнародва в Държавен вестник, за да е несъмнено ясна за всички засегнати лица датата, от която този ключово важен регистър започва да работи. Вероятно при промяната относно начина на оповестяване на тази заповед от Министерство на правосъдието (МП) са се водили от никакви съображения, но решението да се публикува заповедта на страницата на МП е твърде несигурно, особено спрямо факта, че само след датата на обявяване на тази заповед могат да се подават молби за откриване на производство по несъстоятелност.

Като цяло считаме, че трябва още веднъж да се обмисли как да бъде обявено ефективното стартиране на регистъра, тъй като, както посочихме, е свързано и със срокове, заложи в закона. Обръщаме внимание, че аналогичното ефективното стартиране на ЦРОЗ към Агенция по вписванията беше отразено в наредба. Наред с това, отново подчертаваме, че е от ключова важност, преди да заработи подобен закон, регистърът по несъстоятелността на физическите лица да е добре структуриран, безпроблемно функциониращ и да дава възможност за автоматизация при ползването му от кредиторите. Затова за нас е изключително важно банковата общност да бъде включена при обсъждане изискванията и правилното функциониране на този

Министерството на правосъдието, този регистър е публичен и се води в електронна форма.

Министърът на правосъдието издава наредба за условията и реда за водене, съхраняване и достъп до регистъра по несъстоятелност.

Актовете и обстоятелствата, които подлежат на вписване или обявяване в регистъра по несъстоятелност, са изрично уредени в законопроекта и в Търговския закон, като са в систематично единство с останалите разпоредби, уреждащи хода на съдебното производство. Законопроектът възприема познатия и добре работещ подход на Търговския закон във връзка с вписването на обстоятелства и обявяването на актове в производството по несъстоятелност на търговците в търговския регистър.

Предвид гореизложеното, законопроектът урежда най-съществените елементи във връзка с воденето на регистъра по несъстоятелност. Подзаконовата нормативна уредба и привеждането на регистъра в съответствие с изискванията на настоящия законопроект ще създадат необходимите условия за прилагането му.

регистър, както и за изработването на проекта на съответната наредба.

4. Липса на каквито и да е индивидуални последици или ограничения за длъжниците от упражняване на права по този закон

Отново излагаме опасението си, че проектът не предвижда ограничения върху правната сфера на длъжника след приключване на производството и това би довело до възможности за злоупотреба от страна на неизрядните длъжници и не би постигнало търсените цели за стабилност и икономически растеж. Напротив, възможността от „лесно“ изчистване на задълженията с опрощаване на голяма част от дълга, без никакви последици за лицето от това, ще доведе до несигурност и нестабилност в стопанския оборот.

Неприети.

4. Законопроектът има за цел да освободи добросъвестния длъжник от задължение за заплащане на неудовлетворените вземания и така да насърчи връщането му към обществения живот и икономическия оборот, а не да го санкционира. Ангажиментът на Република България по Националния план за възстановяване и устойчивост изисква производството по несъстоятелност за физическите лица – потребители, да бъде съобразено с възможността за втори шанс, установена от Директива 2019/1023, която изисква държавите членки да гарантират, че когато несъстоятелен длъжник получи опрощаване на своите задължения, всяка забрана за започване и упражняване на търговска дейност, стопанска дейност, занаят или професия, която има за единствено основание несъстоятелността на длъжника, престава да поражда действие най-късно в края на срока за опрощаване на задълженията.

В този смисъл, ограничаването на правата на длъжника, вкл. лишаване от право да извършва търговска дейност, да заема управителна длъжност, материално-отчетническа длъжност, ще противоречи на изискванията по Плана за възстановяване и устойчивост. Вместо да предостави втори шанс на длъжника, законът ще го лиши от възможност да получава доходи занапред.

Ограничаването на правата на несъстоятелния длъжник е предвидено като последица от осъждане с влязла в сила присъда за престъпление срещу кредиторите съгласно чл. 227в от Наказателния кодекс. Ако бъде възприето предложението за въвеждане на такъв състав на престъпление и по отношение на длъжници – физически лица, то спрямо тях евентуално може да се мотивира ограничаване на определени права занапред. За пълнота следва да се отбележи, че законопроектът не урежда условията, при които бъдещите кредитори и други контрагенти могат да преценяват дали и при

5. Неясна уредба в закона относно длъжници без имущество

В сравнение с предходни проекти на Министерството на правосъдието е добавена нарочна уредба на производство по несъстоятелност за физически лица без имущество и доходи. Продължаваме да отстояваме позицията, че е по-добре да се възстанови решението от предходни проекти, а именно – ако длъжникът не притежава секвестрируемо имущество, достатъчно за да покрие разноските в производството по несъстоятелност и поне частично да удовлетвори вземанията на кредиторите, съдът да обяви неплатежоспособността и да отхвърли молбата за откриване на производство по несъстоятелност.

В сега разглеждания законопроект е заимствано разрешение от търговската несъстоятелност, като е предвидено, че при липса на декларирано от длъжника секвестрируемо имущество, съдът ще открие производство по несъстоятелност и ще спре същото за срок от една година. В този срок длъжникът може да поиска неговото възобновяване, при условие, че докаже, че има секвестрируемо имущество, което да е достатъчно да покрие началните разноси в производството и да удовлетвори частично вземанията на кредиторите. Ако в рамките на едногодишния срок длъжникът не поиска възобновяване на производството, съдът постановява решение, с което го прекратява.

Забелязваме обаче нов текст в разпоредбата, че длъжникът вече има право в 5-годишен срок след прекратяване на производството по несъстоятелност поради липса на имущество да поиска неговото възобновяване, ако отново докаже горните предпоставки за възобновяване. Не сме сигурни кое налага въвеждането на този нов дълъг срок и как той би се отразил на последиците от производството –

Неприети.

какви условия да влизат в правоотношения с длъжник, по отношение на който е било образувано производство по несъстоятелност.

5. Както е посочено в мотивите към законопроекта, той отразява препоръките на Европейската комисия в хода на предварителното съгласуване с оглед на точното изпълнение на ангажиментите по етап 252 на Националния план за възстановяване и устойчивост. Съобразена е препоръката за запазване на общата стойност на задълженията над десет минимални работни заплати, като част от определението за неплатежоспособност на длъжника, предвид изискването за пропорционалност и необходимостта да се осигури достъп до производството на лица, които действително имат нужда от такова производство. Специално е обърнато внимание върху необходимостта от редактиране на уредбата, така че да бъде осигурена допълнителна защита на длъжниците без имущество и доходи - правото да бъдат освободени от заплащане на държавна такса и правото да поискат възобновяване на прекратеното производство по несъстоятелност и след изтичане на първоначалния едногодишен срок от откриване на производството. Тези препоръки намират съответно отражение в разпоредбите на законопроекта.

Що се отнася до преценката за наличие на достатъчно секвестрируемо имущество, в законопроекта се съдържат редица гаранции за недопускане на злоупотреба с правата на длъжника, като задължение на съда за служебна проверка на всички обстоятелства в хода на цялото производство, ограничения в правата на длъжника във връзка с неговото имущество, възможност на кредиторите да представят възражения и жалби срещу съдебните актове в производството по несъстоятелност, както и в производството по погасяване на задълженията.

Сред новите предложения в настоящия законопроект е признаването на правото да възражават срещу молбата за откриване на производството и правото да обжалват

бихме желали обосновано изложение за нуждата от него.

Предвидено е преценката за наличие на достатъчно секвестрируемо имущество да се прави само въз основа на декларираните от длъжника данни в молбата, без съдът да има задължение да изследва, дали те отговарят на действителното имуществено състояние на длъжника. Поради това категорично не споделяме предложението, че само длъжникът може да иска възобновяване на производството. Необосновано е и тази възможност да бъде предоставяна и да зависи единствено от преценката на длъжника. Допълнително, възобновяването би следвало да е приложимо единствено при висящо производство, а подаването на молба от длъжника по вече прекратено производство по същество съставлява сезиране на съда за образуване на ново производство, което от своя страна влиза в колизия със забраната на чл. 33, т. 4.

6. Прекомерно разширяване на кръга на лицата, които могат да се възползват от производството по несъстоятелност

Достъпът до производството по несъстоятелност би бил доста лесен, тъй като срокът от шест месеца за невъзможността да се обслужват изискуеми задължения е твърде кратък и недостатъчен, за да се направи преценка, дали е налице трайно финансово затруднение, а прагът от десет минимални заплати е крайно нисък. С откриването на производство по несъстоятелност се спират индивидуалните принудителни производства и това може да се използва от недобросъвестни длъжници. Поради това е особено важно тези параметри да бъдат увеличени. От АББ бяхме неприятно изненадани да видим отново праг от 10 минимални работни заплати и срок от 6 месеца, доколкото в Работната група към НС, въз основа на посочените безспорни аргументи, се достигна до съвместен извод, че прагът следва да бъде 30 минимални работни заплати, а срокът –

Неприети.

постановените съдебни актове на всички кредитори на длъжника, а не само част от тях. В този смисъл е изричната нова разпоредба на чл. 38, ал. 5 от законопроекта, която се отнася до оспорването на съдебните актове в производството по несъстоятелност на лица при липса на секвестрируемо имущество.

6. Законопроектът предвижда като обективен критерий за неплатежоспособност сума на задълженията над 10 минимални работни заплати, от които ако длъжникът бъде лишен за шест месеца, може да изпадне в състояние на неплатежоспособност. При определяне на общия размер на задълженията, които обуславят неплатежоспособност на длъжника, законопроекта съобразява и линията на бедност в Република България. По данни на Националния статистически институт през 2023 г. линията на бедност общо за страната е 637.92 лв. средномесечно на лице от домакинство, при който размер на линията под прага на бедност са били 1 325 900 лица, или 20.6% от населението на страната, а при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери, равнището на бедност нараства до 45,3 % от населението. Въвеждането на твърде висок общ размер на задълженията, като елемент от изискването за неплатежоспособност на длъжника – физическо лице, е от естество да ограничи достъпа до производството на лицата, които живеят под прага на бедност и

променен на 12 месеца, без някой да има против, включително и вносителите от МП.

7. Опасност от увреждане на интересите на обезпечените и добросъвестни кредитори както следва:

Още в началото на дейността на Работната група към НС се постигна съгласие, че законопроекът ще бъде преработен, така че правата на двете страни – длъжник и кредитор да бъдат балансирани, като бъдат по-добре гарантирани правата на обезпечените кредитори. Обръщаме внимание, че има държави, в които обезпечените кредитори не участват изобщо в производството по личен фалит.

Неприети.

съставляват голям дял от населението на Република България. Ако лице, живеещо под линията на прага на бедността бъде лишено от месечния си доход от 637,92 лв. в продължение на шест месеца, то би могло да изпадне в състояние на неплатежоспособност дори при дълг под десет минимални работни заплати.

В този смисъл беше ясно отправена препоръка от Европейската комисия – да не се увеличава общата стойност на задълженията над десет минимални работни заплати, като част от определението за неплатежоспособност на длъжника, предвид изискването за пропорционалност и необходимостта да се осигури достъп до производството на лица, които действително имат нужда от такова производство.

При определяне на изискването за продължителност на срока, през който длъжникът не може да изпълни свои изискуеми парични задължения, са съобразени анализите от цялостната оценка за въздействие. Този срок следва да не е нито твърде дълъг, нито твърде кратък, като се определи справедлив и разумен срок за потвърждаване на обективната невъзможност, в която е изпаднал длъжникът. Важно е да се отчита, че за разлика от неплатежоспособния търговец, длъжникът потребител има нужда от средства за задоволяване на жизнените потребности на себе си и на семейството си и предвиждането на срок по-дълъг от шест месеца може да има крайно неблагоприятни последици за живота му.

7.1 – 7.2. Както е изложено по-горе в т. 1, законопроекът в значителна степен възприе предложенията на работната група към Комисията по правни въпроси в 49-ото Народно събрание, като в резултат е предложена чувствително подобрена защита на правата и интересите на обезпечените кредитори.

Обезпечените вземания са защитени чрез включването на първо място в реда на привилегированите вземания, обезпечените с ипотека са изключени от погасяване при специалните хипотези на чл. 100 и 101.

С разочарование установяваме, че постиженията на Работната група в тази насока не са отразени в публикувания за обществено обсъждане проект. Примери за това са:

7.1. В чл. 36, ал. 1, където е посочено, че съдът по несъстоятелността може служебно или по искане на длъжника да наложи обезпечение чрез налагане на заповед, възбрана или други обезпечителни мерки в т. 1, б. „а“ беше предвидено изключение за спирането не само на изпълнителните дела по Данъчно-осигурителния процесуален кодекс, но и за спирането на изпълнителните дела по Гражданския процесуален кодекс за събиране на вземания, обезпечени с ипотека или залог;

7.2. Съгласно чл. 60, ал. 3 от проекта се предвижда планът за погасяване да се приема с решение на събранията на кредиторите, ако за него са гласували повече от половината от приетите вземания независимо от реда, по който се удовлетворяват. Неведнъж сме изразявали позицията, че по този начин е възможно да бъдат увредени интересите на обезпечени кредитори, ако фиктивни кредитори се окажат с мажоритарен глас и съответно, гласуват за план, който не е приемлив за обезпечените. Този текст би могло да се използва като инструмент за злоупотреба от недобросъвестни длъжници и приближени до тях фиктивни кредитори.

Въпросът е решен безусловно в търговската несъстоятелност, като планът се приема от всеки клас кредитори с обикновено мнозинство от размера на вземанията от класа. Затова отново настояваме тази подход да бъде възприет и в настоящия законопроект. В процеса на предходни обсъждания бяха поставени на дискусия различни варианти на решения, като нашето настояване е да бъдат оформени два класа кредитори – на обезпечените и на необезпечените кредитори. Предложената сега защита в чл. 62, т. 3, намираме за недостатъчна.

7.3. В рамките на Работната група в НС беше възприет следният текст в чл. 107, ал. 2: „Не се

В допълнение, в настоящия законопроект са уредени още някои допълнителни гаранции за защита на обезпечените вземания:

- Предоставено е право на всички кредитори да оспорват всички съдебни актове в производството (чл. 35, ал. 4; чл. 37, ал. 3; чл. 38, ал. 3; чл. 105, ал. 2 и др.);

- Удължен е срокът за обжалване на съдебните актове от 7 на 14 дни (чл. 29, ал. 2);

- Предвидено е специално изключение от общото правило за спиране на изпълнителните производства – не се спират изпълнителните производства, когато е предприето действие по реализация на обезпечение в полза на ипотечарния кредитор (чл. 42, ал. 3);

- Въведено е ново условие за утвърждаване на плана за погасяване от съда - вземанията на обезпечените кредитори да се удовлетворяват до размера на обезпечението, освен ако тези кредитори дадат писмено съгласие (чл. 62, т. 3). Така интересите на обезпечените кредитори са защитени от възможни решения, наложени от миноритарни и фиктивни кредитори.

Неприети.

7.3. Според Министерството на правосъдието не е необходимо формулиране на изрична разпоредба, която

погасяват задълженията на поръчителите, лицата, които са учредили залог или ипотека за обезпечаване на задължение на длъжника, както и солидарно задължените с него лица, независимо от погасяване на задължението на длъжника при условията на чл. 100.

Смятаме, че този текст е особено важен за обезпечените кредитори и настояваме да бъде включен в законопроекта.

да предвижда, че не се погасяват задълженията на поръчителите, лицата, които са учредили залог или ипотека за обезпечаване на задължение на длъжника, както и солидарно задължените с него лица, тъй като законопроекът не се отнася до правата на трети лица, които не участват в производството.

Третите лица, които нямат качеството кредитор на длъжника, не могат да участват в производството по несъстоятелност, включително да възразяват срещу приемането на вземане, да водят установителни иски в връзка със съществуването на вземането. Те упражняват правото си на защита по повод на заведено срещу тях гражданско или арбитражно производство или изпълнително производство. Поради това в чл. 41, ал. 4 и 5 от законопроекта е предвидено, че независимо от откриването на производството по несъстоятелност не се спират и може да се образуват нови дела, обезпечени с имущество на трети лица, доколкото вземанията се удовлетворяват в отделно изпълнително производство срещу третото лице. В този смисъл е и разпоредбата на чл. 89, ал. 2 от законопроекта, съгласно която производството по несъстоятелност не се прекратява, когато за обезпечаване на задълженията на длъжника са учредени обезпечения от трети лица и изпълнението срещу обезпеченията не е приключило или длъжникът е страна по висящо съдебно производство.

Правната уредба на настоящия законопроект, която е съобразена и с утвърдената практика по прилагането на несъстоятелността в Търговския закон, е подчинена на изискването за пълно удовлетворяване на кредиторите на несъстоятелността, включително чрез осребряване на имуществото на трети лица, предоставили обезпечение на длъжника, но само при условие, че съществува валидно вземане и до размера на предоставеното обезпечение. По отношение на съществуването и погасяването на задълженията на трети лица, поели задължения спрямо кредитора на несъстоятелния длъжник, следва да се прилагат общите

производство по несъстоятелност по този закон и по друг закон, прилагат се разпоредбите на другия закон. Така до голяма степен биха се предотвратили възможностите за избор от страна на длъжниците – физически лица кой ред им се струва „по-удобен“ и съответно, ще се намали риска от злоупотреба с права.

2. По чл. 8

Както сме посочили в т. 6 от принципните ни и по-важни бележки, а и както многократно сме изразявали становище, заложеният в чл. 8 от законопроекта срок от шест месеца за невъзможността да се обслужват изискуеми задължения е твърде кратък и недостатъчен, за да се направи преценка, дали е налице трайно финансово затруднение, а прагът от десет минимални заплати е твърде нисък. Затова настояваме за срок от 12 месеца и праг от 30 минимални работни заплати.

Що се отнася до предвидения праг, той е необосновано нисък и създава условия за злоупотреби от недобросъвестни лица, които твърде лесно и дори умишлено могат да се поставят в положение на неплатежоспособност. Това е особено валидно, ако се има предвид, времето, в което беше предложен първият законопроект, в който бяха предвидени 10 минимални работни заплати като праг. От тогава изминаха толкова години, че считаме тогавашните аргументи на предложението за неактуални. Междувременно имаше инфлация, чийто стойности не могат да бъдат пренебрегнати, цените на имотите също се повишиха значително, а стойността на десет минимални работни заплати, равняващи се към днешна дата например само на един неголям потребителски кредит, се явява още по-несъстоятелен праг. Така както е предвидено, производството по този пореден законопроект е

Неприети.

2. При определяне на изискването за продължителност на срока, през който длъжникът не може да изпълни свои изискуеми парични задължения, са съобразени анализите от цялостната оценка за въздействие. Този срок следва да не е нито твърде дълъг, нито твърде кратък, като се определи справедлив и разумен срок за потвърждаване на обективната невъзможност, в която е изпаднал длъжникът. Важно е да се отчита, че за разлика от неплатежоспособния търговец, длъжникът потребител има нужда от средства за задоволяване на жизнените потребности на себе си и на семейството си и придвиждането на срок по-дълъг от шест месеца може да има крайно неблагоприятни последици за живота му.

При определяне на общия размер на задълженията, които обуславят неплатежоспособност на длъжника, законопроектът съобразява и линията на бедност в Република България. По данни на Националния статистически институт през 2023 г. линията на бедност общо за страната е 637.92 лв. средномесечно на лице от домакинство, при който размер на линията под прага на бедност са били 1 325 900 лица, или 20.6% от населението на страната, а при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери, равнището на бедност нараства до 45,3 % от населението. Въвеждането на твърде висок общ размер на задълженията, като елемент от изискването за неплатежоспособност на длъжника – физическо лице, е от естество да ограничи достъпа до производството на лицата, които живеят под прага на бедност и съставляват голям дял от населението на Република България. Ако лице, живеещо под линията на прага на

относително скъпо, с участието на синдик, чието възнаграждение дори е увеличено в сравнение с предходни законопроекта за личния фалит, и поради това смятаме, че не следва да се води производство за такива малки задължения, което би било само увреждащо кредиторите.

3. По чл. 9

В чл. 9 от законопроекта са предвидени различни основания, при наличието на които длъжникът се счита за недобросъвестен. Както посочихме в т. 8.2 от принципни ни и по-важни бележки за съжаление текстовете договорени в рамките на Работната група не са отразени.

Напр. в законопроекта отново виждаме „умишлено“ препятстване упражняването на правомощията на съда и на синдика. Наличието на изискване за установяване на умисъл на практика обезсмисля клаузата и създава условия за злоупотреба от недобросъвестни длъжници, тъй като умисъл при тази хипотеза е трудно установим от една страна, а от друга страна се допуска извършеното по непредпазливост препятстване упражняването на правомощията на съда и на синдика.

4. По чл. 14

Както коментирахме в т. 8.1 по-горе институтът на издръжката следва да бъде заличен, респ. чл.14 от проекта, както и в текстовете в проекта, в които се реферира към осигуряване издръжката на длъжника и неговото семейство.

Неприети.

Неприети.

бедността бъде лишено от месечния си доход от 637,92 лв. в продължение на шест месеца, то би могло да изпадне в състояние на неплатежоспособност дори при дълг под десет минимални работни заплати.

В този смисъл беше ясно отправена препоръка от Европейската комисия, с оглед на изискването за пропорционалност – да не се увеличава общата стойност на задълженията над десет минимални работни заплати, като част от определението за неплатежоспособност на длъжника, предвид изискването за пропорционалност и необходимостта да се осигури достъп до производството на лица, които действително имат нужда от такова производство.

3. Посоченото в чл. 9, ал. 2, т. 7 от законопроекта обстоятелство, което изключва добросъвестността на длъжника, има особеност от субективна страна – то е предназначено да препятства упражняването на правомощията на съда и на синдика относно проверката на имуществото, опазването и попълването на масата на несъстоятелността. Уточнението „умишлено“ е необходима част от хипотезата на правната норма. Непредпазливите действия и актове от страна на потребителя не следва да бъдат санкционирани чрез ограничаване на достъпа до производството по несъстоятелност.

4. По отношение на необходимостта от запазване на института на издръжката след откриване на производството по несъстоятелност, следва да се отчитат съображенията изложени в т. 8.1 по-горе.

	<p>5. По чл. 17 Не разбираме защо след като единодушно в рамките на Работната група към НС се установи, че е направена грешка в т. 1 към ал. 1 и е останал от предишна редакция текстът след залог „вписан по реда на Закона за особените залози, не е отразена корекцията със заличаване на препратката към ЗОЗ. В проекта е въведен принципът, че всички учредени обезпечения от длъжника се запазват в производството по несъстоятелност, а и едва ли бил твърде чест случая на учредяване на особен залог от страна на потребител физическо лице.</p> <p>6. По чл. 19 Обръщаме внимание, че в ал. 1 не е възприето предложението на Работната група към НС за предоставяне на право на участие на кредитори с оспорените вземания, за които е възобновено исковото производство, както и условието, в хипотезата на неприето вземане, кредиторът да е представил убедителни писмени доказателства. В ал. 3 не е възприето предложението на работната група за допълване на алинеята в смисъл, че с обявяването на поканата в Регистъра се считат за уведомени, както кредиторите, така и длъжникът и синдикът. Настояваме и двете предложение да бъдат възприети.</p> <p>7. По чл. 24</p>	<p>Неприети.</p> <p>Приети.</p> <p>Неприети.</p>	<p>5. Действащото законодателство осигурява привилегия на особения залог в реда на вземанията в случай на принудително изпълнение. Съгласно чл. 16, ал. 1 от Закона за особените залози, вземането, обезпечено с особен залог, се удовлетворява в поредността по чл. 136, ал. 1, т. 3 от Закона за задълженията и договорите, съответно по чл. 722, ал. 1, т. 1 от Търговския закон или по чл. 94, ал. 1, т. 1 от Закона за банковата несъстоятелност. За да се избегнат случаи на измама и злоупотреби с чужди заложени движими вещи в полза на заложни къщи и други кредитори, законопроекът изключва реалния залог като привилегия, която защитава обезпечено вземане в производството по несъстоятелност на физическите лица. За осигуряване на яснота относно законодателните съображения, мотивите на законопроекта ще бъдат съответно допълнени, а в преходните и заключителните разпоредби на законопроекта ще бъде предложено допълнение на чл. 16, ал. 1 от Закона за особените залози относно реда на обезпечените с особен залог вземания в производството по несъстоятелност на физическите лица.</p> <p>6. Разпоредбите на чл. 19, ал. 1 и на чл. 19, ал. 3 се редактират съобразно направените предложения.</p> <p>7. Възнаграждението на синдика е част от необходимите разноски в производството по</p>
--	---	--	---

Забелязваме, че в този законопроект е възприета редакция, в която възнаграждението на синдика за посочените и извършени в ал. 1 действия се удовлетворява с привилегия преди вземанията на кредиторите, както и при осребряване на масата на несъстоятелността синдикът има право на възнаграждение в размер на 5 на сто от стойността на осребреното имущество, а не на 2 %, както беше възприето в Работната група към НС.

Смятаме, че възнаграждението, което се предвижда за синдика е твърде високо, а предложеното от работната група уточнение, че то се удовлетворява след вземанията на обезпечените кредитори, следва да бъде добавено в разпоредбата с цел да не се засягат необосновано правата на обезпечените кредитори.

8. По чл. 36

В продължение на коментара в т.7.1 по-горе смятаме, че предвиждането да бъдат наложени предварителни обезпечителни мерки по искане на длъжника ще даде възможност на недобросъвестни длъжници да контролират обслужването на задълженията си и по-скоро да спрат обслужването и да се „снабдят“ с подходящи обезпечителни мерки срещу кредиторите си. Това, от своя страна, би могло да бъде инструмент в полза на недобросъвестни длъжници, които да спрат да обслужват своите задължения и кредиторите им няма да имат възможност да предприемат индивидуални принудителни действия, докато тече процедурата по несъстоятелност. Обръщаме внимание, че при търговската несъстоятелност законът не предоставя такава възможност на длъжника, а при хипотезата на 629а от ТЗ предварителни обезпечителни мерки може да бъдат наложени от съда служебно или по искане на кредитор. Не бива да се забравя, че в проекта е предвидено и да се прилага режимът на несеквеструемост. Затова настояваме да се възприеме редакцията, приета от Работната група в

несъстоятелност. Длъжникът следва да има достатъчно секвеструемо имущество, за да покрие разноските в производството по несъстоятелност и поне частично да удовлетвори вземанията на кредиторите (чл. 10, ал. 1 от законопроекта). Частичното удовлетворяване винаги предполага и пълно удовлетворяване на обезпечените вземания по чл. 17, ал. 1, т. 1, ако има такива. Авансовото заплащане на разноските в производството по несъстоятелност е правило, съгласно чл. 14, ал. 2. Изключението, което е предвидено в чл. 24, ал. 4, е приложимо само в случай че са налице постъпления от осребрено имущество. В този случай продължаването на производството е оправдано, защото имуществото на длъжника е достатъчно, за да покрие разноските и поне частично да удовлетвори вземанията на кредиторите (чл. 10, ал. 1 и чл. 38, ал.1 от законопроекта).

Неприети.

8. Предварителните обезпечителни мерки по чл. 36 от законопроекта са ограничени във времето – до произнасяне по молбата за откриване на производството, и се постановяват след извършване на преценка на съда дали това се налага за запазване имуществото на длъжника.

В производството по несъстоятелност на физическите лица следва да се отчитат жизнените интереси на длъжника и неговото семейство, които може да се нуждаят от защита, различна от защитата на неплатежоспособния търговец. В някои случаи може да е оправдано дори временното спиране на изпълнително производство, по което има насрочен опис на имуществото на длъжника.

Тези мерки не са от естество да увредят сериозно интересите на кредиторите, първо защото са краткотрайни, и второ, защото се налагат с акт съда, след преценка на конкретните обстоятелства по делото.

	<p>НС, а именно: (1)съдът по несъстоятелността може служебно да наложи обезпечение чрез налагане на запор, възбрана или други обезпечителни мерки; по искане на длъжника или служебно съдът по несъстоятелността може да: а) постанови спиране на изпълнителните дела срещу имуществото на длъжника с изключение на изпълнителните дела, образувани по Гражданския процесуален кодекс за събиране на вземания, обезпечени с ипотека или залог и изпълнителните дела по Данъчно-осигурителния процесуален кодекс;</p> <p>9. По чл. 38 По чл. 38 коментарите ни се съдържат в т. 5 по-горе.</p> <p>10. По чл. 45 Съгласно първата алинея на чл. 45 кредиторите предявяват писмено своите вземания пред съда по несъстоятелността в срок до два месеца от обявяване на решението за откриване на производството по несъстоятелност. Срокът от 2 месеца беше увеличен на три в Работната група към НС, което не е отразено в законопроекта. Тази промяна е необоснована и неприемлива с оглед големият брой потенциални молби за несъстоятелност и оглед това по-трудния начин за проследяване постановяването на решение за откриване на производство по несъстоятелност.</p> <p>11. По чл. 62 В сегашната редакция на проекта като условие за утвърждаване на плана за погасяване е предвидено вземанията на кредиторите по чл. 17, ал. 1, т. 1 да се</p>	<p>Неприети.</p> <p>Неприети.</p> <p>Неприети.</p>	<p>9. По отношение на необходимостта от запазване на института на издръжката след откриване на производството по несъстоятелност, следва да се отчитат съображенията изложени в т. 8.1 по-горе.</p> <p>10. Сроковете за извършване на процесуални действия в производството по несъстоятелност на физическите лица са съобразени с необходимостта от създаване на бързо и опростено производство. За да се осигури надлежно участие на всички заинтересовани лица в производството, законопроектът предвижда по-дълъг срок за предявяване на вземанията – два месеца, а един месец, както е в търговската несъстоятелност (чл. 685, ал. 1 ТЗ). Следва да се отчита, че кредиторите вече са били уведомени за постъпилата молба за откриване на производство по несъстоятелност и са могли да възразят срещу нея (чл. 35, ал. 4), уведомени за решението за откриване на производството по несъстоятелност и са могли да го обжалват (чл. 37, ал. 3). Така двумесечният срок следва да е достатъчен за надлежно предявяване на вземанията им в образуваното производство по несъстоятелност.</p> <p>11. Производството по несъстоятелност на физическите лица има сходства с производството по несъстоятелност на търговците, доколкото възприема правила относно удовлетворяването на всички кредитори в общо, универсално производство на</p>
--	--	--	---

удовлетворяват до размера на обезпечението, освен ако тези кредитори дадат писмено съгласие. Както е посочено в т. 7 по-горе, настояваме за разумна защита интересите на обезпечените кредитори като се оформят два класа кредитори при приемане на план за погасяване – на обезпечените и на необезпечените кредитори. В случай че законопроекът се ограничи обаче до предвиденото в чл. 62, т. 3, следва да се има предвид липсата на ясна уредба относно реда и начина за определяне на стойността на обезпечението. С цел защита на правата на обезпечените кредитори, считаме за необходимо, в проекта да бъде предвиден начин за определяне на оценка, като един възможен подход е да бъде заимстван редът на чл. 485 от ГПК. Считаме за необходимо, по аналогия с изискванията в търговската несъстоятелност (чл. 717а от ТЗ) да бъде предвидено, че оценката не може да бъде по-ниска от данъчната оценка или от застрахователната стойност на обезпечението.

12. чл. 64, ал. 2

В чл. 64, ал. 2 е предвидено, че решението, с което се утвърждава планът за погасяване подлежи на обжалване в 7-дневен срок от вписването му в регистъра по несъстоятелността. В рамките на

принудително изпълнение. Независимо от сходствата между производството по несъстоятелност в ТЗ и това на физическите лица, законопроекът предлага отделна правна уредба, съобразена с различната цел, особеностите на правния статут на длъжника и неговото имущество. Отпадането на изискването за гласуване на плана за погасяване по класове, което беше първоначално предвидено, е обосновано с оглед необходимостта от опростяване на производството и намаляване на участието на кредиторите при предлагането и приемането на плана за погасяване. Правилата за постигане на плана за погасяване съдържат достатъчно гаранции за защита на правата на обезпечените кредитори. На този етап от производството кредиторите вече са предявили своите вземания и участието на привиден или подставен кредитор в производството не е много вероятно. Предвиденото абсолютно мнозинство за приемане на плана – повече от половината от приетите вземания, е достатъчно голяма гаранция за съблюдаване на интересите на всички кредитори. Тенденция в производствата по несъстоятелност на физически лица е възможността за принудително налагане на плана, независимо от несъгласието на определени категории кредитори, за да бъде възможно постигането на доброволно изпълнение, при това – в кратки срокове и реално, ефективно изпълнение.

Новост на настоящия законопроект е допълнителното условие за утвърждаване на плана за погасяване от съда, а именно вземанията на обезпечените кредитори да се удовлетворяват до размера на обезпечението, освен ако тези кредитори дадат писмено съгласие (чл. 62, т. 3). Така интересите на обезпечените кредитори са защитени от възможни решения, наложени от миноритарни и фиктивни кредитори.

12. Разпоредбата на чл. 64, ал. 2 от законопроекта се съобразява с направеното предложение.

Приети.

работната група бе постигнато принципно съгласие за предоставяне на по-дълъг, 14-дневен срок, с оглед на определения начален момент (вписването в регистъра по несъстоятелността) и очаквания обем от производства.

13. По чл. 100 и чл. 101

Според нас, текстовете на чл. 100 и чл.101 следва да бъдат прецизирани.

В чл. 100, т. 2 относно текста „поне частично“ - При наличие на минимално (дори незначително по размер) секвестрируемо имущество, погасителната давност пада на 3 години. Смятаме, че трябва да има минимален праг за удовлетворяване на добросъвестните кредитори, тъй като понятието „поне частично“ е предпоставка за поддържане на минимално секвестрируемо имущество единствено с цел да се погасят задълженията след изтичането на 3-годишен (вместо 10-годишен) срок. Освен това, считаме за необосновано в случая да се прилага по-кратка 3-годишна погасителна давност, а не общата 5-годишна погасителна давност.

В чл. 101 от законопроекта е уредена хипотезата на погасяване на задълженията на длъжника при липса на имущество. По същество това е хипотеза, в която вземанията на отделни кредитори ще бъдат погасени без тяхното знание и участие.

В съответствие с коментарите и съображенията по-горе предлагаме: Да се обмисли промяна на правилата по Глава седма от законопроекта в следните насоки: Да не се прекратява производството по несъстоятелност, докато не изтекат сроковете по чл. 100 и чл. 101, през който период всички новопридобити активи да бъдат предмет на продажба по реда на закона, като сумите от продажбата да служат за удовлетворяване на кредиторите в поредността по чл. 17 от проекта; През този период длъжникът да търпи определени ограничения, като например, да не може да ползва нови заеми; да може да сключва само определени от закона сделки под

Неприети.

13. Разпоредбата на чл. 10, ал. 2 от законопроекта урежда ясно какво означава понятието „частично“. За частично удовлетворяване се смята пълното удовлетворяване на дължимите обезпечени вземания по чл. 17, ал. 1, т. 1 и на поне 10 на сто от общия размер на останалите вземания; ако няма дължими вземания по чл. 17, ал. 1, т. 1, за частично удовлетворяване се смята удовлетворяването на поне 30 на сто от общия размер всички вземания. Изискването за удовлетворяване „поне частично“ означава да са удовлетворени вземания, чийто размер е не по-малък от посочения в чл. 10, ал. 2.

По отношение на сроковете и условията за погасяване на задълженията, предвидени в чл. 100 и 101 са изложени подробни съображения в мотивите към законопроекта.

Законопроектът предвижда гаранции за защита на правата на кредиторите, сред които и достъпът им до информацията за подадените от длъжника молби и постановените от съда и синдика актове в производството по несъстоятелност.

Предложението да не се прекратява откритото производство по несъстоятелност и в случай че длъжникът няма секвестрируемо имущество, следва да бъде отхвърлено. Воденето на такова производство не би могло да доведе до удовлетворяване на кредиторите поради липса или недостатъчност на секвестрируемо имущество в масата на несъстоятелността. За сметка на това в образуваното производство ще бъдат ангажирани съд, синдик и всички кредитори с произтичащите от това разходи на средства, време и други ресурси. Също така, образуваното производство по несъстоятелност ще бъде пречка за водене на други съдебни и

контрола на синдика; да няма право да заема определени длъжности и други подходящи ограничения. Задължително през този период длъжникът трябва да полага труд или най-малкото активно да търси работа. Едва след изтичане на този срок да бъде прекратено производството по несъстоятелност и погасяването на задълженията да настъпи автоматично с прекратяване на производството ex lege по аналогия с правилото на чл. 739, ал. 2 от ТЗ, като при настоящи проект това да бъде отразено в чл. 93, нова ал. 2.

Като се позоваваме на т. 4 от Принципните ни коментари по-горе, предлагаме да се обмисли и въвеждането на ограничения за длъжника в определен период от време след сключване на споразумение за погасяване, както и след настъпване на погасяването и прекратяване на производството по несъстоятелност за срок от порядъка, примерно, на 3 години, в който длъжникът да не може да ползва нови заеми или други дисциплиниращи ограничения.

14. По чл. 107

Направен е опит да бъдат обособени отделни категории задължения, които да не подлежат на погасяване по реда на чл. 100 и чл. 101. С оглед на систематичното място на разпоредбата, обаче, тези задължения ще се погасят в общата хипотеза на прекратяване на производството по чл. 93. Прави впечатление, че в категорията на обезпечените кредитори са включени единствено ипотечарните, но не и заложените кредитори.

По тези съображения и както предложихме в т. 7.3 от по-принципните ни и важни коментари по-горе общи бележки следва да бъде възприет и включен в законопроекта приетият в рамките на работната група в НС текст в чл. 107, нова ал. 2, който отново посочваме в т.7.3 по-горе.

изпълнителни дела, насочени срещу длъжника, срещу което кредиторите отправят възражения.

Предложените ограничения на живота на длъжника съществуват и след прекратяване на производството по несъстоятелност, изискват той да е добросъвестен. Освобождаването от задължения, уредено във всички възможни хипотези на чл. 100 и 101, изисква длъжникът да е добросъвестен, включително да полага труд, да не представя неверни или непълни данни, документи или доказателства за своето имущество и доходи пред съда, да изпълнява задълженията, предвидени в този закон, в одобрен погасителен план или в извънсъдебно споразумение с кредиторите.

Законопроектът не се намесва в свободата на договаряне и кредиторите имат възможността да преценяват дали да предоставят кредит на такъв длъжник.

14. Според Министерството на правосъдието не е необходимо формулиране на изрична разпоредба, която да предвижда, че не се погасяват задълженията на поръчителите, лицата, които са учредили залог или ипотека за обезпечаване на задължение на длъжника, както и солидарно задължените с него лица, тъй като законопроекът не се отнася до правата на трети лица, които не участват в производството.

<p>5.</p>	<p>Асоциация за управление на вземания (получено по електронна поща)</p>	<p>Асоциацията за управление на вземания като единствената професионална организация с нестопанска цел в България, която разпространява и развива добрите практики в управлението и събирането на вземания, депозира настоящото становище по обявения на 11.11.2024 г. за обществено обсъждане Проект на Закон за несъстоятелност на физически лица. Моля да разгледате и подложите на обсъждане, изложените по-долу доводи относно необходими промени и допълнения по законопроекта:</p> <p>1. Относно едновременното прилагане на производството по несъстоятелност на физически лица – нетърговци и абсолютната давност по чл. 112 от ЗЗД</p> <p>1.1. На първо място бихме искали да обърнем внимание и да изразим принципното си становище относно несъвместимостта между създаването на новия институт на несъстоятелност на физически лица – нетърговци и въведения режим на абсолютна погасителна давност по чл. 112 от ЗЗД. Считаме, че двата института са две алтернативни възможности, като много пооправдан и обществено справедлив е подходът, при който се създава производство по несъстоятелност на физически лица. Нормите на законопроекта предвиждат освен изтичането на определен период от време и други условия за погасяване /задълженията на длъжника, с които се цели баланс между интересите на участниците в производството. Подобни условия и предпоставки не се съдържат в нормата на чл.112 ЗЗД - длъжникът да е добросъвестен, цялото му секвестрируемо имущество да е послужило за удовлетворяване на кредиторите и да е погасил поне частично задълженията си. Същевременно абсолютната погасителна давност предвижда възможност вземанията да се погасят по давност в 10- годишен срок, но без оглед на това, дали лицето е добросъвестно и дали цялото му имущество е</p>	<p>Неприети.</p>	<p>1. Както подробно е посочено в мотивите към законопроекта, предвиденото погасяване на задължения е резултат от сложен фактически състав, който не се изчерпва с изтичане на тригодишен срок. Разпоредбата на чл. 100 от законопроекта предвижда погасяване на задължения при сложен фактически състав, който включва изтичане на 3-годишен срок, както и настъпване на други условия - длъжникът да е заплатил разноските, да е удовлетворил поне частично приетите вземания и т.н. Подобно на нормата на чл. 739 ТЗ, тази на чл. 100 от законопроекта е самостоятелно основание за погасяване на права и вземания. Разпоредбата ще се прилага само в открито производство по несъстоятелност на физически лица, докато предвидените в Закона за задълженията и договорите срокове на погасителна давност ще се прилагат на общо основание в останалите случаи. Разпоредбата следва водещите тенденции в производствата по опрощаване на дългове, установени в Директива (ЕС) 2019/1023. Отмяната на абсолютната давност не е подходящо решение, тъй като тя има различно приложение, както по отношение на субектите, така и по отношение на условията и реда за погасяване на индивидуални задължения. Двата правни института съществуват паралелно и в други държави членки и отмяната на абсолютната давност не е необходима.</p>
------------------	---	---	------------------	---

осребрено. Многократно в общественото пространство бе обсъждана стратегия за справяне със свръхзадължността на физическите лица, дали това да се направи като се въведе абсолютната погасителна давност или се въведе производство за несъстоятелност в рамките, на което да се погасят всички техни задължения. Тези две възможности не следва да съществуват едновременно, защото по този начин се създава недостатъчно обмислен и съответно небалансиран режим на свръхзащита на физическите лица, които биха могли да не работят за издръжката си и изплащане на задълженията си, за сметка на кредиторите, които ще трябва да остойностят финансовия риск от евентуалното прилагане на института на абсолютната давност и възможното опрощаване на задълженията им посредством производството по несъстоятелност, като в крайна сметка цената за това ще бъде платена от добросъвестните длъжници и платци. Тази „свръхзащита“ ще създаде нестабилност и рискове за финансовата система, ще доведе до оскъпяване на цената на кредитите и увеличаване на лихвите по тях, като ще доведе до нарушаване на баланса на защита на обществения за сметка на частния интерес. В гражданското право на страните от ЕС институтът на абсолютната давност е принципно непознат. Поради това, при приемането на разпоредби, уреждащи несъстоятелността на физическите лица нетърговци, абсолютната давност следва да отпадне, тъй като и двата института уреждат едни и същи обществени отношения, а именно възможност за длъжници физически лица да се освободят от задължения, които не могат да погасят, поради неплатежоспособност.

2. Относно предпоставките и условията за откриване на производството по несъстоятелност

2.1. Смятаме, че едно от основанията за обявяване на длъжника за неплатежоспособен по чл. 8 от законопроекта, а именно той да не може да покрие в срок от над 6 месеца задълженията си на стойност

Неприети.

В отговор на притесненията, че е възможно предявяването на вземанията да няма отражение върху срока на абсолютната давност, настоящият законопроект предвижда в чл. 115 от Закона за задълженията и договорите да бъде създадена буква „з“, за да изключи едновременно приложението на абсолютната давност и погасяването на задълженията, докато трае производството по несъстоятелност.

2.1. Законопроектът предвижда като обективен критерий за неплатежоспособност сума на задълженията над 10 минимални работни заплати, от

поне 10 минимални работни заплати, представлява твърде нисък праг на задължняост и не съответства на икономическата действителност в страната и целите на института. Средният размер на потребителските кредити е около 15 000 лв. (петнадесет хиляди лева), което означава, че всеки един потребител би отговарял на изискванията на закона, дори и да има само едно задължение към кредитна институция. Също така следва да се има предвид, че критерий за ликвидност в икономическата теория винаги е било възможността на длъжника да покрие краткосрочните си задължения, които са изискуеми или със срок на погасяване до 1 година. В тази връзка смятаме, че е необходимо критериите за неплатежоспособност по чл. 8, ал. 1 да бъдат коригирани както следва: „Чл. 8 ал. 1. Неплатежоспособен е длъжник, който в продължение на повече от 12 месеца не е в състояние да изпълни едно или повече изискуеми парични задължения на обща стойност над 30 минимални работни заплати.“

които ако длъжникът бъде лишен за шест месеца, може да изпадне в състояние на неплатежоспособност. При определяне на общия размер на задълженията, които обуславят неплатежоспособност на длъжника, законопроектът съобразява и линията на бедност в Република България. По данни на Националния статистически институт през 2023 г. линията на бедност общо за страната е 637.92 лв. средномесечно на лице от домакинство, при който размер на линията под прага на бедност са били 1 325 900 лица, или 20.6% от населението на страната, а при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери, равнището на бедност нараства до 45,3 % от населението. Въвеждането на твърде висок общ размер на задълженията, като елемент от изискването за неплатежоспособност на длъжника – физическо лице, е от естество да ограничи достъпа до производството на лицата, които живеят под прага на бедност и съставляват голям дял от населението на Република България. Ако лице, живеещо под линията на прага на бедността бъде лишено от месечния си доход от 637,92 лв. в продължение на шест месеца, то би могло да изпадне в състояние на неплатежоспособност дори при дълг под десет минимални работни заплати. В този смисъл беше ясно отправена препоръка от Европейската комисия – да не се увеличава общата стойност на задълженията над десет минимални работни заплати, като част от определението за неплатежоспособност на длъжника, предвид изискването за пропорционалност и необходимостта да се осигури достъп до производството на лица, които действително имат нужда от такова производство. При определяне на изискването за продължителност на срока, през който длъжникът не може да изпълни свои изискуеми парични задължения, са съобразени анализите от цялостната оценка за въздействие. Този срок следва да не е нито твърде дълъг, нито твърде кратък, като се определи справедлив и разумен срок за потвърждаване на обективната невъзможност, в която е изпаднал длъжникът. Важно е да се отчита, че за

2.2. Подкрепяме предложението производството по обявяване в несъстоятелност и опрощаване на вземанията да се прилага единствено по отношение на добросъвестните длъжници, но дефиницията за „добросъвестен длъжник“ е непълна и създава предпоставки за лесното ѝ заобикаляне. Към момента на разглеждане на молбата за откриване на производството по несъстоятелност от действията на длъжника или все още не е настъпило увреждане на кредиторите, или не може да се прецени доколко оставащото имущество след дадена разпоредителна сделка е достатъчно за удовлетворяване на кредиторите или тази сделка ги уврежда. Ето защо в дефиницията следва да се посочи, че добросъвестен е длъжник, който със своите действия „или бездействия“ не уврежда интересите на кредиторите си.

Добавеният текст „умишлено или поради небрежност“ следва да отпадне. Текстовете на законопроекта, които лишават от възможност за опрощаване на вземанията лица, които са допуснали определено неправомерно поведение, в частност текстовете на чл. 9, ал. 2 се нуждаят от някои корекции и допълнения. Така например сроковете предвидени в чл. 9, ал. 2, т. 3 – 5, вкл., следва да бъдат удължени, тъй като същите са твърде кратки и създават предпоставки за целенасочено увреждане на интереса на кредиторите от страна на недобросъвестни длъжници.

Също така следва да се добави нова т. 7. относно длъжници, които са се разпоредили със свое имущество, при което даденото значително надхвърля по стойност полученото, през последните пет години преди подаване на молбата за откриване

Частично приети.

разлика от неплатежоспособния търговец, длъжникът потребител има нужда от средства за задоволяване на жизнените потребности на себе си и на семейството си и придвиждането на срок по-дълъг от шест месеца може да има крайно неблагоприятни последици за живота му.

2.2. Разпоредбата на чл. 9, ал. 1 се допълва с уточнението „или бездействия“.

Изискването длъжникът да е добросъвестен е концептуален въпрос в предложената правна уредба. Това изискване е важно за установяване на необходимия баланс между нуждата от защита на несъстоятелните длъжници и легитимните очаквания на кредиторите, за стабилността и правната сигурност на стопанския оборот и обществените отношения. Законопроектът държи сметка за отношението на длъжника и изисква умишлено поведение, както и причините за настъпване на обстоятелствата по чл. 9, ал. 2 (чл. 9, ал. 5). Търсен е балансът между защита на кредиторите срещу злоупотреба с права и въвеждането на непропорционално тежки последици за длъжника, които биха ограничили достъпа му до производството. Подобно изискване към длъжника е възприето и в законодателството на други държави членки на Европейския съюз, които са уредили производството по несъстоятелност на физическите лица.

Производството възприема възможностите, предвидени в Директивата за реструктурирането и несъстоятелността, според което получаването на пълно опрощаване на задълженията настъпва при определени условия (чл. 23 от директивата), като гаранция срещу злоупотребата с права. Държавите членки запазват или въвеждат разпоредби за отказ или ограничаване на достъпа до опрощаване на задължения или отмяна на опрощаването, или за определяне на по-дълги срокове за получаване на пълно опрощаване на задълженията, когато несъстоятелен длъжник е действал **непочтено или недобросъвестно** съгласно националното право спрямо кредиторите или други заинтересовани страни по време на задължняването си,

на производството по несъстоятелност или след подаване на молбата, но преди постановяване на решение по чл. 37.

2.3. На следващо място следва да се обърне внимание и на въпроса какви са възможностите за защита на кредиторите срещу длъжници, които са сключили сделки, които ги увреждат. Като се има предвид нормата на чл. 42 от законопроекта, с откриване на производството по несъстоятелност висящите съдебни производства по имуществени дела срещу длъжника ще бъдат спрени, в това число делата по чл. 135 от ЗЗД, а ако вземането на кредитора бъде погасено при изчерпване на масата на несъстоятелността производството по чл. 135 от ЗЗД

Неприети.

на производството по несъстоятелност или на погасяването на задължението.

Предложението за допълване на хипотезите на недобросъвестен длъжник със случаите на възмездно разпореждане, при която даденото надхвърля значително по стойност полученото, изисква точна преценка за еквивалентност на престациите по възмездна сделка, каквато не може да бъде изисквана от длъжника. Такова изискване би ограничило достъпа до производството на длъжника, сключил възмездна сделка, дори когато е получил еквивалентна насрещна престация. Изрични препоръки в този смисъл са отправени от Групата на Световната банка по законопроекта.

В чл. 9, т. 5 от законопроекта са уредени възможно най-много хипотези на разпореждане с имущество от длъжника през последните пет години преди подаване на молбата за откриване на производство по несъстоятелност – ако е поел задължение по договор за заем, договор за покупка на стоки и услуги или друг възмезден договор, който не е предназначен за задоволяване на негови или на членовете на семейството, които издържа, основни жизнени потребности и когато това задължение е явно несъобразено с имуществото и доходите му. В приложното поле на тази разпоредба попада и случаите, в които длъжникът е учредил обезпечения за чужди задължения в полза на кредитор, който е свързано лице или пък е увредил кредиторите със сделка, по която е страна е свързано с длъжника лице.

2.3. Според Министерството на правосъдието основания, аналогични на предвидените в чл. 647, ал. 1, т. 3 и 4 от Търговския закон основания за завеждане на отменителни иски в търговската несъстоятелност, не следва да се прилагат по отношение на физическите лица. Ако от търговеца се очаква да води делата си с грижата на добрия търговец и да бъде в състояние да преценява стопанските последици от търговските си сделки, то от физическите лица – потребители не може да се изисква да направят такава преценка.

ще бъде прекратено. На практика длъжникът, срещу когото е предявен иск по чл. 135 от ЗЗД за обявяване на относителна недействителност на разпоредителната сделка, ще може изключително лесно да започне производство по ЗНФЛ и да спре заведеното дело по чл. 135 от ЗЗД. В този смисъл е необходимо в законопроекта да се въведат отменителни иски, подобно на предвидените в ТЗ, чрез които кредиторите да имат възможност да защитят правата и интересите си.

На следващо място, считаме че следва изрично да се уреди хипотезата, при която длъжникът се счита за недобросъвестен, съгласно чл. 9 от законопроекта, ако не изпълни погасителния план или извънсъдебното споразумение с кредиторите, в рамките или по време на производството по несъстоятелност. Тук би следвало изрично да се уговори, че всички вземания на кредиторите възстановяват размера си и са изискуеми в първоначално дължимия размер, преди сключване на съответното извънсъдебно споразумение или погасителен план, като всякакви направени опрощавания, под условие или безусловни, се отменят с обратна сила. За тях следва да започва да тече нова погасителна давност, за да се гарантират интересите на кредиторите в случай на недобросъвестност на длъжника.

Следва да се обърне внимание също, че разпоредбите на чл. 9, ал. 2, т. 1- 8 уреждат хипотези, в които е най-вероятно да е налице увреждане на кредиторите. При формулирането на разпоредбите е търсена яснота, която да не възпира лицата, желаещи да започнат тази процедура, дори да имат основание, но да са несигурни в правата. Включването на допълнителни хипотези на недобросъвестност по смисъла на 9, ал. 2, които не са достатъчно конкретни, би довело до ограничаване на достъпа на длъжниците до производството по несъстоятелност.

Законопроектът предвижда ред за предявяване и защита на вземанията на кредиторите. В случай че срещу длъжника е предявен иск по чл. 135 ЗЗД, на първо място кредиторите могат да възразят срещу подадената молба за откриване на производството по несъстоятелност или да обжалват решението за откриване на производството, като представят доказателства за съществуване на някое от основанията за недобросъвестност. Както е посочено по-горе, в чл. 9, ал. 2, т. 4 и 5 от законопроекта. са уредени възможно най-много хипотези на разпореждане с имущество от длъжника през последните пет години преди подаване на молбата за откриване на производство по несъстоятелност – поемане на задължение по договор за заем, договор за покупка на стоки и услуги или друг възмезден договор, който не е предназначен за задоволяване на негови или на членовете на семейството, които издържа, основни жизнени потребности и когато това задължение е явно несъобразено с имуществото и доходите на длъжника. В приложното поле на тази разпоредба попада и случаите, в които длъжникът е учредил обезпечения за чужди задължения в полза на кредитор, който е свързано лице или пък е увредил кредиторите със сделка, по която е страна е свързано с длъжника лице. Законопроектът в чл. 41, ал. 1 и 2 предвижда спиране на съдебните и арбитражните производства по имуществени граждански и търговски дела срещу длъжника, които имат за предмет парични претенции,

3. Относно връчването на книга и съобщения в производството по несъстоятелност
Настояваме уведомяването на кредиторите, които са известни на длъжника да става не посредством публикуване на молбата и решението за откриване на производство по несъстоятелност, а посредством уведомяване по реда на ГПК. Приемането на разпоредбата в тази редакция би означавало кредиторите да проверяват ежедневно всички свои длъжници в регистъра по несъстоятелността. Това би се оказало не само трудоемко и финансово обременяващо, но и дори невъзможно за някои категории кредитори, които имат голям брой клиенти, като кредитните и финансови институции, доставчици на комунални услуги и др. В този смисъл следва да се предвиди, че молбата за откриване на производство по несъстоятелност се изпраща на известните и посочени от длъжника кредитори с нарочно съобщение по реда на ГПК. Това няма да усложни или забави значително производството, тъй като физическите лица обичайно имат не повече от един или двама кредитори, а връчването на кредитори финансови и кредитни институции, доставчици на

Неприети.

вземания, с оглед на тяхното удовлетворяване в производството по несъстоятелност. Тъй като правата по исковете, които нямат за предмет осъждане за плащане, не се предявяват за приемане, тяхното разглеждане не се спира. Трайната съдебна практика в търговската несъстоятелност установява, че не подлежат на спиране дела, които нямат за предмет вземания, които могат да се предявят по реда на чл. 685, ал. 1 ТЗ - дела, образувани по конститутивни искове, с които се предявяват преобразуващи /потестативни/ права. Тези дела продължават с участието на синидка, като гаранция срещу симулативни процеси и злоупотреба с процесуални права от страна на длъжника и кредиторите му, срещу признаване на привидни вземания и увреждане на останалите кредитори.

3. Призоваването и съобщенията в производството по несъстоятелност не се извършват по общия ред на чл. 38 ГПК, а по специален ред. Разпоредбата на чл. 30, ал. 3 ЗНФЛ, предвиждаща призоваването и съобщенията да се публикуват, вместо да се връчват, е съобразена с необходимостта от осигуряване на публичност на актовете в производството, с оглед пълноценното участие на всички кредитори.
Друго изискване, на което е подчинен въведеният специален ред, е осигуряването на бързина и процесуална икономия. Производството има за цел в кратки срокове да осигури възможност за провеждане на ефективно производство по несъстоятелност, в рамките на което да се одобри и изпълни погасителен план или да се осребри имуществото на длъжника.
Всички кредитори се уведомяват по еднакъв ред за актовете в производството по несъстоятелност.
Ако се предвиди изискване посочените в молбата кредитори да бъдат персонално уведомени за производството по реда на ГПК, ще бъде налице неравнопоставеност и засягане на правата на останалите кредитори. Изискването за уведомяване на всеки кредитор ще доведе и до различна

енергия, газ, вода, телефонни и пощенски услуги и др., ще се извършва по реда на чл. 50, ал. 5 от ГПК на посочен от тях електронен адрес, след което останалите съобщения и призовки, свързани с хода на производството по несъстоятелност следва да бъдат публикувани в предвидения регистър по несъстоятелността. Такава е и практиката в много европейски държави, като Белгия, Унгария, Франция, в които кредиторите се уведомяват за откритото производство по несъстоятелност чрез изрично съобщение изпратено до тях.

4. Относно сроковете за погасяване на задълженията на добросъвестния неплатежоспособен длъжник
Характерът на института на неплатежоспособността на ФЛ предполага изтичане на относително дълъг период, през който поне част от задълженията на длъжника да могат да се изплатят, като кредиторите получат справедливо удовлетворение. Сроктът от 5 години, през които кредиторът е парализиран, всички изпълнителни дела са спрени, и същият е длъжен при наличие на условията за добросъвестност на длъжника, да търпи последиците от погасяването, е твърде кратък. Ето защо считаме, че за неплатежоспособния длъжник, с оглед балансиране интересите на длъжниците и на кредиторите, следва да се установи по-дълъг срок, в който длъжникът може да намери нова работа, да се образова и преквалифицира и така да успее да изплати част от натрупаните задължения.

4.1. На следващо място, считаме че срокът по чл. 101 следва да започва да тече от прекратяване на производството по несъстоятелност с решението по чл. 38 ал. 3, а не с постановяване на решението за откриване на производството по несъстоятелност. В противен случай се създава сериозна правна несигурност за кредиторите, които при спрени изпълнителни и съдебни производства, нямат никакъв ход на действие докато чакат да изтече едногодишния срок за възобновяване по ал. 2 на чл.

Неприети.

Неприети.

продължителност на срока за обжалване и разглеждане на жалби през продължителен период от време. Не може да се изключи рискът от злоупотреби – укриване на кредиторите при получаване на съобщение за постъпилата молба или постановен акт, оспорване на постановените актове в производството чрез твърдения за неучастие поради нередовно уведомяване/ съобщаване. Немислими са последици, в които се иска отмяна на решение в производството по несъстоятелност поради ненадлежно участие на някоя от страните.

4. Разпоредбите на чл. 100 и 101 възприемат уредбата от Директива (ЕС) 2019/1023 на Европейския парламент и на съвета от 20 юни 2019 г. за рамките за превантивно реструктуриране, за опрощаването на задължения и забраната за осъществяване на дейност, за мерките за повишаване на ефективността на производствата по реструктуриране, несъстоятелност и опрощаване на задължения и за изменение на Директива (ЕС) 2017/1132 (Директива за реструктурирането и несъстоятелността). По отношение на сроковете и условията за погасяване на задълженията, предвидени в чл. 100 и 101 са изложени подробни съображения в мотивите към законопроекта.

4.1. Началото на тригодишния, съответно петгодишния срок, е съобразено с възможностите по член 21, параграф 1, б. „а“ и „б“ от Директива за реструктурирането и несъстоятелността..
Законопроектът урежда правилата, по които кредиторите упражняват правата си и защитават своите права и законни интереси. Дали изобщо длъжникът ще получи освобождаване от задълженията следва да се прецени от съда след установяване на всички предпоставки за това.

38. На практика към този момент не е ясно коя процедура ще се приложи за конкретния длъжник и съответно какъв ще бъде срокът за погасяване на задълженията му по чл. 100 или по чл. 101. Така и срокът по чл. 101 се намалява с една година, до постановяване на решението по чл. 38 ал. 3. На следващо място срокът по чл. 100 е необосновано кратък и следва да се удължи от 3 на 5 години. На практика това означава, че при невъзможност за вметване в тригодишния срок, кредиторите ще губят всички свои вземания, тъй като може да се окаже, че за 3 години не е възможно да се постигне справедливо погасяване на вземанията, макар и при удължен срок това да е напълно възможно, съобразно наличните и очаквани приходи на длъжника.

4.2. Следва да се предвиди възможност срокът на плана за погасяване или на извънсъдебното споразумение с кредиторите по чл. 94, да бъде свободно предлаган и уговарян, тъй като основаната цел на тези два института е да отчетат индивидуалните особености на всяко конкретно производство по несъстоятелност, като се намери най-справедливото решение за длъжника, но при зачитане и на интересите на кредиторите. В хипотезата на налично имущество у длъжника, е налице правна логика срокът да се уеднакви с този на обикновената погасителна давност по ЗЗД, тъй като, както посочихме и по-горе, давността цели да накаже правното бездействие на кредитора, а при несъстоятелността кредиторите не по свое желание са поставени в по-неблагоприятната позиция да приемат частично плащане.

5. Относно несеквестрируемостта на имуществото
На първо място е предвидено длъжникът да има право на издръжка за него и семейството му, като в същото време е защитен и от института на несеквестрируемостта на доходите по ГПК. Това създава твърде голяма защита за несъстоятелния длъжник и е в противоречие с индивидуалното

Неприети.

Неприети.

4.2. Законопроектът не съдържа изисквания във връзка със срока, в който следва да бъде изпълнен планът за погасяване. За да се създадат условия за погасяване на задълженията на добросъвестния длъжник след откриване на производство по несъстоятелност в съответствие със сроковете, предвидени в Директива за реструктурирането и несъстоятелността, необходимо е разпределението на масата на несъстоятелността да бъде извършено в кратки срокове. Едно от условията на разпоредбите на чл. 100 и 101 е цялото секвестрируемо имущество на длъжника да е послужило за удовлетворяване на кредиторите на несъстоятелността. При това положение няма значение дали масата на несъстоятелността е била разпределена чрез план за погасяване или осребряване, щом цялото имущество на длъжника е послужило за удовлетворяване на кредиторите.

5. Несеквестрируемостта на имуществото на длъжника има значение при преценката на предпоставките за откриване на производството по несъстоятелност (арг. чл. 38) и при определяне на масата на несъстоятелността (арг. чл. 11, ал. 2).
В производството по несъстоятелност не се прилагат правилата за индивидуалното принудително

индивидуалното принудително изпълнение, в което именно несеквестируемият доход служи за издръжка, а не е отделен от нея. В допълнение на правилата относно несеквестируемостта в производството по несъстоятелност на ФЛ, следва да се разгледат и примери от други европейски държави, в които се предвижда отпадане на несеквестируемия характер на определени вещи и имущество на длъжника, доколкото производството по несъстоятелност е способ за универсално принудително изпълнение. В този смисъл в държави като Унгария, Словения, Дания, Гърция, Чехия, Словакия и Франция, при определени условия несеквестируемостта върху единственото жилище на длъжника може да отпадне. Така например в Словакия, единственото жилище на длъжника е част от масата на несъстоятелността, като в случай на публична продажба от получената цена за длъжника се запазва сума в размер на 10 000 евро, която е несеквестируема. В Чехия единственото жилище на длъжника може да бъде продадено, ако стойността му надхвърля определен в закона размер. В Гърция единственото жилище на длъжника по правило се включва в масата на несъстоятелността, като секвестируемостта му отпада само в случаите, в които длъжникът е признат за уязвим, съобразно изискванията и предпоставките на закона. Във Франция, в случаите, в които има план за погасяване, който се изпълнява от длъжника, единственото жилище на длъжника е несеквестируемо, но при определени условия несеквестируемостта може да отпадне. Подобен подход следва да се въведе и в проекта на ЗНФЛ, като се предвидят правила за изпълнение върху несеквестируемо имущество на длъжника. Това би имало и възпиращ ефект по отношение на категориите лица, които биха използвали производството, за да се освободят от дълговете си, а в същото време са заети в т.нар. „сив сектор“ и макар да имат доходи, са недобросъвестни по отношение на своите кредитори.

изпълнение на ГПК по отношение на несеквестируеми доходи - налагане на запори и удръжки от доходи на длъжника (вкл. възнаграждения, доходи по банкови сметки и други вземания), а всички доходи се получават само по една специална сметка (чл. 37, ал. 1, т. 6 и чл. 38, ал. 1, т. 6), с която се разпорежда синдикът. Законопроектът предвижда издръжка, която служи за задоволяване на жизнените потребности на длъжника и членовете на неговото семейство. Последната редакция на чл. 13 от законопроекта предвижда, че издръжката се формира от несеквестируемия доход на длъжника, а в случай че длъжникът няма такъв, издръжката се формира от неговото имущество в масата на несъстоятелността. Настоящият законопроект следва установения правен ред и института на несеквестируемост в Гражданския процесуален кодекс. Не се цели въвеждане на специални нови правила, които да доведат до ограничаване на достъпа на потребителите до производството по несъстоятелност.

6. Относно последиците от обявяване в несъстоятелност В законопроекта следва да бъдат включени и последици за длъжника, след погасяване на задълженията на когото са останали неудовлетворени кредитори. Считаме, че такива следва да са лишаване от правото длъжникът да:

- осъществява търговска дейност като едноличен търговец,
- да заема длъжност като управител или член на управителен или надзорен орган в търговско дружество или кооперация,
- да бъде неограничено отговорен съдружник в търговско дружество,
- да бъде ликвидатор, прокурист или да заема материално-отчетническа длъжност, както и да заема определени обществени постове, включително и да бъде назначаван като държавен служител, да получава кредити от кредитни и финансови институции в срок до 5 г. от прекратяване на производството.

Особено важно е да се предвидят последици относно кредитоспособността на длъжника, след погасяване на задълженията на когото са останали неудовлетворени кредитори, тъй като изпадането в несъстоятелност е категоричен белег за недобра финансова култура и неправилна преценка за възможността за поемане за задължения от страна на едно лице. В този смисъл следва да се разгледа практиката и на други европейски държави, в които подобни последици са предвидени. Така например в Унгария, Дания, Словакия и Франция длъжникът изпадал в несъстоятелност се вписва в специален регистър, което понижава кредитната му оценка, като във Франция, освен че длъжникът се вписва в нарочен регистър, му е забранено да получава нови кредити за период от 5 г. В този смисъл следва да бъде допълнен и проектът за ЗНФЛ, като се въведе изрична забрана за длъжника да получава кредити от кредитни или финансови институции за период от 5 г. от вписването. Тази забрана би действала възпиращо за недобросъвестните длъжници, които имат възможност да погасят задълженията си, но биха

Неприети.

6. Законопроектът има за цел да освободи добросъвестния длъжник от задължение за заплащане на неудовлетворените вземания и така да насърчи връщането му към обществения живот и икономическия оборот, а не да го санкционира. Ангажиментът на Република България по Националния план за възстановяване и устойчивост изисква производството по несъстоятелност за физическите лица – потребители, да бъде съобразено с възможността за втори шанс, установена от Директива 2019/1023, която изисква държавите членки да гарантират, че когато несъстоятелен длъжник получи опрощаване на своите задължения, всяка забрана за започване и упражняване на търговска дейност, стопанска дейност, занаят или професия, която има за единствено основание несъстоятелността на длъжника, престава да поражда действие най-късно в края на срока за опрощаване на задълженията.

В този смисъл, ограничаването на правата на длъжника, вкл. лишаване от право да извършва търговска дейност, да заема управителна длъжност, материално-отчетническа длъжност, ще противоречи на изискванията по Плана за възстановяване и устойчивост. Вместо да предостави втори шанс на длъжника, законът ще го лиши от възможност да получава доходи занапред.

Ограничаването на правата на несъстоятелния длъжник е предвидено като последица от осъждане с влязла в сила присъда за престъпление срещу кредиторите съгласно чл. 227в от Наказателния кодекс. Ако бъде възприето предложението за въвеждане на такъв състав на престъпление и по отношение на длъжници – физически лица, то спрямо тях евентуално може да се мотивира ограничаване на определени права занапред. За пълнота следва да се отбележи, че законопроекът не урежда условията, при които бъдещите кредитори и други контрагенти могат да преценяват дали и при какви условия да влизат в правоотношения с длъжник, по отношение на който е било образувано производство по несъстоятелност.

	<p>използвали производството по несъстоятелност, за да се освободят от тях без да ги изплатят изцяло.</p> <p>7. Относно необходимостта от дълъг срок за влизане в сила на законопроекта С оглед значимостта, сложността и комплексния характер на обществените отношения, свързани с платежоспособността, изпълнението на задължения и несъстоятелността на физическите лица, следва да бъде предвиден дълъг <i>vacatio legis</i>, като срокът следва да е не по-кратък от 2 г. от обнародването на закона в Държавен вестник, и не по-рано от въвеждане в действие на регистъра по несъстоятелността. Уредбата на несъстоятелността на физически лица е изцяло нова и непозната за българската правна традиция, което оправдава по-дълъг срок за запознаване на правните субекти с нормите на закона, както и подготовка на съдилища относно правоприлагане по новите правила. Що се отнася до въвеждането на регистър по несъстоятелността, следва устройствените правила за същия да бъдат уредени в нарочна Наредба на министъра на правосъдието, а заповедта за въвеждането му в експлоатация трябва да се обнародва в Държавен вестник, тъй като това е единственият начин да се гарантира, че заинтересованите правни субекти са уведомени за началната дата, от която регистърът функционира и съответно могат да бъдат подавани молби за откриване на производства по несъстоятелност.</p> <p>8. Относно защитата на кредитори в производството по несъстоятелност 8.1. Разпоредбите, които целят да уредят защита за кредиторите, са крайно недостатъчни. На първо място, възражение срещу молбата за откриване на производство по несъстоятелност може да се подаде само в срок до 14 дни от публикуване на молбата в</p>	<p>Неприети.</p> <p>Неприети.</p>	<p>Законопроектът не се намесва в свободата на договаряне и кредиторите имат възможността да преценяват дали да предоставят кредит на такъв длъжник.</p> <p>7. Законопроектът съдържа преходни и заключителни разпоредби относно влизането му в сила и прилагането, съобразени с изпълнението на Националния план за възстановяване и устойчивост. В чл. 109 от законопроекта е предвидено, че актовете в производството по несъстоятелност на физическите лица се вписват или обявяват в регистъра по несъстоятелност, който се води и поддържа от Министерството на правосъдието съгласно чл. 760е от Търговския закон. Съгласно чл. 760е Търговския закон регистърът по несъстоятелност се води и поддържа от Министерството на правосъдието, този регистър е публичен и се води в електронна форма. Министърът на правосъдието издава наредба за условията и реда за водене, съхраняване и достъп до регистъра по несъстоятелност. Предвид гореизложеното, законопроектът урежда най-съществените елементи във връзка с воденето на регистъра по несъстоятелност. Подзаконовата нормативна уредба и привеждането на регистъра в съответствие с изискванията на настоящия законопроект ще създадат необходимите условия за прилагането му.</p> <p>8.1. Законопроектът беше предмет на две преходни обществени консултации и многобройни съгласувания и обсъждания, в резултат от които бяха въведени допълнителни гаранции за защита на кредиторите. В настоящия законопроект се предлагат още няколко промени, насочени също към защита на правата на кредиторите: предоставено е право на всички</p>
--	---	-----------------------------------	---

регистъра на несъстоятелността, което означава, че кредиторите финансови институции или компании със стотици хиляди клиенти-потребители ще трябва ежедневно да извършват непосилни проверки в този регистър. В този смисъл срокът за възражение следва да бъде удължен на 2 месеца.

Законопроектът предоставя право на кредиторите единствено да прилагат доказателства към самото възражение. В повечето случаи обаче кредиторите не могат без съдебна намеса да се снабдят с писмени доказателства за длъжника. Поради това следва да се предвиди, че всеки кредитор има право да прави доказателствени искания за снабдяване с писмени доказателства, които не са приложени към възражението. Също така, законопроектът предвижда в чл. 35, ал. 5 независимо от постъпилите възражения, съдът да разгледа молбата на длъжника за откриване на производство в едномесечен срок от изтичане на срока за възражения и то в заседание при закрити врата с призоваване единствено на молителя. Въпреки че е предвидена възможност да се подават възражения срещу молбата, това средство за защита е неефективно, защото нито дава възможност на кредитора да събира и сочи доказателства, с които не разполага, нито му дава възможност да участва в производството и да защити възражението си в съдебното заседание при разглеждане на молбата.

кредитори да оспорват всички съдебни актове в производството (чл. 35, ал. 4; чл. 37, ал. 3; чл. 38, ал. 3; и др.); удължен е срокът за обжалване на съдебните актове от 7 на 14 дни (чл. 29, ал. 2).

Следва да се има предвид, предвидената възможност за възражение срещу молбата за откриване на производство по несъстоятелност (чл. 35, ал. 4) е само едно от средствата кредиторът да се защити срещу неоснователното искане на недобросъвестен длъжник. Кредиторът може да оспори решението за откриване на производството по несъстоятелност поради същите основания (чл. 37, ал. 3 и чл. 38, ал. 5). След откриване на производството кредиторът може по всяко време, докато производството е висящо, да направи искане за прекратяването му поради наличие на основание за недобросъвестност на длъжника.

Една от основните критики и препоръки към уредбата на производството е да се ограничи участието на кредиторите в производството, с оглед неговото опростяване и ускоряване. Производството има за цел в кратки срокове да осигури възможност за провеждане на ефективно производство по несъстоятелност, в рамките на което да се одобри и изпълни погасителен план или да се осребри имуществото на длъжника, с оглед погасяване на неудовлетворените вземания с изтичане на кратък 3-годишен или 5-годишен срок, в зависимост от това дали длъжникът има имущество. Удължаването на всички срокове би усложнило и забавило развитието на цялото производство.

Сдържат се редица гаранции за недопускане на злоупотреба с правата на длъжника, като задължение на съда за служебна проверка на всички обстоятелства в хода на цялото производство, участие на избран от събранието на кредиторите и назначен от съда синдик, ограничения в правата на длъжника във връзка с неговото имущество, възможност на кредиторите да представят възражения и да обжалват съдебните актове в производството по несъстоятелност, както и в производството по погасяване на задълженията.

8.2. Неприемлива е и уредбата относно правата на кредиторите при предлагане и приемане на план за погасяване по чл. 56 и следващи от законопроекта. Необосновано законопроектът предвижда, че право да предложат план за погасяване имат само „кредиторите, които притежават най-малко 1/3 от приетите вземания“. На следващо място нормата на чл. 60, ал. 3 не предвижда гласуване на плана за погасяване по класове кредитори. Това може да доведе до това, че един подставен или дори свързан кредитор с много голямо по размер необезпечено вземане може да приеме еднолично план за погасяване, който съществено ощетява обезпечените кредитори. Ето защо, намираме за наложително да се предвиди право на вето при приемането на плана в полза на обезпечен кредитор, за който е предвидено в плана да получи сума, по-малка от стойността на обезпечението, както и за кредитор от по-горен ред по чл. 17, ал. 1, за който е предвидено да получи по-ниска степен на удовлетворяване от кредитор, поставен в последващ ред. Това може да се уреди или като основание планът да не бъде утвърден от съда съгласно чл. 62, или като ал. 2 на чл. 61, уреждаща правото на кредиторите да възразят срещу приетия план, или като право на вето при гласуването на плана по чл. 60, ал. 3 от законопроекта. Ето защо следва да се предвиди възможност за участие в съдебното заседание по разглеждане на молбата по чл. 35, ал. 5 от страна на кредиторите, подали възражения, като това ще гарантира правото им на участие в процеса и защитата на законните им интереси. По отношение на разпоредбата на чл. 38, ал. 4, която дава право на длъжника в срок от 5 г. след прекратяване на производството поради липса на имущество да поиска неговото възобновяване, следва тази възможност да се предостави и на кредиторите, ако в горепосочения срок установят, че длъжникът е придобил секвестрируемо имущество.

Неприети.

8.2. Производството по несъстоятелност на физическите лица има сходства с производството по несъстоятелност на търговците, доколкото възприема правила относно удовлетворяването на всички кредитори в общо, универсално производство на принудително изпълнение. Независимо от сходствата между производството по несъстоятелност в ТЗ и това на физическите лица, законопроектът предлага отделна правна уредба, съобразена с различната цел, особеностите на правния статут на длъжника и неговото имущество. Отпадането на изискването за гласуване на плана за погасяване по класове, което беше първоначално предвидено, е обосновано с оглед необходимостта от опростяване на производството и намаляване на участието на кредиторите при предлагането и приемането на плана за погасяване. Правилата за постигане на плана за погасяване съдържат достатъчно гаранции за защита на правата на обезпечените кредитори. На този етап от производството кредиторите вече са предявили своите вземания и участието на привиден или подставен кредитор в производството не е много вероятно. Предвиденото абсолютно мнозинство за приемане на плана – повече от половината от приетите вземания, е достатъчно голяма гаранция за съблюдаване на интересите на всички кредитори. Тенденция в производствата по несъстоятелност на физически лица е възможността за принудително налагане на плана, независимо от несъгласието на определени категории кредитори, за да бъде възможно постигането на доброволно изпълнение, при това – в кратки срокове и реално, ефективно изпълнение. Новост на настоящия законопроект е допълнителното условие за утвърждаване на плана за погасяване от съда, а именно вземанията на обезпечените кредитори да се удовлетворяват до размера на обезпечението, освен ако тези кредитори дадат писмено съгласие (чл. 62, т. 3). Така интересите на обезпечените кредитори са защитени от възможни решения, наложени от миноритарни и фиктивни кредитори.

8.3. Отбелязваме и една правна неточност, тъй като възобновяването е по правило приложимо за висящи производства, но не и за прекратени, а съгласно чл. 38, ал. 3, производството е прекратено, подаването на молба в 5-годишния срок ще е по своята същност сезиране на съда с ново производство по несъстоятелност, което обаче влиза в колизия със забраната по чл. 33, ал. 4 - длъжникът да не е подавал молба за образуване на производство по несъстоятелност, поради което текстът следва да се прецизира и да се уточни правната същност на това подновяване на производството в срока по чл. 33, ал. 4, за да се избегнат противоречия в законопроекта. Освен това смятаме, че в случаите, в които длъжникът няма достатъчно секвестрируемо имущество, за да покрие разноските в производството по несъстоятелност и поне частично да удовлетвори вземанията на кредиторите, съдът следва да обяви длъжника в несъстоятелност и да отхвърли молбата на длъжника, а не да образува и спира производството. Институтът на спирането има своята логика при несъстоятелността на юридически лица без имущество, където всеки заинтересован кредитор може да внесе разноските и да възобнови производството в едногодишен срок. В настоящия законопроект кредиторите нямат това право, като освен това изпълнителните и гражданските дела биват спрени, докато трае производството по несъстоятелност. Ето защо едногодишният срок по чл. 38 ал. 2 е излишен и накърнява интересите на кредиторите, тъй като последицата, която би имал, е да пречат възможността им да реализират правата си по други висящи производства, като намалява и срока по чл. 101 на практика от 5 на 4 години, тъй като в периода на спряно производство по несъстоятелност индивидуалните изпълнителни и съдебни производства също са спрени. С оглед гореизложеното и наведените доводи, считаме че са необходими промени и допълнения в предложения за обществено обсъждане

Неприети.

8.3. Законопроектът беше предварително съгласуван с Европейската комисия с оглед на точното изпълнение на ангажиментите по етап 252 на Националния план за възстановяване и устойчивост. Новата разпоредба на чл. 38, ал. 4 от законопроекта е в отговор на препоръката за осигуряване на допълнителна защита на длъжниците без имущество и доходи, включително да имат възможност да поискат възобновяване на прекратеното производство по несъстоятелност и след изтичане на първоначалния едногодишен срок от откриване на производството, но в рамките на срока, след изтичането на който имат възможност да поискат освобождаване от неудовлетворените задължения. Възобновяването изисква ново разглеждане на молбата, с оглед на което съдът се произнася с решение по чл. 35, ал. 5, като установява по същество предпоставките за провеждане на производството по несъстоятелност. Тази специална хипотеза не противоречи на забраната за повторно подаване на молба за производство по несъстоятелност (чл. 33, т. 4), тъй като възобновяването на производството няма за цел да обяви отново несъстоятелността на длъжника, а да създаде условия за удовлетворяване на вземанията на кредиторите от имуществото на длъжника и за погасяване на задълженията на длъжника в по-краткия 3-годишен срок по чл. 100 от законопроекта.

		законопроект. В качеството си на професионална организация в сектора по управление и събиране на вземания, изразяваме своята готовност да се включим и в последващи обсъждания и дискусии по темата.		
6.	<p>Сдружение „Българска предприемаческа асоциация“ (подадено чрез Портала за обществени консултации)</p>	<p>С настоящото становище бихме искали да изразим принципната си подкрепа относно приемането на нов и отделен Закон за несъстоятелността на физическите лица, чиито основни цели са създаването на възможност за освобождаване на неплатежоспособен длъжник – физическо лице от заплащане на неудовлетворени вземания, както и справедливо, ефективно и бързо удовлетворяване на кредиторите на неплатежоспособния длъжник във възможно най-голяма степен, в рамките на едно общо производство. Бихме искали да предложим на Вашето внимание няколко допълнителни препоръки, които се надяваме да бъдат взети предвид при приемането на закона.</p> <p>1. Определяне на субектния обхват на закона От проекта на закона става ясно, че той е приложим за длъжниците - физически лица. Не става ясно обаче дали това са само български граждани, граждани на държави-членки на ЕС или чужденци, които пребивават на територията на България въз основа на някакъв вид разрешение за пребиваване и за определен период от време. Предлагаме да бъде по-ясно дефиниран кръгът на субекти, към които се отнасят предвидените мерки. Считаме, че би било полезно да се добави изрична разпоредба, която да регламентира въпроса за приложимостта на закона по отношение на физически лица с различно гражданство, но пребиваващи на територията на България. Това би създавало по-голяма яснота и би предотвратило евентуални спорове при тълкуването на закона.</p> <p>2. Откриване на производството по несъстоятелност Бихме искали да посочим, че предоставянето на</p>	<p>Неприети.</p> <p>Неприети.</p>	<p>1. В Република България на различно основание може да пребивават граждани на различни държави – както държави членки на Европейския съюз, така и на трети държави. Подобно на всички производства, уредени в процесуалните закони у нас, производството по несъстоятелност може да се прилага и по отношение на лица, които не са български граждани, при съобразяване на действието на международните договори и актовете на Европейския съюз, които са част от националното законодателство.</p> <p>2. В мотивите на законопроекта, както и в обсъжданията при първоначалните обществени</p>

равни възможности на всички кредитори да инициират производство по несъстоятелност, а не само на длъжника, би допринесло за по-справедливо и балансирано прилагане на законодателството. В действащата нормативна уредба за несъстоятелността при търговци и предприемачи кредиторите също имат право да подават молба за откриване на производството по несъстоятелност. Ограничаването на това право единствено до длъжника в производството по несъстоятелност на физически лица би могло да създаде дисбаланс и да постави кредиторите на физически лица в по-неизгодно положение.

3. Плана за погасяване съгласно Глава 4

3.1. Така както е предвидено в чл. 56 съотв. чл. 60, ал. 3 от законопроекта, процедурата по предлагане и приемане на план за погасяване би могла да увреди правата на кредиторите. Законопроектът не урежда разделяне на кредиторите на класове, както в чл. 703 от Търговския закон, при предлагането и гласуването на плана за погасяване. Това означава, че всички кредитори, независимо от вида и обезпечеността на вземанията си, гласуват заедно. Отсъствието на изискване за гласуване по класове кредитори при приемането на плана за погасяване би могло да доведе до ситуации, в които кредитори с по-големи, но необезпечени вземания да наложат план, който е неблагоприятен за кредитори с обезпечени вземания. Това би нарушило принципа за равнопоставеност на кредиторите, а и създава предпоставки за недобросъвестно поведение на длъжника и лесно заобикаляне на кредиторите с обезпечени вземания.

3.2. Предлагаме като реквизит на плана за погасяване да се включи и посочване на степента на

Неприети.

консултации, беше подробно разяснен доброволният характер на производството по несъстоятелност. Стремелът е към създаване на опростено производство по несъстоятелност, което да се развива в кратки срокове и при минимални разноси за длъжника, образувано и движено изцяло от добросъвестен длъжник, който желае доброволно да удовлетвори своите кредитори. Длъжникът следва да избира дали да удовлетвори кредиторите си в такова производство или не, като съобрази разностите и останалите условия. Започването и приключването на производството зависят изцяло от добросъвестния длъжник, който може да получи ползите от него. Кредиторите нямат правен интерес да искат откриване на това производство, защото те разполагат с предвидените от закона производства за индивидуално удовлетворяване на вземанията си. Такава възможност е предвидена и в законодателството на други държави, включително членки на Съюза.

3.1. – 3.2. Производството по несъстоятелност на физическите лица има сходства с производството по несъстоятелност на търговците, доколкото възприема правила относно удовлетворяването на всички кредитори в общо, универсално производство на принудително изпълнение. Независимо от сходствата между производството по несъстоятелност в ТЗ и това на физическите лица, законопроекта предлага отделна правна уредба, съобразена с различната цел, особеностите на правния статут на длъжника и неговото имущество. Отпадането на изискването за гласуване на плана за погасяване по класове, което беше първоначално предвидено, е обосновано с оглед необходимостта от опростяване на производството и намаляване на участието на кредиторите при предлагането и приемането на плана за погасяване. Правилата за постигане на плана за погасяване съдържат достатъчно гаранции за защита на правата на обезпечените кредитори. На този етап от производството кредиторите вече са предявили своите вземания и участието на привиден или подставен кредитор в производството не е много вероятно.

удовлетворяване, която получава всеки клас кредитори в сравнение с това, което би получил при разпределение на имуществото. 3.3. В чл. 65, ал. 3 от законопроекта се регламентира, че „поръчителите и лицата, които са учредили залог или ипотека за обезпечаване на задължение на длъжника, както и солидарно задължените с него лица не могат да се ползват от предвидените с плана облекчения“. Тази разпоредба противоречи на естеството на обезпеченията, както и с чл. 139 от ЗЗД - поръчителят не може да отговаря при по-тежки условия в сравнение с тези на длъжника.

4. Липсата на исковете по чл. 646-647 от Търговския закон

Разбираме логиката зад изложените в мотивите аргументи, а именно: В производството няма да има възможност за разглеждане на преферентни и отменителни искове, насочени към попълване на масата на несъстоятелността, когато определени действия и сделки на длъжника увреждат кредиторите на несъстоятелността, каквито са предвидените в чл. 646 и 647 от Търговския закон. Установяването на основание за такъв иск се смята за недобросъвестност и съответно съставлява пречка за образуване на производството“, но бихме искали да изразим определени резерви относно това. Изброените в чл. 9, ал. 2 от законопроекта критерии за недобросъвестност на длъжника не обхващат всички хипотези на чл. 646 и 647 от Търговския закон, като например: 1. изпълнение на задължение, което е възникнало преди датата на решението за откриване на производство по несъстоятелност; 2. учредяване на залог или ипотека върху право или вещь от масата на

Неприети.

Предвиденото абсолютно мнозинство за приемане на плана – повече от половината от приетите вземания, е достатъчно голяма гаранция за съблюдаване на интересите на всички кредитори. Тенденция в производствата по несъстоятелност на физически лица е възможността за принудително налагане на плана, независимо от несъгласието на определени категории кредитори, за да бъде възможно постигането на доброволно изпълнение, при това – в кратки срокове и реално, ефективно изпълнение.

Новост на настоящия законопроект е допълнителното условие за утвърждаване на плана за погасяване от съда, а именно вземанията на обезпечените кредиторите да се удовлетворяват до размера на обезпечението, освен ако тези кредитори дадат писмено съгласие (чл. 62, т. 3). Така интересите на обезпечените кредитори са защитени от възможни решения, наложени от миноритарни и фиктивни кредитори.

4. Според Министерството на правосъдието основания, аналогични на предвидените в чл. 646 и 647, от Търговския закон искове в търговската несъстоятелност, не следва да се прилагат по отношение на физическите лица. Ако от търговеца се очаква да води делата си с грижата на добрия търговец и да бъде в състояние да преценява стопанските последици от търговските си сделки, то от физическите лица – потребители не може да се изисква да направят такава преценка.

Предложението за допълване на хипотезите на недобросъвестен длъжник със случаите на възмездно разпореждане, при която даденото надхвърля значително по стойност полученото, изисква точна преценка за еквивалентност на престациите по възмездна сделка, каквато не може да бъде изисквана от длъжника. Такова изискване би ограничило достъпа до производството на длъжника, сключил възмездна сделка, дори когато е получил еквивалентна насрещна престация. Изрични препоръки в този смисъл са отправени от Групата на Световната банка по законопроекта.

несъстоятелността; 3. сделка с право или вещь от масата на несъстоятелността. Основанията, изброени в чл. 646 и 647 от Търговския закон, обхващат много по-голяма набор от възможните начини, с които длъжникът може да увреди кредиторите си, докато в чл. 9, ал. 2, т. 4 и 5 от законопроекта се поставят критерии като „значителна стойност“ (т. 4) и „явно несъобразено с имущество и доходи“ (т.5), които до някаква степен стесняват обхвата на случаите, в които един длъжник може да се окаже недобросъвестен. По този начин се създават предпоставки длъжникът да извърши сделка/действие, преди или след образуване на производството, което не е на значителна стойност или явно несъобразено с имуществото и доходите му, но намалява масата на несъстоятелност, и по този начин отново уврежда кредиторите, като последните са поставени в неблагоприятно положение, защото са лишени от средства за защита на правата си. Бихме искали да предложим изрично да се регламентират и в новия закон исковите по чл. 646 и 647 от ТЗ, като се съобразят спецификите и на новото производство.

5. Критерии за добросъвестност и недобросъвестност
В чл. 9, ал. 1 от законопроекта са определени критериите за добросъвестност на длъжника, а в чл. 9, ал. 2 – критериите за недобросъвестност. Формулировката на критериите за добросъвестност и недобросъвестност макар и да следва логиката за дефиниране на две противоположни понятия, поражда определени неясноти, а именно:

5.1. Докато дефиницията за добросъвестност изрично изисква наличие на определена форма на вина, то вината при недобросъвестността не е елемент от фактическия състав. Това създава възможност за поява на противоречия, различни тълкувания и затруднява предвидимостта при прилагането на закона в конкретни случаи.

5.2. За да се осигури по-голяма последователност и яснота в законопроекта, би било полезно да се

Неприети.

В чл. 9, т. 5 от законопроекта са уредени възможно най-много хипотези на разпореждане с имущество от длъжника през последните пет години преди подаване на молбата за откриване на производство по несъстоятелност – ако е поел задължение по договор за заем, договор за покупка на стоки и услуги или друг възмезден договор, който не е предназначен за задоволяване на негови или на членовете на семейството, които издържа, основни жизнени потребности и когато това задължение е явно несъобразено с имуществото и доходите му. В приложното поле на тази разпоредба попадат и случаите, в които длъжникът е учредил обезпечения за чужди задължения в полза на кредитор, който е свързано лице или пък е увредил кредиторите със сделка, по която е страна е свързано с длъжника лице.

5.1. – 5.4. Изискването длъжникът да е добросъвестен е концептуален въпрос в предложената правна уредба. Това изискване е важно за установяване на необходимия баланс между нуждата от защита на несъстоятелните длъжници и легитимните очаквания на кредиторите, за стабилността и правната сигурност на стопанския оборот и обществените отношения. Законопроектът държи сметка за отношението на длъжника и изисква умишлено поведение, както и причините за настъпване на обстоятелствата по чл. 9, ал. 2 (чл. 9, ал. 5). Търсен е балансът между защита на кредиторите срещу злоупотреба с права и въвеждането на непропорционално тежки последици за длъжника, които биха ограничили достъпа му до производството. Подобно изискване към длъжника е възприето и в законодателството на други държави членки на

преразгледа начина, по който са използвани понятията "добросъвестност" и "недобросъвестност". Навсякъде в законопроекта се препраща към недобросъвестността на длъжника, така както е определена в чл. 9, ал. 2 от законопроекта. Бихме искали да предложим да се прецизира ролята на понятието "добросъвестност" и да се изясни как то се свързва с понятието "недобросъвестност", което е основно използвано в останалата част от законопроекта.

5.3. На следващо място, от една страна, в чл. 9, ал. 1 от законопроекта се предвижда, че „Длъжникът има право да иска откриване на производство по несъстоятелност и да упражнява предвидените в този закон права, ако е добросъвестен. Добросъвестен е длъжникът, който поема задължения съобразно своето имуществено състояние и доходи и който със своите действия не уврежда умишлено или поради небрежност интересите на кредиторите си.“ Докато в чл. 33 от законопроекта се урежда, че “Производството по несъстоятелност може да се открие по молба на длъжник, който: 1. е физическо лице; 2. е неплатежоспособен; 3. по отношение на когото не са налице основания за недобросъвестност по чл. 9, ал. 2; 4. не е подавал молба за откриване на производство по несъстоятелност по реда на този закон, приключило с влязло в сила съдебно решение.“ Видно от двете разпоредби е, че едно и също действие – подаване на молба за образуване на съдебно производство – се определя по два различни начина. С оглед на това, че в различните текстове се използват различни формулировки, би било полезно да се уеднакви терминологията.

5.4. С цел по-голяма яснота и за да се постигне желаните ефект, бихме предложили добросъвестността да се определи като хипотеза, обратна на случаите на недобросъвестност, уредени в чл. 9, ал. 2 от законопроекта.

Европейския съюз, които са уредили производството по несъстоятелност на физическите лица.

Производството възприема възможностите, предвидени в Директивата за реструктурирането и несъстоятелността, според което получаването на пълно опрощаване на задълженията настъпва при определени условия (чл. 23 от директивата), като гаранция срещу злоупотребата с права. Държавите членки запазват или въвеждат разпоредби за отказ или ограничаване на достъпа до опрощаване на задължения или отмяна на опрощаването, или за определяне на по-дълги срокове за получаване на пълно опрощаване на задълженията, когато несъстоятелен длъжник е действал **непочтено или недобросъвестно** съгласно националното право спрямо кредиторите или други заинтересовани страни по време на задължняването си, на производството по несъстоятелност или на погасяването на задължението.

В чл. 9, ал. 1 от законопроекта е формулирано общо правило, съгласно което добросъвестен е длъжникът, който поема задължения съобразно своето имуществено състояние и доходи и който със своите действия не уврежда умишлено или поради небрежност интересите на кредиторите си. Презумпцията за добросъвестност по чл. 9, ал. 1 не подлежи на доказване и няма как да бъде предмет на проверка от страна на съда. В чл. 9, ал. 2 законът изброява възможните хипотези на недобросъвестност, които определя като пречка както за образуването и воденето на производството по несъстоятелност, така и за уважаване на молбата за установяване на условията за погасяване на задълженията на длъжника. Тези обстоятелства са доказуеми и законопроектът предвижда ред за оспорването им – по повод възражения от всеки кредитор в хода на цялото производство, от синдика и служебно от съда.

6. Субсидиарно приложение на Търговския закон
Законопроектът препраща към Гражданския процесуален кодекс за неуредените случаи. Производството по несъстоятелност на физическите лица обаче, макар и със специфични характеристики, има много по-общо, така както е регламентирано в законопроекта, с процедурата за несъстоятелност на търговците, отколкото с производствата, регламентираните в ГПК – исково, изпълнително и обезпечително. Поради това, в действителност, ако има нужда по някои неуредени въпроси да се прилага ГПК, предлагаме изрично да се посочат, но едновременно с това може би е добре да се обмисли и включи изрично препращане и към Търговския закон за неуредените случаи поради много по-общите положения. По този начин, ако в новия закон има празнота, която не може да се разреши чрез прилагането на ГПК, то ще се прилага Търговският закон по силата на изричното препращане. Ако не се регламентира това, при наличие на празнота в уредбата на някои аспекти в новото производство, то не би имало как да се прилага Търговският закон по аналогия без да има изрично препращане.

7. Погасяване на вземанията съгласно Глава 7

7.1. Бихме искали да обърнем внимание, че регламентирането на двуинстанционно производството, в което се установяват условията за погасяване по давност на задълженията (чл.105 от законопроекта), може да застраши правата на кредиторите, а и на длъжника, а ги поставя в по-неблагоприятно положение от това, което би се развило при възражение за погасяването по давност на вземане след предявен иск за установяване на съществуването на вземането, което по правило се развива в триинстанционно производство. Въпреки че двуинстанционното производство може да е по-бързо и по-ефективно, то би могло да доведе до по-бързи, но и по-повърхностни решения. В сложни случаи, свързани с погасяването по давност, където са

Неприети.

Неприети.

6. По отношение на съдопроизводствените действия в производството по несъстоятелност субсидиарно приложение намират разпоредбите на ГПК (чл. 31). Независимо от сходствата между производството по несъстоятелност в ТЗ и това на физическите лица, законопроекта предлага отделна правна уредба, съобразена с различната цел, особеностите на длъжника и неговото имущество. Поради това, правилата на ТЗ в проектозакона се прилагат само по изключение, чрез конкретни препращащи разпоредби, например по отношение на изискванията към синдика (чл. 20 и 22 от законопроекта).

7.1. В чл. 29 от законопроекта се съдържа изрична разпоредба относно това кои актове на съда подлежат на обжалване и по какъв ред. Доколкото друго не е предвидено в този закон, постановените от окръжните съдилища решения и определения подлежат на обжалване само пред въззивния съд.

Решенията и определенията, с които се връща или отхвърля молбата за откриване на производство по несъстоятелност или производството се прекратява, подлежат на обжалване по общия ред на ГПК.

Предвиденото двуинстанционно производство е изцяло подчинено на необходимостта от създаване на бързо производство, ръководено от съдебен орган и при възможност за последващ съдебен контрол върху определени съдебни актове, които имат съществени

налице множество фактори и правни въпроси, е от съществено значение да се осигури възможност за по-задълбочено разглеждане на казуса. Триинстанционното производство би позволило на съдилищата да анализират всички аспекти на спора и да вземат по-обосновани решения, които да гарантират справедливост и правна сигурност за всички страни.

7.2. Целта на процедурата по несъстоятелност е да даде възможност на длъжниците да се освободят от задълженията си при спазване на определени условия. Ограничаването на давностния срок до 3 години поставя в неравнопоставено положение длъжници, които са образували производство по несъстоятелност, и длъжниците, които не са в такова производство. Би било желателно да се избягват изключения от общото правило за 5 (пет) годишната давност. Считаме, че установяването на по-кратък давностен срок в размер на 3 години би могло да има нежелани и неочаквани последици и в случаите, когато в плана за погасяване е предвидено разсрочване или отсрочване на задълженията. Ако срокът на погасяване надвишава три години, длъжниците биха могли да преустановят плащанията, тъй като задълженията им ще бъдат погасени по давност. Това би могло да постави кредиторите в неравностойно положение и да затрудни изпълнението на плана за погасяване.

7.3. Срокът в хипотезата на липса на план за погасяване тече от определението на съда за одобряване на първия опис на имуществото. Предлагаме срокът да тече от датата на обявяване на

правни последици по отношение правата на длъжника и неговите кредитори.

Същевременно законопроектът предвижда редица гаранции за недопускане на злоупотреба с правата на длъжника, като задължение на съда за служебна проверка на всички обстоятелства в хода на цялото производство, участие на избран от събранието на кредиторите и назначен от съда синдик, ограничения в правата на длъжника във връзка с неговото имущество, възможност на кредиторите да представят възражения и да обжалват съдебните актове в производството по несъстоятелност, както и в производството по погасяване на задълженията.

7.2. Производството по несъстоятелност е производство на универсално принудително изпълнение и в него по необходимост трябва да участват всички кредитори на длъжника, ако желаят това. Само така може в рамките на едно производство да се разгледат и разрешат всички искове и претенции срещу длъжника. Както вземанията, за чието събиране е образувано изпълнително производство срещу длъжника, така и останалите вземания срещу длъжника следва да бъдат надлежно предявени в общото производство по несъстоятелност. Доколкото съществува неравнопоставеност, тя се отчита с оглед естеството на вземането и дали то се ползва с привилегия при удовлетворяването спрямо останалите вземания. Предложеният ред за удовлетворяване в законопроекта е съобразен с традиционно установените в националното законодателство правила за защита на привилегированите вземания.

7.3. Разпоредбите на чл. 100 и 101 възприемат уредбата от Директива (ЕС) 2019/1023 на Европейския парламент и на съвета от 20 юни 2019 г. за рамките за превантивно реструктуриране, за опрощаването на задължения и забраната за осъществяване на дейност,

Неприети.

Неприети.

определението в регистъра на несъстоятелността, защото това има оповестително действие

8. Несеквестируемостта на имуществото

8.1. Съществува риск от противоречиво тълкуване на разпоредбите на ГПК и законопроекта относно несеквестируемостта на имуществото, което е предмет на обезпечение, като бихме предложили въпросът да се разреши изрично. Съгласно чл. 445 от ГПК, несеквестируемостта отпада за вещи, които са предмет на залог или ипотека в полза на заложни и ипотечни кредитори, както и по отношение на кредитори, които имат вземания за издръжка, за вреди от неправомерно увреждане и за финансови задължения. От друга страна, в чл. 11, ал. 2 и чл. 12 от законопроекта се урежда, че „Несеквестируемостта на имуществото на длъжника не се включва в масата на несъстоятелността.“, а в чл. 12 „В производството по несъстоятелност не може да бъде насочвано изпълнение върху несеквестируемите вещи на длъжника.“ Появява се въпросът как се отнасят нормите – като обща към специална, нова и стара. Означава ли, че в производството по несъстоятелност обезпечените кредитори ще се лишат от правото да се

Принципно приети.

за мерките за повишаване на ефективността на производствата по реструктуриране, несъстоятелност и опрощаване на задължения и за изменение на Директива (ЕС) 2017/1132 (Директива за реструктурирането и несъстоятелността). Началото на тригодишния, съответно петгодишния срок, е съобразено с възможностите по член 21, параграф 1, б. „а“ и „б“ от Директива за реструктурирането и несъстоятелността.

Началото на тригодишния срок не е от значение за упражняване на определени процесуални права в кратък срок, с оглед на което не е от значение датата на обявяване на съдебния акт в регистъра. Тъй като началото на срока е от значение за погасяването на материални права и задължения, в производството по чл. 103 и сл. кредиторите могат да възразят срещу неправилното определяне на началото на срока.

8. В § 1, т. 3 от допълнителната разпоредба на законопроекта е посочено, че „Несеквестируемо имущество“ са несеквестируемите вещи по смисъла на чл. 444 и 445 от Гражданския процесуален кодекс и несеквестируемият доход по смисъла на чл. 446 и 446а от Гражданския процесуален кодекс.

Така правилото на чл. 445 ГПК се прилага и в производството по несъстоятелност, когато в масата на несъстоятелността е включена вещь като обезпечение за вземането на кредитор, по отношение на който отпада несеквестируемостта.

Съгласно чл. 17, т. 1 1. вземанията, обезпечени с ипотека или залог, вписан по реда на Закона за особените залози се удовлетворяват с предимство от получената сума при реализацията на обезпечението в рамките на производството по несъстоятелност.

удовлетворяват от несеквестрируемата вещ, която служи като обезпечение, каквото право имат по ГПК в отделно изпълнително производство. В случай че да, то считаме, че те са поставени в по-неблагоприятно положение в сравнение с удовлетворяването им отделно и по общия ред. Това може да доведе и до злоупотреби от страна на длъжник, който има само една несеквестрируема вещ, предоставена като обезпечение, и образува производство по несъстоятелност, като по този начин ще направи невъзможно удовлетворението на обезпечения кредитор от вещта. На евентуален аргумент, че тази хипотеза прави длъжникът недобросъвестен по смисъла на законопроекта, то в отговор много трудно би се доказало това, защото сме наясно с трудностите, които се срещат в практиката за доказване на вината, която обикновено се проявява и доказва чрез поведението. Няма как да се сложи знак на равенство между образуването на производството от длъжник, който знае, че има само едно жилище например, което отговаря на критерия за несеквестрируемост, и да се образува производството с единствена цел да бъде увреден кредиторът. Ако сложим знак на равенство, това би означавало, че всеки, притежаващ несеквестрируемо имущество, който образува производство по несъстоятелност и има само обезпечени кредитори, то той е недобросъвестен. Поради тази причина и за да се избегнат спорни ситуации и да се осигури правна сигурност, считаме за необходимо законодателят да уреди изрично въпроса за статута на несеквестрируемото имущество, което служи като обезпечение, в производството по несъстоятелност.

8.2. В чл. 12 е регламентирано, че в производството по несъстоятелност не може да бъде насочвано изпълнение върху несеквестрируемите вещи на длъжника. Не само вещите могат да са несеквестрируеми, а и доходът съгласно Гражданския процесуален кодекс, а и в чл. 11, ал. 2

Неприети.

8.2. Несеквестрируемото имущество на длъжника има значение при преценката на предпоставките за откриване на производството по несъстоятелност (арг. чл. 38) и при определяне на масата на несъстоятелността (арг. чл. 11, ал. 2). В производството по несъстоятелност не се прилагат

несеквестируемото имущество на длъжника не се включва в масата на несъстоятелността. Бихме предложили чл. 12 да е със следната редакция: В производството по несъстоятелност не може да бъде насочвано изпълнение върху несеквестируемото имущество на длъжника.

9. Форма на съгласието на синдика

Съгласно чл. 23 от законопроекта синдикът предоставя предварително съгласието си за назначаването му като такъв и писмена декларация, с която декларира за наличието на условията и липсата на пречките, посочени в закона. Не е определена обаче формата на съгласието. За сравнение в производството по несъстоятелност по Търговския закон е предвидено синдикът да предостави предварително писмено съгласие с нотариална заверка на подписа и писмена декларация за наличие или липсата на посочените обстоятелства отново с нотариална заверка на подписа. (чл. 656 от Търговския закон). Бихме предложили с цел правна сигурност, предвид, че синдикът ще има правомощията да управлява и да се разпорежда с имуществото на физическите лица, да се регламентира формата на съгласието и декларацията да са писмени с нотариална заверка на подписа на синдика. Дори и да се приеме, че нотариалната заверка на подписа е завишено изискване в това производство, то поне предлагаме в чл. 23, ал. 1 изрично да се регламентира, че съгласието следва да е в писмена форма, за да служи като доказателство.

Частично
приети.

правилата за индивидуалното принудително изпълнение на ГПК по отношение на несеквестируеми доходи - налагане на запори и удържки от доходи на длъжника (вкл. възнаграждения, доходи по банкови сметки и други вземания), а всички доходи се получават само по една специална сметка (чл. 37, ал. 1, т. 6 и чл. 38, ал. 1, т. 6), с която се разпорежда синдикът. Законопроектът предвижда издръжка, която служи за задоволяване на жизнените потребности на длъжника и членовете на неговото семейство. Последната редакция на чл. 13 от законопроекта предвижда, че издръжката се формира от несеквестируемия доход на длъжника, а в случай че длъжникът няма такъв, издръжката се формира от неговото имущество в масата на несъстоятелността.

9. В чл. 23, ал. 1 от законопроекта ще бъде допълнена чрез изрично определяне на формата на съгласието на синдика за назначаването му като такъв – писмена декларация.

Министерството на правосъдието възприе предложението на група народни представители и на работната група към Комисията по правни въпроси в 49-ото Народно събрание за отпадане на изискването за нотариална заверка на подписа на синдика. Нотариалната заверка на подписа съставлява допълнителна административна тежест и разход за производството по несъстоятелност, а като правило изявленията на страните и другите участници в процеса се извършват в устна или писмена форма.

		<p>Производството по несъстоятелност е особен нов вид съдебно производство, което по естеството си е формална процедура, и действията в това производство следва да са обективирани в писмена форма.</p> <p>10. Реквизити на молбата за откриване на производството по несъстоятелност Бихме предложили в:</p> <p>10.1. чл. 34, ал. 2, б. „г“ от законопроекта да се допълни, че в списъка на кредиторите, който включва посочване на името или наименованието, ЕИК и адресите, вземанията по основание, стойност, обезпечения, се посочва и падежът на вземанията, както и ЕГН, в случай че кредиторите за физически лица.</p> <p>10.2. чл. 34, ал. 2, т. 3 да се конкретизира периодът, за който следва да се отнасят извлечения от всички сметки на длъжника в банки и други доставчици на платежни услуги.</p> <p>11. Предложения за редакционни промени:</p> <p>11.1. Навсякъде в текста на законопроекта, където е споменато, че молбата се „публикува“, да се замени с „обявява“.</p>	<p>Неприети.</p> <p>Неприети.</p> <p>Приети.</p>	<p>10.1. Разпоредбата на чл. 34, ал. 2, т. 1, б. „г“ съдържа изискване за посочване на списък на кредиторите с посочване на име или наименование, ЕИК. Тъй като информацията за ЕГН съдържа лични данни и поради това може да не е известна на длъжника, не се изисква посочването ѝ.</p> <p>10.2. За да бъде производството достъпно за физическите лица, които освен това са и неплатежоспособни, законът не следва да поставя твърде завишени изисквания за доказване на обстоятелства, включително да изисква длъжникът да представя издадени от кредиторите и държавните органи справки с определени реквизити. Такова изискване би съставлявало административна тежест за длъжника, която може да ограничи достъпа му до производството. Към момента на образуване на производството следва да бъде безспорно установен фактът на неплатежоспособност, а размерът на всички вземания може да бъде установен след тяхното предявяване от кредиторите. Съгласно чл. 35 съдът може да извършва проверка на обстоятелствата по чл. 33 и да изисква представяне на допълнителни доказателства от длъжника, ако няма възможност да извърши справка за тези обстоятелства по служебен път.</p> <p>11.1. Предложението е прието чрез съответни редакции в текста на законопроекта.</p>
--	--	---	--	---

	<p>11.2. Навсякъде в текста на законопроекта, където е споменато, че решенията се „обявяват“ да се замени с „вписват“.</p> <p>11.3. В чл. 14, ал. 3 да се премахне последното изречение „Държавната такса е проста“. В нормативната практика обичайно вида и размера на таксите се определя с тарифа.</p> <p>11.4. В чл. 15, ал. 2 „влязла в сила съдебно решение“ да се замени с „влязъл в сила акт на съда“, защото прекратяването на производството ще бъде с определение на съда, а не с решение по същество. Като се посочи по-широкото понятие, се гарантира обхващане и на решения, и на определения.</p> <p>11.5. В чл. 37, ал. 1 да се допълни, че в решението за откриване на производството се указва сроковете за предявяване на вземанията съгласно чл. 45, ал. 1. Благодарим за отделеното време и внимание и се надяваме, че направените предложения ще бъдат взети предвид при приемането на закона.</p>	<p>Неприети.</p> <p>Неприети.</p> <p>Неприети.</p>	<p>11.2. Законопроектът възприема подхода на вписване и обявяване на актове в производството по несъстоятелност, който се прилага производството по несъстоятелност на физическите лица – предприемачи. Регистърът по несъстоятелност, който се води и поддържа от Министерството на правосъдието съгласно чл. 760е, ал. 1 от Търговския закон, следва да осигури по еднакъв начин вписването и обявяването на актовете в производството по несъстоятелност по двата закона. Решенията в производството по несъстоятелност на търговците и предприемачите в някои случаи се вписват (чл. 622, чл. 712, ал. 2; чл. 713, чл. 755 ТЗ и др.), а в други случаи се обявяват (чл. 629б, ал. 1, чл. 639б, ал. 3, чл. 760е, ал. 1 ТЗ и др.).</p> <p>11.3. Предложеното законодателно решение за изрична уредба на вида таксата за подаване на молбата е преценено като необходимо, с оглед гарантиране на достъпа до правосъдие на заинтересованите лица.</p> <p>11.4. Съдът ще се произнесе по същество, в случай че молбата на длъжника за откриване на производство по несъстоятелност е отхвърлена или образуваното производство по несъстоятелност е прекратено с влязло в сила решение поради недобросъвестност на длъжника. Разпоредбата предвижда произнасяне от съда по същество, в съответствие с изричното правило на чл. 90 от законопроекта.</p> <p>11.5. В разпоредбата на чл. 45, ал. 1 от законопроекта изрично е уредено, че кредиторите предявяват писмено своите вземания пред съда по несъстоятелността в срок до два месеца от обявяване на решението за откриване на производството по несъстоятелност. Тъй като срокът е определен в закона, не е необходимо решението на съда да го определя втори път или по друг начин.</p>
--	--	--	---

7.	<p>А 1 България ЕАД (получено в деловодството на МП)</p>	<p>В Портала за обществени консултации на Министерски съвет бе обявен за нова обществена консултация Закон за несъстоятелност на физическите лица (наричано за краткост „Проекта“). На основание чл. 26, ал. 3 от Закона за нормативните актове, в определения срок за обществени консултации, А1 БЪЛГАРИЯ ЕАД (наричано за краткост „А 7“) изразява настоящото становище по проекта.</p> <p>Като търговец със значителен дял на пазара на дигитални услуги и телекомуникационни решения в България, ние от А1 подкрепяме идеята за намиране на адекватно и работещо решение, което да запълни празнотата и да уреди производството по несъстоятелност на физическите лица в съответствие с обществените очаквания, изискванията на актовете на Европейския съюз и особеностите на националната правна система. Ето защо подхождаме с високо внимание и отговорност към стартираната от Ваша страна законодателна инициатива и позовавайки се на натрупания през годините опит, бихме искали да съдействаме за развиване на добрите практики в областта. В качеството ни на кредитор в многобройни иски и изпълнителни производства, бихме искали да съдействаме за постигане на целите на предложения законопроект по насърчаване на доброволното събиране на трудно събираеми и несъбираеми вземания и за справедливо, ефективно и бързо удовлетворяване на кредиторите на неплатежоспособния длъжник във възможно най-голяма степен, като за тази цел представяме и молим да приемете следните предложения за изменения на Проекта:</p> <p>1. Становище по отношение чл.9 ал. 2 т. 4 от Проекта: Предложена редакция по чл.9 на Проекта Предложение за редакция на разпоредбата т.4 б ал. 2 от чл. 9 от Проекта, както следва: се е разпоредил безвъзмездно или под пазарна стойност със свое имущество на значителна стойност през последните</p>	Неприети.	<p>1. Съгласно чл. 9, ал. 1 от законопроекта, добросъвестен е длъжникът, който поема задължения съобразно своето имуществено състояние и доходи и който със своите действия не уврежда умишлено или поради небрежност интересите на кредиторите си. Така очертаната хипотеза на безвъзмездно разпореждане, което уврежда</p>
----	---	--	-----------	---

три години преди подаване на молбата за откриване на производство по несъстоятелност;
Мотиви за предложената редакция: Предлагаме редакция на разпоредбата, тъй като считаме, че при сегашната формулировка създава предпоставки за злоупотреба от страна на недобросъвестни длъжници, които могат да се разпоредят с имущество на символична по документи цена и да попаднат в хипотезата на добросъвестен длъжник.

2. Становище по отношение чл.10 ал. 2 от Проекта:
Предложена редакция по чл. 10 на Проекта
Предложение за редакция на разпоредбата по чл. 2 на чл. 10, както следва:

(2) За частично удовлетворяване се смята пълното удовлетворяване на дължимите обезпечени вземания по чл. 17, ал. 1, т. 1 и на поне 10 на сто от общия размер на останалите вземания, както и отделно 2 минимални работни заплати. Ако няма дължими вземания по чл. 17, ал. 1, т. 1, за частично удовлетворяване се смята удовлетворяването на поне 30 на сто от общия размер всички вземания, както и отделно 2 минимални работни заплати.

Мотиви за предложената редакция: Допълнителното изискване за наличие на поне 2 минимални работни заплати се обуславя от уреденото в закона възнаграждение за синдика. В случай че не се предвиди отделен бюджет за синдика, ще се стигне до ситуация, в която наличното имущество може изобщо да не стигне за удовлетворяване на кредиторите, а да бъде разпределено за разходи във връзка с дейността на синдика и по този начин се предпоставя създаване на дисбаланс за кредиторите - от една страна върху тях пада административната тежест за проследяване и извършване на действия във

Неприети.

правата на кредиторите, изключва възможността за образуване на производство поради това, че длъжникът не е добросъвестен.

Предложението за допълване на хипотезите на недобросъвестен длъжник със случаите на възмездно разпореждане, при която даденото надхвърля значително по стойност полученото, изисква точна преценка за еквивалентност на престациите по възмездна сделка, каквато не може да бъде изисквана от длъжника. Такова изискване би ограничило достъпа до производството на длъжника, сключил възмездна сделка, дори когато е получил еквивалентна насрещна престация. Изрични препоръки в този смисъл са отправени от Групата на Световната банка по законопроекта.

2. Производството по несъстоятелност на физическите лица е съобразено с ограничените възможности на неплатежоспособния длъжник да заплаща разноските.
Разноските следва да са минимални и поради това не се предвижда възможност заплащане на ежемесечно възнаграждение на синдика, каквото е предвидено в Търговския закон.

Съгласно чл. 14, ал. 2 от законопроекта, длъжникът осигурява авансово заплащане на разноските в производството по несъстоятелност. Естеството и стойността на разноските се определят съобразно предприетите действия в производството и не е необходимо да бъдат определени в закона. Съдът указва на длъжника необходимостта от извършване на определени процесуални действия и последиците от неизвършването им по правилата на Гражданския процесуален кодекс, който намират приложение съгласно чл. 31 от законопроекта.

Ако след откриване на производството съдът установи, че не е налице някое от условията по чл. 33, производството по несъстоятелност се прекратява (чл. 89, ал. 1, т. 1).

връзка с производството по несъстоятелност на ФЛ, а от друга - липсват гаранции за удовлетворение поне на част от вземанията, докато същевременно са лишени от способите на принудителното изпълнение. Отделно тенденцията за увеличение на МРЗ допълнително предполага необосновано намаление на масата на несъстоятелността в ущърб на кредиторите.

3. Становище по отношение чл. 11 от Проекта: Предложение за редакция на разпоредбата: да се добави нова алинея със следната редакция: Недействително по отношение масата на несъстоятелността е прекратяването или делбата на съпругеската имуществена общност, както и определянето на по-голям дял, ако е станало в срок от 6 месеца преди началната дата на неплатежоспособността до приключване на производството по несъстоятелност.

Мотиви за предложената редакция: По аналогия с Търговския да кон и предвид, че в производството по несъстоятелност се вземат предвид интересите на кредиторите, длъжника и неговото семейство, както и задължение за длъжникът да представи декларация-опис на личното имущество и имуществото съпругеска имуществена общност - вещи, права върху вещи, вземания и доходи.

4. Становище по отношение чл. 14, ал. 1 и 2 от Проекта:

Предложение за редакция на разпоредбата, както следва:

Разноски на несъстоятелността

Чл. 14. (1) Разноски в производството по несъстоятелност са:

1. държавната такса;
2. възнаграждението на временния синдик, синдика и вещото лице, ако има определено;
3. разходите за попълване, управление, оценяване и

Неприети.

Неприети.

3. Ако в резултат от прекратяването или делбата на съпругеска имуществена общност длъжникът е увредил умишлено или поради небрежност интересите на кредиторите си, това действие ще го определи като недобросъвестен – аргумент от общото определение за добросъвестност в чл. 9, ал. 1 от законопроекта. В допълнение на това, законопроекът не предвижда начална дата на неплатежоспособността като юридически факт с определени правни последици.

4. Съгласно чл. 14, ал. 2 от законопроекта, длъжникът осигурява авансово заплащане на разноските в производството по несъстоятелност. Естеството и стойността на разноските се определят съобразно предприетите действия в производството и не е необходимо да бъдат определени в закона. Съдът указва на длъжника необходимостта от извършване на определени процесуални действия и последиците от неизвършването им по правилата на Гражданския процесуален кодекс, който намират приложение съгласно чл. 31 от законопроекта.

разпределение на масата,
4. определената издръжка на длъжника и на неговото семейство.
(2) Длъжникът осигурява авансовото заплащане на разноските в производството по несъстоятелност. Държавната такса се събира при предявяване на молбата за откриване на производството по несъстоятелност. Преди възникване на необходимост от авансово заплащане на разноски, включително преди извършване на действие по чл. 24, ал. 1, съдът или синдикът уведомява длъжника за размера на дължимото авансово плащане и определя срок, в който то следва да бъде извършено. При неспазване на указанията на съда или синдика:

1. съдът констатира възникнало основание за отпадане на добросъвестността.
2. синдикът не извършва действието по чл.24 (1) и в 3-дневен срок уведомява съда по несъстоятелността за възникнало основание за отпадане на добросъвестността.

Мотиви за предложената редакция: При декларирано наличие на имущество движимо или недвижимо, както бе предложено по-горе, съдът следва да определи вещо лице, за чия то дейност длъжникът следва да поеме разноските. В разноските следва да се включи възнаграждението на временен синдик, който да извършва действия по запазване на интересите на длъжника и кредиторите до избор на синдик. При положение, че разноските в производството по несъстоятелност включват: държавната такса; възнаграждението на временния синдик и синдика; разходите за попълване, управление, оценяване и разпределение на масата; определената издръжка на длъжника и на неговото семейство. Преди всяко възникване на нужда от извършване на разноски, законодателят следва да предвиди последици от неплащането на дължими разноски, което представлява реализиране на чл. 9 (2) т.9, хипотеза първа - неизпълнение на задължения, предвидени в този закон.

Ако след откриване на производството съдът установи, че не е налице някое от условията по чл. 33, производството по несъстоятелност се прекратява (чл. 89, ал. 1, т. 1).

Законопроектът не предвижда специални правомощия на временния синдик, за да е възможно изпълняването им в пълен обем, докогато това е необходимо. Временният синдик има право на възнаграждение по правилата на чл. 24 от законопроекта.

	<p>5. Становище по отношение чл. 17, ал.1, т.1 и т. 7 от Проекта Предложение за редакция на разпоредбата, както следва: Чл. 17. (1) В производството по несъстоятелност вземанията на кредиторите се удовлетворяват в следния ред: 1. вземания, за които има изпълнително основание, вземания, обезпечени със залог или ипотека, или заповест, вписани по реда на Закона за особените залози -от получената сума при реализацията на обезпечението; 7. законна лихва за забава за всички вземания от редовете по-горе, както и законна или договорна лихва върху необезпечено вземане, дължима след датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност. Мотиви за предложената редакция: Предвид факта, че някои от кредиторите може да са извършили активни действия за събиране на задълженията, а други (с обезпечени вземания) да са бездействали, извън производството по несъстоятелност активните кредитори биха се удовлетворили чрез образуване на изпълнително дело. Следва да се вземе предвид и доброволния характер на процедурата, която може да бъде иницирана само и единствено от страна на длъжника, т.е. предвиденият ред създава допълнителна привилегия за бездействалия кредитор и допълнително отежнява положението на активния, който освен вземането си за главница и лихви, е направил и допълнителни разноси в гражданско и изпълнително производство. Отделно законната лихва за забава не подлежи на обезпечение, така че следва да се уреди изрично, че законната лихва за забава за всички вземания попада в един и същи ред, независимо дали вземането е обезпечено или не.</p> <p>6. Становище по отношение на чл. 19., ал. 5 от Проекта</p>	<p>Неприети.</p> <p>Неприети.</p>	<p>5. Предвиденият в чл. 17, ал. 1, т. 1 ред за удовлетворяване на вземанията на кредиторите е съобразен с традиционно установения за производството по несъстоятелност за търговците ред. Привилегированите вземания се ползват от установена защита в националното законодателство - напр. при индивидуално принудително изпълнение по чл. 136 от Закона за задълженията и договорите, при разпределение на осребреното имущество в производството по несъстоятелност по чл. 722, ал. 1 от Търговския закон, при присъединяване на обезпечени кредитори в изпълнението по чл. 194, ал. 1 от Данъчно-осигурителния кодекс, при прилагане на абсолютната погасителна давност съгласно чл. 112, ал. 2 от Закона за задълженията и договорите и други. Вземанията, за които има изпълнително основание, не се разглеждат като привилегировано вземане в действащото законодателство. Предложената редакция на чл. 17, ал. 1, т. 7 предвижда законна или договорна лихва върху необезпечено вземане, дължима след датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност. Правните последици на предложената друга редакция не се различават от предвижданията на законопроекта, ако предложителят счита, че вземането за законна лихва е необезпечено вземане.</p> <p>6. По отношение на участието на страните в производството и реда за тяхното процесуално представителство се прилагат правилата на</p>
--	--	-----------------------------------	--

Чл. 19. (5) Кредиторът може да бъде представяван от упълномощен представител с писмено пълномощно, с нотариална заверка на подписа. Когато представителят е адвокат, нотариална заверка на подписа не е необходима.

Мотиви за предложената редакция: В духа на законопроекта, законодателят следва да отчете интересите и на потенциалните кредитори с много длъжници, за които ще представлява неоправдана пречка изготвяне на изрично пълномощно за всеки един отделен случай. Следва да се приеме общо юрисконсултско пълномощно, както се процедира във всяка фаза на гражданския процес.

7. Становище по отношение чл. 35, ал. 3 от Проекта Предложение за редакция на разпоредбата, както следва:

Чл. 35. (3) За проверка на обстоятелствата по чл. 33 съдът може да изисква представяне на допълнителни доказателства от длъжника, ако няма възможност да извърши справка относно тези обстоятелства по служебен път. Съдът уведомява органите на НАП За допусната за разглеждане молба за откриване на производство по несъстоятелност. НАП инициират проверка за съответствие на имущество и доходи на длъжника и неговото семейство, резултатите от която се прилагат към делото, като основание за Взимане на решение за откриване на производство по несъстоятелност. При декларирано наличие на недвижимо имущество и движими вещи, съдът служебно назначава Вещо лица, което извършва пазарна оценка на откритото и/или декларирано имущество, резултатите от която се прилагат към делото, като основание за взимане на решение за откриване на производство по несъстоятелност.

Мотиви за предложената редакция: При сегашната формулировка добросъвестността на длъжника явно ще се предполага във всички случаи поради абсолютно формалните изисквания и декларации. Това само по себе си предполага безконтролно обявяване на

Гражданския процесуален кодекс (чл. 31 от законопроекта).

Неприети.

7. Изискването за извършване на предварителна проверка от органите по приходите на имуществото на длъжника не само ще затрудни осъществяването на правата на длъжника, но може да забави производството във времето по такъв начин, че да обезсмисли прилагането му. Не на последно място, подобна проверка ще натовари дейността на НАП и ще ангажира допълнително ресурси.

За установяване на имущественото състояние на длъжника, законопроекта изисква представянето на декларации, разглеждане на писмени документи, както и служебна проверка от съда. Съгласно чл. 34, ал. 2 следва да се представят доказателства за определени обстоятелства, напр. за установяване на личното имущество и имуществото съпругеска имуществена общност, извлечения от всички банкови сметки, представяне на уведомяване по чл. 78, ал. 2 от ДОПК.

Разпоредбата на чл. 35 дава възможност на съда да извършва проверка на обстоятелствата по чл. 33 и да изисква представяне на допълнителни доказателства от длъжника, ако няма възможност да извърши справка за тези обстоятелства по служебен път. Когато съдът има служебен достъп до определени регистри – например регистър на населението - НБД „Население“, Търговски регистър и регистър на юридическите лица с нестопанска цел, електронни служебни свидетелства за

несъстоятелност на ФЛ. Копирането на практики от държави, в които кешовите плащания са сведени до минимум и почти няма сива икономика, приложени в нашите условия, опорочава идеята на този законопроект, още преди да е предложен за разглеждане в НС. В държава, в която дори депутатите доскоро получаваха част от заплатите си в кеш и предвид масовата практика на кешови плащания и липсата на регистър на движими вещи в предложения законопроект Законодателят не предлага реално изпълними механизми за проследяване на получени доходи и направени плащания. В предвидената процедура се разчита единствено и само на преценката на длъжника, който дори и добросъвестен, не е компетентен да направи заключенията, които ще гарантира. Тъй като се носи наказателна отговорност за декларираните неверни обстоятелства, в интерес на длъжника е да се предвидят промени в процедурата. Текущо НАП има правомощия и компетенции да прави проверка за съответствие на имущество и доходи, така че редно е именно приходният орган да извършва такава проверка, като на база неговото заключение съдът да направи преценка дали има основание да се пристъпи към откриване на процедура по несъстоятелност на ФЛ. Освен всичко останало, в хода на тази проверка ще има възможност да се установи и наличието или липса на извършено нарушение за деклариране на доходи - което иначе е оставено единствено на декларацията от длъжника. По смисъла на Закона за социалното подпомагане "основни жизненни потребности" са достатъчно храна, облекло и жилище, съобразно социално-икономическото развитие на страната, т.е. всичко извън храна, облекло и жилище следва да бъде преценявано към момента на покупката спрямо възможностите на длъжника. В този смисъл, ако се стигне до откриване на процедура по несъстоятелност, проверката от НАП следва да е публична, като освен заключенията на НАП следва да съдържа и приложения, напр.:

съдимост и други (чл. 385 ЗСВ), не следва да се изисква от длъжника да представя официални документи или справки от такива регистри.

Възможност за представяне на доказателства е предоставена и на кредиторите при упражняване на правото на писмено възражение срещу молбата на длъжника, в 14-дневен срок от публикуването ѝ. В случай че кредиторите разполагат с доказателства относно задълженията и имуществото на длъжника, по повод проучване на неговото имуществено състояние във връзка с предстоящо или започнало удовлетворяване на вземания срещу длъжника, те може да ги представят в производството по несъстоятелност. Кредиторите могат без ограничение във времето, докато е висящо производството по несъстоятелност, да искат от съда прекратяването му, в случай че представят доказателства относно настъпило основание за недобросъвестност (чл. 89, ал. 3 от законопроекта).

Законопроектът предвижда разпоредби, които допускат назначаване на вещо лице за изясняване на обстоятелствата по делото. Съгласно чл. 28, ал. 1, съдът по свой почин може да установява факти и да събира доказателства, които са от значение за постановяваните в производството актове, включително да назначи вещо лице за изясняване на обстоятелства, за които са необходими специални знания. Също така, в чл. 14, ал. 3 от законопроекта като разноски са определени разходите за оценяване на масата на несъстоятелността, каквито са и възнагражденията на вещите лица.

Законът не ограничава във времето достъпа до информацията относно производството по несъстоятелност на физическите лица – обявяване и вписване на актове и съобщения. Тази информация ще бъде на разположение на кредиторите, с оглед упражняване на техните права и защита на законните им интереси в отношения с неплатежоспособни длъжници и след прекратяване на производството.

банково извлечение за 5 години назад, справка от КАТ за придобити и продадени МПС за 5 години назад, вкл. цената, на която е изповядана сделката, справка от имотния регистър, от която да са видни вписванията на имоти, притежавани от длъжника за 5 години назад, справка от ЦКР, от която да е видно наличието или липсата на кредити; справка от НАП за регистрирани трудови доходи; справка от Агенция по заетостта, която при нужда да докаже активно търсене на работа; да се съобрази и възможността за кешови плащания на стоки на изплащане - съответно да се предвиди начин за изискване на информация поне от дружествата, които предлагат закупуване на бяла и черна техника на изплащане. Освен това при положение, че в законопроекта се предвижда преценка на разходите на длъжника в светлината на издръжка на семейството му, по същата логика, освен на длъжникът проверка следва да се прави и на семейството му, още повече съгласно Семейния кодекс за задължения, поети за текущите нужди на семейството, съпрузите отговарят солидарно. Отделно от това съдът няма компетенции да прецени дали декларираното имущество на длъжника ще бъде достатъчно да покрие необходимия минимум от установените задължения. Следва да се назначи вещо лице - оценител, което да направи пазарна оценка на декларирано недвижимо и движимо имущество.

Друг порок на предвидената процедура е липсата на законово уредена възможност за съда да установи наличното имущество на длъжника в цялост, т.к. в Имотния регистър се обявява информация само при извършени сделки с недвижимо имущество. В случай на открито наследство, без последващи подлежащи на вписване обстоятелства (актове, с които се признава, прехвърля, изменя или прекратява правото на собственост или друго вещно право върху недвижим имот, възбрани и ипотeki на НИ), придобитото имущество не може да бъде установено с проверка в Имотния регистър.

8. Становище по отношение чл. 39, ал. 1 от Проекта Предложение за редакция на разпоредбата, както следва:

Ограничаване на правата на длъжника

Чл. 39. (1) С откриване на производството по несъстоятелност длъжникът не може да сключва нови сделки на управление и разпореждане с имуществото си, както и да извършва плащания без разрешение на синдика, а до назначаването на синдика - без разрешение на съда. Това ограничение не се прилага за изпълнението на текущи задължения във връзка със задоволяване на жизнените потребности на длъжника и членовете на семейството му в рамките на определената от съда издръжка, като плащания към централния и местния бюджет, към доставчици на битови, комунални и съобщителни услуги, необходими разходи за храна, здравеопазване, образование, социални услуги и други.

(2) От вписването на решението за откриване на производството по несъстоятелност изпълнението на задължение към длъжника се приема от синдика. Плащанията в полза на длъжника се извършват по особената банковата сметка на длъжника, посочена в решението за откриване на производството.

(3) Изпълнението, направено на длъжника след датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност, но преди вписването, е действително, ако изпълнителят не е знаел за откриването на производството или макар и да е знаел, даденото е влязло в масата на несъстоятелността.

Добросъвестността се предполага до доказване на противното.

(4) Съдът или синдикът изпраща на третото задължено лице съобщение за откритата особена банкова сметка на масата на несъстоятелността. в съобщението се забранява на третото задължено лице да предава дължимите от него суми или вещи на длъжника или на друго лице. Тези вещи трябва да бъдат посочени точно.

Неприети.

8. Съгласно правилото на чл. 37, ал. 2 от законопроекта, решението за откриване на производство по несъстоятелност подлежи на незабавно изпълнение и действия по отношение на всички. Решението се обявява в регистъра по несъстоятелност.

Следователно, не е необходимо трети лица да бъдат уведомявани, включително чрез връчване на заповорно съобщение, за откритото производство и последиците от това.

В чл. 37, ал. 1 се предвижда, че с решението за откриване на производството по несъстоятелност съдът определя банковата сметка на длъжника, по която може да се извършват плащания в полза на длъжника.

Изпълнението, направено на длъжника след датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност, но преди вписването, е действително, ако изпълнителят не е знаел за откриването на производството или макар и да е знаел, даденото е влязло в масата на несъстоятелността (Чл. 39, ал. 3).

За избягване на административната тежест върху работодателите и други лица, разпоредбата на чл. 39, ал. 2 от законопроекта беше допълнена с уточнение, че длъжникът уведомява лицата, които извършват плащания в негова полза, за номера на банковата сметка.

(5) От деня на получаване на съобщението третото задължено лице има задълженията на пазач спрямо дължимите от него вещи или суми.

(6) В едноседмичен срок от връчването на запорното съобщение третото лице трябва да съобщи на съдебния изпълнител:

1. признава ли за основателно вземането, върху За което е получено съобщението, и готово ли е да го плати;

2. има ли претенции от други лица върху същото вземане;

3. наложен ли е запор и по други изпълнителни листове върху това вземане и по какви претенции;

(7) Ако третото лице не оспорва своето задължение, то Внася дължимата от него сума по особената банкова сметка на масата на несъстоятелността или му предава запорираните вещи.

Мотиви за предложената редакция: Законодателят следва да регулира начини за своевременно уведомяване на трети задължени лица (напр. работодател) или да приложи по аналогия реда по ГПК, като по този начин ще се редуцира възможността За превод на суми по спрени изпълнителни дела. При текущото предложение се създава допълнителна административна тежест за работодателите да извършват проверки на всички свои служители.

9. Становище по отношение чл. 48, ал. 1 от Проекта Оспорване

Чл. 48. (1) Длъжникът или кредитор може да направи писмено възражение пред съда с копие до синдика срещу прието или неприето от синдика вземане в 14-дневен срок от обявяването на списъка.

(2) Синдикът е длъжен да представи пред съда становище по всяко постъпило възражение в 3-дневен срок от получаването му, но не по-късно от датата на провеждане на съдебното заседание за разглеждане на Възраженията.

Неприети.

9. Разпоредбата на чл. 48, ал. 3 в законопроекта изключва възможността за оспорване на само на актове, които са влезли в сила след датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност, с участието на синдика. Целта на разпоредбата е да се гарантира, че няма да бъдат приети вземания на привидни кредитори или спорни вземания. Участието на синдика в производствата прегражда възможността за симулативни процеси и злоупотреба с процесуални права от страна на длъжника и кредиторите му, в нередки случаи се явява гаранция срещу признаване на

(3) Не може да се оспорва вземане, установено с влязъл в сила акт, вкл. при налично изпълнително основание, както и вземане, което е установено с влязло в сила съдебно решение, постановено след датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност, по което е взел участие синдикът.

Мотиви за предложената редакция: Предлагаме отпадане на думата „публично“ и да се разшири обхвата на алинеята. Синдикът не следва да има правомощия да дава становище за вземания, независимо публично или частноправни, които са установени в влязъл в сила съдебен акт. Ако се приеме разпоредбата, както е предложена, се поставя под въпрос стабилитета на влезли в сила актове, както и в противоречие с принципа на съдебна икономия се създават предпоставки за повторно разглеждане вече приключил спор.

10. Становище по отношение на чл. 51, ал. 1 от Проекта

Предложение за редакция на разпоредбата, както следва:

Прекратяване на договор

Чл. 51 (1) Синдикът може да прекрати всеки договор, по който е страна длъжникът, ако той не е изпълнен изцяло или частично, като отправи предизвестие от 15 дни. В случай че насрещната страна не отговори или не Възрази срещу предизвестие, договърът се счита за прекратен. При прекратяване на договора, освен предвидените в договора неустойки, насрещната страна има право на обезщетение за претърпените вреди.

Мотиви за предложената редакция: Претърпените вреди и техният размер всякога подлежат на доказване, като означава образуване на исково производство. При договорните неустойки това не седи така - размерът им не подлежи на доказване и съответно няма нужда от образуването на исково производство за тях, а съгласно чл. 4 7, ал.5 от

привидни вземания и увреждане на останалите кредитори. Следователно, когато производството се е развило без участието на синдика, включително и преди откриване на производството по несъстоятелност, решението е непротивопоставимо на синдика и кредиторите на масата на несъстоятелността.

Неприети.

10. Съгласно чл. 92 от Закона за задълженията и договорите, неустойката обезпечава изпълнението на задължението и служи като обезщетение за вредите от неизпълнението, без да е нужно те да се доказват; ако неустойката е прекомерно голяма в сравнение с претърпените вреди или ако задължението е изпълнено неправилно или отчасти, съдът може да намали нейния размер.

Фактът, че размерът на вредите не подлежи на доказване, когато се претендира неустойка, не означава, че за присъждане на обезщетението не е необходимо да се предяви искане, като се докажат фактите на настъпили вреди, техният характер, причинно-следствена връзка и т.н.

Същевременно, неустойката се явява обезщетение за вреди, поради което предложената редакция за кумулативно плащане и на неустойка, и на обезщетение за вреди, е неприложима.

законопроекта след откриване на производството по несъстоятелност е недопустимо образуването на нови съдебни производства по имуществени граждански дела срещу длъжника.

11. Становище по отношение на чл. 60, ал. 2 от Проекта

Предложение за редакция на разпоредбата, както следва:

(2) Кредитор може да гласува и без да присъства на събранието чрез писмено

изявление с нотариална заверка на подписа или с КЕП в случаите на електронно подавано изявление.

Мотиви за предложената редакция: С оглед гарантиране на правата на кредиторите, следва да се предвидят по-реалистични и съвременни процедури, за да бъде реализирана идеята за справедливо удовлетворение на интересите както на длъжника, така и на кредиторите.

12. Становище по отношение на чл. 70 от Проекта

Предложение за редакция на разпоредбата, както следва:

Чл. 70. Длъжникът се счита недобросъвестен при неизпълнение на задълженията по плана или задълженията във връзка с осъществявания контрол върху изпълнението на плана.

Мотиви за предложената редакция: Предлагаме да отпадне частта „освен ако неизпълнението се дължи на причина, която не може да му се вмени във вина.“ като противоречаща на чл. 81 (2) от ЗЗД

Обстоятелството, че длъжникът не разполага с парични средства за изпълнение на задължението, не го освобождава от отговорност.

Неприети.

11. Събранието на кредиторите приема решенията от неговата компетентност след провеждане на обсъждания и разисквания и се ръководи от съдията. Предвиденият в законопроекта формат изисква присъствие на кредиторите, поради което предварително даденото съгласие за приемане на определени решения не е достатъчно. В чл. 20, ал. 5 от законопроекта е предвидена възможност за участие чрез пълномощник, когато кредиторът не може да присъства на събранието. Друга възможност за неприсъствено изразяване на съгласие с плана за погасяване е предвидена в чл. 60, ал. 2 – кредитор може да гласува и без да присъства на събранието, чрез писмено изявление с нотариална заверка на подписа. Използването на електронните средства за идентификация и ефективна комуникация при провеждане на заседания може да бъде обсъдено като възможност след извършване на оценка на въздействието след прилагането на закона.

Неприети.

12. Разпоредбата на чл. 70 не противоречи на презумпцията за вина в случай на неизпълнение, но се допълва с изискване за преценка на причините за неизпълнение, включително дали са настъпили поради непредвидено или непредотвратимо събитие от извънреден характер. Неизпълнението на задълженията по плана не винаги се изразява в неплащане, а може да има и други форми.

13. Становище по отношение чл. 93 от Проекта
Предложение за редакция на разпоредбата, както следва: Чл. 93 Непредявените в производството по несъстоятелност вземания и неупражнените права, за които кредиторът е бил надлежно уведомен в хода на производството, се погасяват.
Мотиви за предложената редакция: Освен че законопроектът следва да се преработи от гледна точка на уведомяване на кредиторите, следва да се взема предвид, че не само бизнесът може да е кредитирал длъжника. Ако разпоредбата не бъде изменена, се създава предпоставка добросъвестни физически лица кредитори да бъдат оцетени, т. к. няма дори да разберат за започналото производство.

14. Становище по отношение чл. 95 от Проекта
Предложение за редакция на разпоредбата, както следва:
Неизпълнение на договора Чл. 95. Длъжникът се счита недобросъвестен при неизпълнение на

Неприети.

Неприети.

13. Производството по несъстоятелност е производство на универсално принудително изпълнение и в него по необходимост трябва да участват всички кредитори на длъжника, ако желаят това. Само така може в рамките на едно производство да се разгледат и разрешат всички иски и претенции срещу длъжника. Кредиторите, които не желаят да предявят своите вземания в това производство, следва да понесат неблагоприятните последици, а именно фактът на погасяването им. Разпоредбата на чл. 93 в настоящия законопроект е прецизирана, като предвижда, че не се погасяват правата и вземанията, които не са могли да бъдат предявени поради прекратяване на производството на основание чл. 38, ал. 3 (поради непоискано възобновяване от длъжника без секвестрируемо имущество) и чл. 89, ал. 1, т. 1 (липса на някое от условията по чл. 33 за допустимост на производството). Мко се предвиди изискване посочените в молбата кредитори да бъдат персонално уведомени за производството по реда на ГПК, ще бъде налице неравнопоставеност и засягане на правата на останалите кредитори. Изискването за уведомяване на всеки кредитор ще доведе и до различна продължителност на срока за обжалване и разглеждане на жалби през продължителен период от време. Не може да се изключи рискът от злоупотреби – укриване на кредиторите при получаване на съобщение за постъпилата молба или постановен акт, оспорване на постановените актове в производството чрез твърдения за неучастие поради нередовно уведомяване/ съобщаване. Немислими са последици, в които се иска отмяна на решение в производството по несъстоятелност поради ненадлежно участие на някоя от страните.

14. Разпоредбата на чл. 95 не противоречи на презумпцията за вина в случай на неизпълнение, но се допълва с изискване за преценка на причините за неизпълнение, включително дали са настъпили поради непредвидено или непредотвратимо събитие от

задълженията по договора.
Мотиви за предложената редакция: Предлагаме да отпадне частта „освен ако неизпълнението се дължи на причина, която не може да му се вмени във вина.“ като противоречаща на чл. 81 (2) от ЗЗД - Обстоятелството, че длъжникът не разполага с парични средства за изпълнение на задължението, не го освобождава от отговорност.

15. Становище по отношение чл. 100 от Проекта
Предложение 3а редакция на разпоредбата, както следва:

Чл. 100. Задълженията на добросъвестния неплатежоспособен длъжник за удовлетворяване на вземанията, включени в одобрения от съда списък на приетите вземания, се погасяват с изтичане на 5-годишен срок от влизането в сила на решението на съда за утвърждаване на плана за погасяване, а когато няма такъв - от датата на първия опис на имуществото на длъжника, и при условие, че:

1. длъжникът е заплатил разноските в производството по несъстоятелност;
2. е удовлетворил поне частично включените в утвърдения от съда списък на приетите вземания, при условие че цялото негово секвестрируемо имущество е послужило за удовлетворяване на кредиторите на несъстоятелността;
3. не са налице основания за недобросъвестност на длъжника по смисъла на чл. 9, ал. 2.

Мотиви за предложената редакция:

Планът за погасяване се одобрява от съда и реално придобива характер на съдебна спогодба, което му придава сила на пресъдено нещо. в този смисъл погасяването на задължението за удовлетворяване на вземанията следва да е 5 години по смисъла на ЗЗД.

16. Становище по отношение чл. 101 от Проекта
Предложението ни е посочената разпоредба да отпадне изцяло от Проекта, поради това, предвидените форми на контрол върху действията/

Неприети.

Неприети.

извънреден характер. Неизпълнението на задълженията по договора не винаги се изразява в неплащане, а може да има и други форми.

15. По същество, предложението се отнася до определяне на по-дълъг - 5-годишен срок, вместо 3-годишен срок, за погасяване на задълженията.

Разпоредбата на чл. 100 предвижда погасяване на задължения при сложен фактически състав. Изтичането на 3 годишен срок не е представлява давностен срок, а едно от условията за погасяване на задълженията, наред с изискванията длъжникът да е заплатил разноските в производството по несъстоятелност; да е удовлетворил поне частично включените в утвърдения от съда списък на приетите вземания, при условие че цялото негово секвестрируемо имущество е послужило за удовлетворяване на кредиторите; да не са налице основания за недобросъвестност по смисъла на чл. 9, ал. 2. Разпоредбата на чл. 100 възприема тенденцията, наложена от Директива (ЕС) 2019/1023 на Европейския парламент и на съвета от 20 юни 2019 г. за рамките за превантивно реструктуриране, за опрощаването на задължения и забраната за осъществяване на дейност, за мерките за повишаване на ефективността на производствата по реструктуриране, несъстоятелност и опрощаване на задължения и за изменение на Директива (ЕС) 2017/1132 (Директива за реструктурирането и несъстоятелността), като изискването за началото и продължителността на 3-годишния срок произтича от член 21, параграф 1.

16. Разпоредбата на чл. 101 е необходима част от законопроекта. Съгласно ангажимента на Република България по Националния план за възстановяване и устойчивост, приет с Решение № 411 на Министерския

		<p>доходите са в рамките само на 1 година, още повече се разчита на декларации от страна на длъжника. За да има баланс в защитата на интересите на кредитори и длъжник следва предвидените срокове да са еквивалентни. Ако все пак законодателят прецени, че съществуването да подобна разпоредба е разумно и основателно, следва в тази хипотеза да се предвидят допълнителни изисквания, а не само съдът да „установи дали са налице условията за това.“ Следва да се предвиди За чия сметка са разноските по това произнасяне, при положение, че най-вероятно не е компетенциите на съда да прави пазарна оценка на декларирано имущество и т.н. Също така не е ясно как се стига да определяно на срок от 5 години, при положение, че при вече обсъжданите проекти срокът беше 10 г., после беше намален на 8 години.</p> <p>В заключение отново бихме искали да изразим нашата подкрепа и готовност За предоставяне на експертно съдействие в рамките на работата по проекта на Закон За несъстоятелност на физическите лица. Вярваме, че ранният етап на обсъжданията дава възможност За прецизиране на акта, което ще се отрази положително както За постигане на поставените цели, така и За да отговори в пълна степен на обществените очаквания, изискванията на актовете на Европейския съюз и особеностите на националната правна система.</p>		<p>съвет от 2021 г., законът следва да въведе производство по несъстоятелност с одобряване на погасителен план, с ликвидация на имуществото, както и производство по несъстоятелност при липса на доходи и имущество на физическите лица.</p> <p>Новата редакция на чл. 101 е съобразена с препоръки на Групата на Световната банка и техническите мисии на Европейската комисия във връзка с изпълнение на Националния план за възстановяване и устойчивост относно уеднаквяване на правното положение на несъстоятелните длъжници без оглед на тяхното имущество. Такива препоръки бяха отправени от Омбудсмана и народни представители при обсъждане на законопроекта в 48-о Народно събрание.</p> <p>Срокът е съобразен с възможността да се търси удовлетворяване на вземането на кредиторите в 5-годишен срок, като се допуска възможност длъжникът да придобие имущество или доходи след откриване на производството по несъстоятелност.</p>
8.	<p>Андрей Георгиев (получено по електронна поща)</p>	<p>Излагам в срока за обществени консултации следните критики към проекта на Закон за несъстоятелност на физически лица, групирани по теми:</p> <p>Предпоставки за откриване на производството:</p> <p>1. Една от основните предпоставки за откриване на производство по несъстоятелност е длъжникът да е добросъвестен, като в чл. 7 от законопроекта не е дадена дефиниция на това понятие, а се препраща към общото понятие „съобразно с добрите нрави“.</p>	Неприети.	<p>1. Изискването длъжникът да е добросъвестен е концептуален въпрос в предложената правна уредба. Това изискване е важно за установяване на необходимия баланс между нуждата от защита на несъстоятелните длъжници и легитимните очаквания</p>

Предпоставките за откриване на производство по несъстоятелност като особен ред за ограничаване на имуществените права на длъжника трябва да са конкретно предвидени, а не да се тълкуват и доразвиват от съдебната практика, тъй като се създава риск от произвол – както в насока да се определят длъжници, които действат напълно законосъобразно, за „недобросъвестни“ на случаен принцип, така и обратното – недобросъвестни длъжници да се приемат за добросъвестни.

Освен това последицата от нарушението на чл. 7 от законопроекта не следва да е само отговорност за вреди (вж. напр. чл. 9, ал. 1) и в тази част текстът следва да се редактира, като се добави „и другите предвидени в закона последици“.

на кредиторите, за стабилността и правната сигурност на стопанския оборот и обществените отношения. Законопроектът държи сметка за отношението на длъжника и изисква умишлено поведение, както и причините за настъпване на обстоятелствата по чл. 9, ал. 2 (чл. 9, ал. 5). Търсен е балансът между защита на кредиторите срещу злоупотреба с права и въвеждането на непропорционално тежки последици за длъжника, които биха ограничили достъпа му до производството. Подобно изискване към длъжника е възприето и в законодателството на други държави членки на Европейския съюз, които са уредили производството по несъстоятелност на физическите лица.

Производството възприема възможностите, предвидени в Директивата за реструктурирането и несъстоятелността, според което получаването на пълно опрощаване на задълженията настъпва при определени условия (чл. 23 от директивата), като гаранция срещу злоупотребата с права. Държавите членки запазват или въвеждат разпоредби за отказ или ограничаване на достъпа до опрощаване на задължения или отмяна на опрощаването, или за определяне на по-дълги срокове за получаване на пълно опрощаване на задълженията, когато несъстоятелен длъжник е действал **непочтено или недобросъвестно** съгласно националното право спрямо кредиторите или други заинтересовани страни по време на задължняването си, на производството по несъстоятелност или на погасяването на задължението.

В чл. 9, ал. 1 от законопроекта е формулирано общо правило, съгласно което добросъвестен е длъжникът, който поема задължения съобразно своето имуществено състояние и доходи и който със своите действия не уврежда умишлено или поради небрежност интересите на кредиторите си. Презумпцията за добросъвестност по чл. 9, ал. 1 не подлежи на доказване и няма как да бъде предмет на проверка от страна на съда. В чл. 9, ал. 2 законът изброява възможните хипотези на недобросъвестност, които определя като пречка както за образуването и воденето на производството по несъстоятелност, така и за

2. Освен общото неясно основание за неоткриване на производство – липса на добросъвестност, следва да се посочат и още две неясни основания за отказ за образуване на производство по чл. 9, ал. 1, т. 4 и 5 и ал. 4 от законопроекта, които отново не посочват фиксирани размери на разходите, които се определят като „прекомерни“. Това дава възможност за твърде неопределена преценка на правоприложителите, а естеството на производството е такова, че следва предпоставките за откриването му да могат да се преценят от обикновения, неопитен длъжник (иначе същият би претърпял разноси). Следва да се определят размери на разходите – пречка за образуване на производството, съотносими с минималната работна заплата.

3. Неясна е ролята и мястото на чл. 10 от законопроекта – същата разпоредба е предвидена в главата от закона относно участниците в производството, а не се отнася нито до качествата им, нито до други изисквания към тях. Освен това не са ясни последиците от липсата на условията по чл. 10 от законопроекта – в чл. 38 е предвиден „бърз“ изход от производството с незабавно обявяване на длъжника за несъстоятелен, ако не може да покрие

Неприети.

Неприети.

уважаване на молбата за установяване на условията за погасяване на задълженията на длъжника. Тези обстоятелства са доказуеми и законопроектът предвижда ред за оспорването им – по повод възражения от всеки кредитор в хода на цялото производство, от синдика и служебно от съда.

2. Законопроектът изрично дефинира съдържанието на понятията „значителна стойност на имуществото“ и „явно несъобразено с имуществото и доходите“ в чл. 9, ал. 3 и 4, както следва:

„(3) Значителна стойност на имуществото по ал. 2, т. 4 е стойност, която надхвърля средния месечен доход на длъжника за последните 12 месеца, определена към момента на разпореждането.

(4) Явно несъобразено с имуществото и доходите на длъжника е задължение, чието изпълнение, самостоятелно или в съвкупност с други задължения на длъжника, е несъвместимо с разходите за задоволяване на жизнените потребности на длъжника и на членовете на неговото семейство, които издържа. При преценката на обстоятелствата по ал. 2, т. 5 се вземат предвид всички задължения на длъжника, както и имуществото и доходите на длъжника към момента на поемане на задължението.“

Възприетият подход държи сметка за индивидуалното положение на длъжника, като съотнася разходите с притежаваното от него имущество. Предполага се, че лицата имат различно имущество и доходи и прилагането на общ подход в абсолютна стойност на минимални работни заплати е неправилно.

3. Разпоредбата на чл. 10 е необходима, тъй като тя уточнява както имуществото, което е необходимо за провеждане на производство по несъстоятелност. Връзката на имуществото с останалите разпоредби, които уточняват положението на длъжника, обуславя избраното систематично място в проекта.

началните разноси в производството, а чл. 10 се отнася не само до тях, а до всички разноси в производството и връзката между тях е напълно неясна. Затова текстът или трябва да отпадне, или да се включи в чл. 38 от проекта.

Информация в регистъра

4. Законът не съдържа подробна регламентация за това как трети добросъвестни лица ще могат да установят дали за някой длъжник е налице открито производство по несъстоятелност или приключило такова и какви са последиците от това, което би затруднило сериозно гражданския оборот при сделки с такива лица. Следва да се предвиди какво ще се вписва в регистъра, кой ще има достъп, тъй като това е от съществено значение за погасяването на вземанията по чл. 93 от проекта.

Неясно място на разпоредби относно понятия в закона

5. Чл. 12 относно несеквестрируемите вещи е неясен – следва да има препратка към ГПК или друг закон, тъй като е възможно да има няколко режима на несеквестрируеми вещи в зависимост от това кой процесуален ред се прилага (напр. при търговска несъстоятелност има други изисквания за несеквестрируемост).

Неприети.

Неприети.

4. В чл. 109 от законопроекта е предвидено, че актовете в производството по несъстоятелност на физическите лица се вписват или обявяват в регистъра по несъстоятелност, който се води и поддържа от Министерството на правосъдието съгласно чл. 760е от Търговския закон. Съгласно чл. 760е Търговския закон регистърът по несъстоятелност се води и поддържа от Министерството на правосъдието, този регистър е публичен и се води в електронна форма.

Министърът на правосъдието издава наредба за условията и реда за водене, съхраняване и достъп до регистъра по несъстоятелност.

Актовете и обстоятелствата, които подлежат на вписване или обявяване в регистъра по несъстоятелност, са изрично уредени в законопроекта.

Наредбата за условията и реда за водене, съхраняване и достъп до регистъра по несъстоятелност, която министърът на правосъдието издава на основание чл. 760е от Търговския закон, ще бъде подготвена в съответствие с изискванията на Закона за нормативните актове.

5. В § 1, т. 3 от допълнителните разпоредби на законопроекта изрично е посочено, че „Несеквестрируемо имущество“ са несеквестрируемите вещи по смисъла на чл. 444 и 445 от Гражданския процесуален кодекс и несеквестрируемият доход по смисъла на чл. 446 и 446а от Гражданския процесуален кодекс.

	<p>6. Чл. 11 – 15 са в главата за участниците в производството, а не се отнасят пряко до тях – следва да се обособят в друго подразделение на закона.</p> <p>Правила относно синдика:</p> <p>7. Чл. 20, ал. 2 от проекта предвижда синдикът да отговаря на изискванията за назначаване на такъв по Търговския закон – това са професионалисти с много висококвалифициран труд, чието възнаграждение не може да се поема от повечето длъжници. На практика това превръща производството в немислимо за по-голяма част от длъжниците. Следва да се предвиди длъжник да е длъжностно лице, което да получава заплата от публичния сектор поне в някои случаи. Такъв ресурс има при държавните съдебни изпълнители, които са относително ниско натоварени, а имат квалификация да бъдат синдици на физически лица.</p>	<p>Неприети.</p> <p>Неприети.</p>	<p>6. Разпоредбите на чл. 11 - 15 са включени в раздела за длъжника поради тяхната систематична връзка с правното и имущественото положение на длъжника.</p> <p>7. С оглед на механизмите за засилено сътрудничество между съдии и специалисти по трансгранични дела, създадени с Регламент (ЕС) 2015/848 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 г. относно производството по несъстоятелност, професионализмът на всички участници трябва да бъде на сходно ниво навсякъде в Съюза. За постигането на тази цел държавите членки следва да гарантират, че специалистите в производство по несъстоятелност получават подходящо обучение и разполагат с необходимите експертни познания, включително да изпълняват отговорности по трансгранични дела по несъстоятелност. Дефиницията на понятието „синдик“ се съдържа в член 2, параграф 5 от Регламент 2015/848 относно производството по несъстоятелност. В Приложение Б, Република България е посочила за съответно на това понятие в националната правна система само „синдик“, вкл. временен, постоянен и т.н. В допълнение, Директива (ЕС) 2019/1023 също има изисквания за квалификацията и надзора върху дейността на синдиците, избягване на конфликта на интереси, което налага специфична регулация на дейността и правоспособност.</p> <p>7.1. Към настоящия момент единствено синдиците могат да бъдат специалисти в производството по несъстоятелност, защото имат призната от закона правоспособност и необходимата професионална квалификация. Затова Законопроектът за несъстоятелност предвижда прилагането на чл. 655 от Търговския закон (чл. 20, ал. 2 от законопроекта), а по отношение изискванията за дължима грижа, ограничения, отговорност и задължение за застраховане на синдика да се прилагат съответно чл. 660 и чл. 662- 663а от Търговския закон (чл. 26 от законопроекта).</p>
--	--	-----------------------------------	--

		<p>8. Предвиденият в чл. 24 от законопроекта размер на възнаграждението на синдика е такъв, че никои професионалист не би се съгласил да бъде синдик – това обезсмисля закона.</p> <p>9. В чл. 25 от законопроекта следва изрично да се предвиди, че дневниците на синдиките ще се водят на сървър на държавата. Иначе е почти немислимо да се намерят стабилни гаранции, че няма да се манипулира недобросъвестно информация в тези дневници, ако те нямат копие на държавен компютър.</p>	<p>Неприети.</p> <p>Неприети.</p>	<p>7.2. Въпросът дали държавните съдебни изпълнители, частните съдебни изпълнители или други професионалисти, например адвокати, биха могли да извършват дейност като синдик, налага еднакъв подход към всички потенциални „управители“ на имущество. За да станат такива, те следва да придобият правоспособност по същия ред и при същите условия като синдиките, а не служебно, по силата на закона да им се признава такава. Последното поставя под съмнение съществуването на необходимата квалификация за дейността и нейното регулиране.</p> <p>7.3. Следва да се има предвид също, че съдебните изпълнители осъществяват принудително изпълнение на частни вземания, което е само <u>част от функциите на синдика</u>. В допълнение на изпълнението върху имущество, синдикът управлява масата на несъстоятелността, осребрява имуществото, контролира дейността и сделките на длъжника, да дава съгласие за извършване на определени действия от длъжника, участва в съдебните производства за установяване на вземания и други с имуществен характер, по които длъжникът е страна. Съдебните изпълнители не извършват такива дейности.</p> <p>8. Този коментар не съдържа предложение. Следва да се има предвид, че по отношение на предложената уредба за възнагражденията на синдиките се съдържат подробни аргументи в мотивите към законопроекта.</p> <p>9. Синдикът записва в електронен дневник всяко свое действие, свързано с управлението и разпореждането с вещи и права от имуществото на длъжника или от масата на несъстоятелността. При поискване от съда или от кредитор синдикът предоставя достъп до водения от него дневник. Образецът и правилата за водене на дневника се уреждат с наредба, издадена от министъра на правосъдието.</p> <p>Предложената уредба в достатъчна степен гарантира достъпа на кредиторите до електронния дневник на синдика. Въвеждането на дистанционен достъп в</p>
--	--	---	-----------------------------------	---

		<p>Осребряване на имущество чрез план</p> <p>10. Чл. 67 от законопроекта е неприложим – преписана е разпоредба за продажба на цялото имущество на длъжника или дробна част, съдържаща се в Търговския закон, която се отнася в последния към търговските предприятия, които могат да се продават изцяло или на части. Това не следва да се допуска за имущество на физически лица и не е обичайна договорна практика.</p> <p>Условия за прекратяване на производството с освобождаване от дълг:</p> <p>11. Чл. 100, т. 1 от законопроекта – в повечето несъстоятелности разноските ще бъдат повече от имуществото на длъжника, което може да доведе до това почти никога да не се стигне до освобождаване на длъжника от дългове, за да се включи в икономиката.</p> <p>Несъгласуваност с други закони:</p> <p>12. Чл. 18 не урежда връзката между прекъсването на давността при несъстоятелност и т.нар. „абсолютна“ давност по чл. 112 ЗЗД – следва да се посочи дали последната разпоредба се прилага и как.</p>	<p>Неприети.</p> <p>Неприети.</p> <p>Неприети.</p>	<p>реално време може да бъде предмет на обсъждане и уредба в предвидения подзаконов нормативен акт.</p> <p>10. Нашето право изрично урежда възможност за продажба на наследството, което представлява цялото имущество на наследодателя (чл. 212 ЗЗД). В правната теория и практика е безспорно установено, че имуществото на длъжника е съвкупност от парично оценени права и задължения. Възможността за придобиване на цялото секвестрируемо имущество на длъжника е ефективен способ за осребряване, който е в интерес на масата на несъстоятелността и на кредиторите.</p> <p>11. Специалната хипотеза на чл. 101 от законопроекта е предназначена за освобождаване от дълг на лица, които нямат достатъчно секвестрируемо имущество. Така е възможно длъжникът да бъде освободен от дългове, като заплати минимални разноски за установяване на несъстоятелността му и липсата на секвестрируемо имущество.</p> <p>12. Както подробно е посочено в мотивите към законопроекта, предвиденото погасяване на задължения е резултат от сложен фактически състав, който не се изчерпва с изтичане на тригодишен срок. Отмяната на абсолютната давност не е подходящо решение, тъй като тя има различно приложение, както по отношение на субектите, така и по отношение на условията и реда за погасяване на индивидуални задължения. Двата правни института съществуват паралелно и в други държави членки и отмяната на абсолютната давност не е необходима. В отговор на притесненията, че е възможно предявяването на вземанията да няма отражение върху срока на абсолютната давност, в § 5 от преходните и заключителни разпоредби на настоящия законопроект се предвижда съответни изменения в Закона за</p>
--	--	--	--	---

				задълженията и договорите – в чл. 115 се създава буква „з“, за да изключи едновременно приложението на абсолютната давност и погасяването на задълженията, докато трае производството по несъстоятелност.
9.	Vlad (подадено чрез Портала за обществени консултации)	<p>Позволявам си да направя няколко бележки по този проект на закон. Имам личен опит от личен фалит като частно лице по законите на друга държава приела директивата на ЕС (и отделно, само да спомена и над 20 г., служебно съм бил ангажиран с оценка на кредитоспособността и кредитиране в най-големите търговски банки в Б-я), и считам предложеният проект за неконституционен, неефективен, недостъпен/силно ограничаващ, дискриминиращ, скъп и неработещ.</p> <p>В Глава 1 Раздел I-ви, е записана справедливост на кредиторите и освобождаване на добросъвестния длъжник от дължими задължения - такива, този проект няма да постигне. Проекта на закон поставя неизвестно защо, много големи изисквания и неизвестно как (е, няма да споменавам лобизъм, нали? лол..) са определени критериите към изпадналия в неплатежоспособност длъжник в Чл 8.2. В Глава 2, Раздел I. Длъжник, Неплатежоспособност а) "Чл. 8. (1) Неплатежоспособен е длъжник е този, който в продължение на повече от 6 месеца не е в състояние да изпълни едно или повече изискуеми парични задължения на обща стойност над десет минимални работни заплати."</p> <p>Заложените критерии за 10 мин заплати не отговарят на никаква логика, извън реалността са, и са по твърдения на заинтересовани кредитори (средния размер на кредитните задължения са около 10 к и тук възниква онази поговорка, за яденето на зелето със свинското..). Погледнах в статистиката на БНБ за кредитните задължения и установих, че 74.74 % от индивидуалните експозиции (Домакинства т.е. физически лица) са под 10.00 хил. лв. или осреднено 1.76 хил. лв. е отделна експозиция</p>	Неприети.	<p>Изложението не съдържа конкретни предложения. В отговор на критичните бележки, Министерството на правосъдието изразява следното становище:</p> <p>Изискването длъжникът да е добросъвестен е концептуален въпрос в предложената правна уредба. Това изискване е важно за установяване на необходимия баланс между нуждата от защита на несъстоятелните длъжници и легитимните очаквания на кредиторите, за стабилността и правната сигурност на стопанския оборот и обществените отношения. Законопроектът държи сметка за отношението на длъжника и изисква умишлено поведение, както и причините за настъпване на обстоятелствата по чл. 9, ал. 2 (чл. 9, ал. 5). Търсен е балансът между защита на кредиторите срещу злоупотреба с права и въвеждането на непропорционално тежки последици за длъжника, които биха ограничили достъпа му до производството.</p> <p>Подобно изискване към длъжника е възприето и в законодателството на други държави членки на Европейския съюз, които са уредили производството по несъстоятелност на физическите лица.</p> <p>Производството възприема възможностите, предвидени в Директивата за реструктурирането и несъстоятелността, според което получаването на пълно опрощаване на задълженията настъпва при определени условия (чл. 23 от директивата), като гаранция срещу злоупотребата с права. Държавите членки запазват или въвеждат разпоредби за отказ или ограничаване на достъпа до опрощаване на задължения или отмяна на опрощаването, или за определяне на по-дълги срокове за получаване на пълно опрощаване на задълженията, когато несъстоятелен длъжник е действал непочтено или недобросъвестно съгласно националното право спрямо кредиторите или други заинтересовани страни по време на задължняването си,</p>

в този диапазон, а общата сума на тази експозиция е 3.782 милиарда лева или 8.52% от общата сума на кредитна експозиция за домакинствата;

Също така, постановяването на минимален срок от 6 месеца е извън логиката и практиката на неплатежоспособността и несъстоятелността, включително и на тази при разрешаването/одобрението и отпускането на кредити и сценариите които разглеждат кредиторите за събиране на вземанията при финансови затруднения на длъжника. Постановянето на минимален срок като законово ограничение, е формално забрана на неплатежоспособния да се обяви в несъстоятелност или да пристъпи към процедурата, което е и конституционно ограничение. Също е скрито охраняване на интересите на кредиторите, което е в разрез с целта в Глава 1 Раздел I Чл. 3 за справедливост на кредиторите и в голямата си част не дава възможност за освобождаване на добросъвестния длъжник от заплащане на неудовлетворените вземания. Тези срокове трябва да се разглеждат да и определят от специалиста (синдик или както бива или ще бъде наречен) зает с изследването и анализа на неплатежоспособността, и касаещи неговата експертиза и спрямо случая, водещи до неговата убеденост и отговорност дали да предложи несъстоятелността, и ако не бъде постигната договореност между страните в етапа до внасяне на за постановяването ѝ със съдебно решение;

От горното остава горчивият вкус на препеченото зеле, а месото предвидливо заделено за кредиторите. Много тъжно и много жалко, че основната група, и тази пред които вероятно е с най-големи нужди и цел на закона (ролващи кредит, след кредит и живеещи от заплата до заплата) и им предстои да вземат решение за да се избавят от дълговото бреме (което повярвайте, не е никак лесно) не е включена, в което определено, не е попаднала само по своя воля, а и поради огромния кредитен

на производството по несъстоятелност или на погасяването на задължението.

Законопроектът предвижда като обективен критерий за неплатежоспособност сума на задълженията над 10 минимални работни заплати, от които ако длъжникът бъде лишен за шест месеца, може да изпадне в състояние на неплатежоспособност. При определяне на общия размер на задълженията, които обуславят неплатежоспособност на длъжника, законопроектът съобразява и линията на бедност в Република България. По данни на Националния статистически институт през 2023 г. линията на бедност общо за страната е 637.92 лв. средномесечно на лице от домакинство, при който размер на линията под прага на бедност са били 1 325 900 лица, или 20.6% от населението на страната, а при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери, равнището на бедност нараства до 45,3 % от населението. Въвеждането на твърде висок общ размер на задълженията, като елемент от изискването за неплатежоспособност на длъжника – физическо лице, е от естество да ограничи достъпа до производството на лицата, които живеят под прага на бедност и съставляват голям дял от населението на Република България. Ако лице, живеещо под линията на прага на бедността бъде лишено от месечния си доход от 637,92 лв. в продължение на шест месеца, то би могло да изпадне в състояние на неплатежоспособност дори при дълг под десет минимални работни заплати. Поради изложените съображения Министерството на правосъдието отхвърля предложенията за увеличаване на размера на задълженията, обуславящи неплатежоспособност, над 30 минимални работни заплати.

При определяне на изискването за продължителност на срока, през който длъжникът не може да изпълни свои изискуеми парични задължения, са съобразени анализите от цялостната оценка за въздействие. Този срок следва да не е нито твърде дълъг, нито твърде

апетит на неетичното кредитиране, и от различните икономически оператори, поради подходящата и усложлива за тях законодателна рамка, която и този проект тотално им допълва!

б) Добросъвестен длъжник Чл. 9. (2) Не се смята за добросъвестен длъжник, който и т.н.:

Т. 1. Извинете ме, но това са пълни глупости. Защо тогава му е предоставено съответното кредитно улеснение от които и да бил? Как закона ще го изключва, след като според апетита за риск на кредитора, последния му го е предоставил формално, и въпреки това или поради това, длъжника е достигнал до неплатежоспособност за което той е оповестил и поискал несъстоятелност? Това е обременително и част от работата, отговорността и риска които поемат кредиторите в ежедневието си да изследват и анализират преди да предоставят или изкупуват задължения на длъжници.

Т. 2. Това е противоконституционно. В условията на пазарна среда и конкуренция, не може държавата да определя и законово да налага по никакъв начин, такъв ограничаващ критерий! Да, това бе в социализма! Има различни видове доходи и лична ангажираност за генерирането им. Това е средновековен социализъм!

Т. 3. Това е неработещо. Кой и как ще доказва, дела с наказателен характер и ДОПК? Това е работа и риск на кредитора.

Т. 4. Тотално неадекватен дълъг срок, нямащ отношение към целта на проекта на закон. Няма как това да е има отношение към неплатежоспособността, това е мечтата на кредитора т.е. е преекспонирано лобиране. В практиката по изследване на неплатежоспособността, това е твърде дълъг срок. Обичайно е от 3 до 6 месеца преди настъпването ѝ и при изследването ѝ.

Т. 5. Същото като за т.4

в) Добросъвестен длъжник Чл. 9. (3) Пълна нелогичност е да се определя за Недобросъвестен, и да определя стойност на актив прехвърлен толкова

кратък, като се определи справедлив и разумен срок за потвърждаване на обективната невъзможност, в която е изпаднал длъжникът. Важно е да се отчита, че за разлика от неплатежоспособния търговец, длъжникът потребител има нужда от средства за задоволяване на жизнените потребности на себе си и на семейството си и предвиждането на срок по-дълъг от шест месеца може да има крайно неблагоприятни последици за живота му. Поради тези съображения Министерството на правосъдието не възприема предложения за удължаване на срока, през който длъжникът не може да заплати свои изискуеми задължения, на дванадесет месеца.

Министерството на правосъдието отхвърли многобройни предложения за въвеждане на нови хипотези на недобросъвестен длъжник. Отхвърлени са например аналогичните основания по чл. 647, ал. 1, т. 3 и 4 от Търговския закон за завеждане на отменителни искове в търговската несъстоятелност, отхвърлено е възмездното разпореждане, при която даденото надхвърля значително по стойност полученото. Ако от търговеца се очаква да води делата си с грижата на добрия търговец и да бъде в състояние да преценява стопанските последици от търговските си сделки, то от физическите лица – потребители не може да се изисква да направят такава преценка. Въвеждането на завишени изисквания към преценката на длъжника би ограничило достъпа му до производството по несъстоятелност. Изрични препоръки в този смисъл са отправени от Групата на Световната банка по законопроекта.

		<p>отдалечен срок с последните му кумулативни доходи за 12 месеца. Ако трябва нещо подобно, да трябва но трябва да се определи в процеса на несъстоятелността и да е част от несеквестируемостта. Автомобил например, който да е до нормална стойност и му трябва за да осъществява ежедневните нужди или да ходи на работа и т.н. Над тази стойност би следвало да се определи дали не би попълнило масата на несъстоятелността.</p> <p>в) Добросъвестен длъжник Чл. 9. (4) Пълна нелогичност е да се определя за недобросъвестен такъв който е имал, придобил е в миналото и до настоящия момент да се считат Спира!! Този закон, не цели описаното, а охранява интересите на кредиторите!</p> <p>Важно!!! Несъстоятелността е резултат от настъпила устойчива неплатежеспособност, която и предопределя изхода и вида на несъстоятелността, и се изследва съвсем елементарно, предвид че се отнася за физически лица.</p> <p>Не са необходими сложни анализи, вкл. правни и т.н., все пак насрещната страна са опитни в бизнеса, разполагащи с възможности структури, и определено притежаващи наложени готови и адаптиращи се схеми за договаряне /при възможност и наличие на имущество и активи/, и най-вече, ако са етични кредитори, и биха били да са водещи за подпомагане на процеса наред с представителя на съда, и ако процедират етично, още повече те са напълно наясно професионално, че да поемат риск и правят анализ са им основния бизнес, и разбира се загубите са част от него, както и при всеки вид бизнес!</p> <p>Те са оценявали риска, имат моралната отговорност и да носят си бремето на решенията и загубите!</p>		
10.	Асоциация на индустриалния капитал	<p>Във връзка с публикувания на Портала за обществени консултации към Министерски съвет (МС) проект на Закон за несъстоятелност на физическите лица (Проекта) и широкият обществен интерес и</p>		

<p>(получено по електронна поща)</p>	<p>значимост на материя, която том законопроект, представяме на Вашето внимание следното становище:</p> <p>Асоциацията на индустриалния капитал в България, като отчита подобренията и възприемането на част от постановките, уточнени в посока усъвършенстване на законопроекта спрямо внесения от Министерския съвет в 49-то Народно събрание (НС), смята, че все още има необходимост от прецизиране в някои важни и сериозни за регулиране обществени отношения по материята - предмет на уредба. Текстовете на проекта на закон могат и да допринесат за усвояване на средствата по Плана за възстановяване и устойчивост, но не и да имат работещо практическо приложение.</p> <p>С оглед на горното излагаме своите съображения и опасения против разписаните концепции и текстове в законопроекта:</p> <p>1. Общи констатации и коментари по някои основни части от проекта на закон</p> <p>АИКБ ясно иска да подчертае, че в чл. 2 от законопроекта е посочено, че законът не се прилага по отношение на физически лица, които упражняват търговска дейност, занаят или свободна професия, когато имат задължения, произтичащи от упражняваната дейност, професия или занаят, т.е. законът не обхваща хипотези, в които задълженията са възникнали от дейността на лицето, което не се е регистрирало като търговец. В случай че дадено лице е осъдено за вреди, намиращи своето основание в чл. 45 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД), отчитайки, че вредите може да са произлезли именно от упражняваната от него дейност, то това лице не може да иска да бъде обявено в несъстоятелност. В тази връзка не намираме логика в това законодателно решение, доколкото, ако лице, което не упражнява свободна професия (например работи на трудов договор), има задължения (независимо от източника на тези задължения, в това число с осъдено за вреди</p>	<p>Принципно приети.</p>	<p>1. Несъстоятелността на лицата, упражняващи търговска дейност като еднолични търговци или упражняват стопанска дейност, занаят или свободна професия като предприемачи, се урежда по правилата на глава петдесет и втора „а“ от Търговския закон.</p> <p>В настоящия законопроект разпоредбата на чл. 2 се прецизира чрез препращане към разпоредбите на Търговския закон. В чл. 2 се предвижда и втора алинея, съгласно която в случай че за физическо лице са налице едновременно предпоставките за откриване на производство по несъстоятелност по този закон и по Търговския закон, прилагат се разпоредбите на Търговския закон.</p> <p>В допълнителните разпоредби на законопроекта се предвижда дефиниция на понятията „едноличен търговец“ и „предприемач“ чрез препращане към съответните разпоредби на чл. 56 и чл. 760а от Търговския закон.</p> <p>В останалата част на изложението не са отправени конкретни предложения.</p>
--------------------------------------	--	--------------------------	--

по реда на чл. 45 ЗЗД), ще може да иска да бъде обявено в несъстоятелност. В ера, в която самонаетите лица стават все повече и повече, е напълно неподходящо те да бъдат изключени от приложението на закона. Това води и до извода, че почти всеки ще може да регистрира дружество ООД (например), по отношение на което винаги ще може да се иска откриване на производство по несъстоятелност по реда на Търговския закон (ТЗ), а практически тези множество „кухи“ дружества ще се превърнат в проблем на гражданския оборот: Отговорността при капиталовите търговски дружества е ограничена и това не е в интерес на никого от кредиторите.

АИКБ насочва вниманието и по отношение на една друга колизия, която е възможно да възникне. Съгласно чл. 1 от ТЗ, „търговец е всяко физическо и/или юридическо лице, което по занятие извършва търговски сделки“, т.е. регистрацията не е водещото начало, което да определя, че едно лице е непременно „търговец“. При това положение, ако едно физическо лице извършва по занятие търговски сделки (цопупко-продажба на имоти, например), то кой ще е приложимият закон за неговата несъстоятелност, при положение, че чл. 607а, ал. Г от ТЗ посочва, че производството по несъстоятелност се открива за търговец, който е неплатежоспособен (свръхзадлъжнялостта е приложима само за капиталовите търговски дружества),

С оглед на казаното дотук, АИКБ поставя и следните въпроси, на които е необходимо да се даде отговор: По какви критерии ще се определя дали едно лице упражнява търговска или занаятчийска дейност и това условие на допустимост на молбата ли ще бъде? В кой момент съдът дължи произнасяне по този въпрос, при все че това може да се направи въз основа на обстоятелства, които съдът ще научи в хода на производството? Допустимостта ще се преценява не в началото на производството, а в един напреднал

негов етап — тогава къде отива принципът за разглеждане и решаване на делата в разумен срок?

При положение, че се приеме подход, законът да не се прилага и за физически лица — търговци (ЕТ), което е обосновано, с оглед на това, че несъстоятелността по отношение на тях е уредена в ТЗ, какво точно се опитва да уреди чл. 17, ал. 1, т. 1 — имайки предвид, че особенният залог съгласно чл. 2 от Закона за особените залози (ЗОЗ) се учредява от търговци (при уговорката, че чл. 3, ал. 2 от ЗОЗ предвижда, че законът се прилага и по отношение на други лица, сред които и съпругата на търговеца по чл. 2 ТЗ). Всичко това ще създаде затруднения и в приложението на ЗОЗ.

В този законопроект не са налице и ясни правила по отношение на действията на съда по налагане на запори и възбрани — това ще създаде изключително затруднения в практиката, както и ще даде възможност на ВКС да допълни закона с някое свое тълкувателно решение.

Трябва да се отбележи и липсата на ясна дефиниция на „добросъвестност“, което налага тя да се извежда по аргумент на противното от разпоредбата на чл. 9, ал. 2.

В проекта на закон не са разписани добре правилата за синдиците, както и за правилното и точно осъществяване на техните действия по производствата. Законопроектът не урежда адекватно и въпроса за разносните по налагане на обезпечителните мерки - запори и възбрани.

2. Относно гласуване на плана за погасяване АИКБ смята, че начинът, както е предвиден в момента чл. 57, ал. 3, крие сериозни рискове от увреждане на интересите на обезпечените и добросъвестни кредитори.

Чл. 57, ал. 3 предвижда планът за погасяване да се приема с решение на събранието на кредиторите, ако за него са гласували повече от половината от приетите вземания и тези, на които им е признато

Неприети.

2. Производството по несъстоятелност на физическите лица има сходства с производството по несъстоятелност на търговците, доколкото възприема правила относно удовлетворяването на всички кредитори в общо, универсално производство на принудително изпълнение. Независимо от сходствата между производството по несъстоятелност в ТЗ и това на физическите лица, законопроектът предлага отделна правна уредба, съобразена с различната цел,

право на глас, независимо от реда, по който се удовлетворяват. В тази връзка АИКБ счита, че по този начин е възможно да бъдат увредени интересите на обезпечени кредитори. Не е изключено необезпечените кредитори да се окажат с мажоритарен глас и съответно да гласуват за план, с който да оцетят обезпечените, които разчитат на обезпечението си за събиране на вземането си, а и не изключваме възможността да се появят и фиктивни кредитори. Всичко това предполага този текст да може да се използва като инструмент за злоупотреба от недобросъвестни длъжници и приближени до тях лица. Подобен подход не помага и за гарантираното от чл. 24, ал. 2, т. 1 от Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители право на избор на потребителя да сключи договор за кредит, при който кредиторът е длъжен да се удовлетвори изцяло и окончателно до размера на обезпечението по договора.

Въпросът е решен безусловно в търговската несъстоятелност, като планът се приема от всеки клас кредитори с обикновено мнозинство от размера на вземанията от класа. Притежаваме да настояваме тази подход, дори и по-опростен, да бъде възприет и в настоящия законопроект. Обезпечението дава привилегия на кредитора, който е положил необходимата грижа, да гарантира вземането си, и не би следвало да му се откаже удовлетворяване от пълната цена на обезпечението.

В производството по несъстоятелност на предприемачите има предвидено гласуване по класове кредитори, което е още един аргумент в полза на тезата ни за въвеждане на гласуване по класове кредитори.

В случай че не бъде възприето предложението планът за погасяване да подлежи на гласуване по класове кредитори, считаме, че сегашната редакция на чл. 59, т. 3 от законопроекта следва да бъде доразвита с включването на изричен текст относно реда и начина на определяне на стойността на обезпеченията в

особеностите на правния статут на длъжника и неговото имущество. Отпадането на изискването за гласуване на плана за погасяване по класове, което беше първоначално предвидено, е обосновано с оглед необходимостта от опростяване на производството и намаляване на участието на кредиторите при предлагането и приемането на плана за погасяване.

Правилата за постигане на плана за погасяване съдържат достатъчно гаранции за защита на правата на обезпечените кредитори. На този етап от производството кредиторите вече са предявили своите вземания и участието на привиден или подставен кредитор в производството не е много вероятно. Предвиденото абсолютно мнозинство за приемане на плана – повече от половината от приетите вземания, е достатъчно голяма гаранция за съблюдаване на интересите на всички кредитори. Тенденция в производствата по несъстоятелност на физически лица е възможността за принудително налагане на плана, независимо от несъгласието на определени категории кредитори, за да бъде възможно постигането на доброволно изпълнение, при това – в кратки срокове и реално, ефективно изпълнение.

Новост на настоящия законопроект е допълнителното условие за утвърждаване на плана за погасяване от съда, а именно вземанията на обезпечените кредитори да се удовлетворяват до размера на обезпечението, освен ако тези кредитори дадат писмено съгласие (чл. 62, т. 3). Така интересите на обезпечените кредитори са защитени от възможни решения, наложени от миноритарни и фиктивни кредитори.

производството по несъстоятелност, така че да се осигури обективност и възможност за контрол на тази стойност.

3. Уредба в закона относно длъжници без имущество АИКБ обръща внимание, че в законопроекта продължава да има нарочна уредба на производство по несъстоятелност за физически лица без имущество и доходи. Заимствано е разрешение от търговската несъстоятелност, като е предвидено, че при липса на декларирано от длъжника секвестируемо имущество, съдът ще открие производство по несъстоятелност и ще спре същото за срок от една година. В този срок длъжникът може да поиска неговото възобновяване, при условие, че докаже, че има секвестируемо имущество, което да е достатъчно да покрие началните разноси в производството и да удовлетвори частично вземанията на кредиторите. Ако в рамките на една година длъжникът не поиска възобновяване на производството, Съдът постановява решение, с което го прекратява. Смятаме, че това е много кратък срок, а последните, ако длъжникът не е включил тези вземания в декларацията си, са погасяване на вземанията по реда на чл. 97 от законопроекта.

Неприети.

3. Производството по несъстоятелност на физическите лица заимства в голяма степен утвърдените правни институти, термини и отделни процедури на действащото у нас производство по несъстоятелност за търговци. То е съобразено и със съответно приложимите в несъстоятелността актове на Европейския съюз - Регламент (ЕС) 2015/848 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 г. относно производството по несъстоятелност и Директива (ЕС) 2019/1023. Същевременно законопроекът създава опростено производство по несъстоятелност, което да се развива в кратки срокове и при минимални разноси за длъжника, образувано и движено изцяло от добросъвестен длъжник, който желае доброволно да удовлетвори своите кредитори. Съобразени са и конкретните ангажименти на Република България, предвидени в Националния план за възстановяване и устойчивост, за приемане на закон за личния фалит, който ще въведе производство по несъстоятелност с одобряване на погасителен план, с ликвидация на имуществото, както и производство по несъстоятелност при липса на доходи и имущество на физическите лица.

Във връзка с критиките относно продължителността на срока, след изтичането на който може да се погасят задълженията, обръщаме внимание, че разпоредбите на чл. 100 и 101 възприемат уредбата от Директива (ЕС) 2019/1023 на Европейския парламент и на съвета от 20 юни 2019 г. за рамките за превантивно реструктуриране, за опрощаването на задължения и забраната за осъществяване на дейност, за мерките за повишаване на ефективността на производствата по реструктуриране, несъстоятелност и опрощаване на задължения и за изменение на Директива (ЕС) 2017/1132 (Директива за реструктурирането и несъстоятелността). Началото на тригодишния, съответно петгодишния срок, е съобразено с

		<p>Предвидено е преценката за наличие на достатъчно секвестрируемо имущество да се прави само въз основа на декларираните от длъжника данни в молбата, без съдът да има задължение да изследва, дали те отговарят на действителното имуществено състояние на длъжника. Също така АИКБ не споделя предложението, че само длъжникът може да иска възобновяване на производството.</p> <p>Тези и другите предложени разрешения, според нас, са неуспешни, небалансирани и с възможности да създават повече проблеми, отколкото биха решили. При такова положение, несъмнено производството по несъстоятелност може да бъде използвано от недобросъвестни длъжници за забавяне или препятстване на удовлетворяването на кредиторите.</p> <p>4. Индивидуални последици или ограничения за длъжниците от упражняване на права 110 този закон</p>	<p>Неприети.</p> <p>Неприети.</p>	<p>възможностите по член 21, параграф 1, б. „а“ и „б“ от Директива за реструктурирането и несъстоятелността.</p> <p>За установяване на имущественото състояние на длъжника, законопроектът изисква представянето на декларации, разглеждане на писмени документи, както и служебна проверка от съда. Съгласно чл. 34, ал. 2 следва да се представят доказателства за определени обстоятелства, напр. за установяване на личното имущество и имуществото съпругеска имуществена общност, извлечения от всички банкови сметки, представяне на уведомяване по чл. 78, ал. 2 от ДОПК. Разпоредбата на чл. 35 дава възможност на съда да извършва проверка на обстоятелствата по чл. 33 и да изисква представяне на допълнителни доказателства от длъжника, ако няма възможност да извърши справка за тези обстоятелства по служебен път (например регистър на населението - НБД „Население“, Търговски регистър и регистър на юридическите лица с нестопанска цел, електронни служебни свидетелства за съдимост и други).</p> <p>Възможност за представяне на доказателства е предоставена и на кредиторите при упражняване на правото на писмено възражение срещу молбата на длъжника, в 14-дневен срок от публикуването ѝ. В случай че кредиторите разполагат с доказателства относно задълженията и имуществото на длъжника, по повод проучване на неговото имуществено състояние във връзка с предстоящо или започнало удовлетворяване на вземания срещу длъжника, те може да ги представят в производството по несъстоятелност. Кредиторите могат без ограничение във времето, докато е висящо производството по несъстоятелност, да искат от съда прекратяването му, в случай че представят доказателства относно настъпило основание за недобросъвестност (чл. 89, ал. 3 от законопроекта).</p> <p>4. Законопроектът има за цел да освободи добросъвестния длъжник от задължение за заплащане на неудовлетворените вземания и така да насърчи</p>
--	--	---	-----------------------------------	---

И в този законопроект не са уредени необходимите ограничения върху правната сфера на длъжника след приключване на производството, като това би довело до възможности за злоупотреба от страна на неизрядните длъжници и не би постигнало търсените за стабилност и икономически растеж. Напротив - възможността за изчистване на задълженията с опрощаване на голяма част от дълга, без никакви последици за лицето, ще доведе до несигурност и нестабилност в стопанския оборот и сериозни последици за всички участници в икономическите процеси в страната.

връщането му към обществения живот и икономическия оборот, а не да го санкционира. Ангажиментът на Република България по Националния план за възстановяване и устойчивост изисква производството по несъстоятелност за физическите лица – потребители, да бъде съобразено с възможността за втори шанс, установена от Директива 2019/1023, която изисква държавите членки да гарантират, че когато несъстоятелен длъжник получи опрощаване на своите задължения, всяка забрана за започване и упражняване на търговска дейност, стопанска дейност, занаят или професия, която има за единствено основание несъстоятелността на длъжника, престава да поражда действие най-късно в края на срока за опрощаване на задълженията. В този смисъл, ограничаването на правата на длъжника, вкл. лишаване от право да извършва търговска дейност, да заема управителна длъжност, материално-отчетническа длъжност, ще противоречи на изискванията по Плана за възстановяване и устойчивост. Вместо да предостави втори шанс на длъжника, законът ще го лиши от възможност да получава доходи занапред. Ограничаването на правата на несъстоятелния длъжник е предвидено като последица от осъждане с влязла в сила присъда за престъпление срещу кредиторите съгласно чл. 227в от Наказателния кодекс. Ако бъде възприето предложението за въвеждане на такъв състав на престъпление и по отношение на длъжници – физически лица, то спрямо тях евентуално може да се мотивира ограничаване на определени права занапред. За пълнота следва да се отбележи, че законопроектът не урежда условията, при които бъдещите кредитори и други контрагенти могат да преценяват дали и при какви условия да влизат в правоотношения с длъжник, по отношение на който е било образувано производство по несъстоятелност.

5. Регистър по несъстоятелност на физическите лица АИКБ смята, че § 4, ал. 2 от Преходните и заключителни разпоредби на законопроекта може да бъде тълкувана в смисъл, че с допустимо да бъдат подавани молби за откриване на производство по несъстоятелност преди въвеждане в експлоатация на Регистра по несъстоятелност, а това със сигурност ще застраши неоправдано правата на кредиторите. За да се избегне противоречивото прилагане на закона, предлагаме разпоредбата да бъде конкретизирана, като бъде предвидено, че молбата, подадена от длъжника преди въвеждането в експлоатация на регистра, е недопустима, както и че прекратяването на производството в тази хипотеза не съставлява пречка по чл. 30, т. 4 за образуване на последващо производство.

6. Погасяване на задължения след откриване на производството по несъстоятелност Предложената редакция на чл. 102 от законопроекта предвижда възможност за повторно подаване на молба от длъжника за установяване на условията за погасяване на задълженията му. В тази връзка АИКБ намира за необходимо да бъде възприет първоначалният текст на чл. 102, съгласно който е допустимо молбата да бъде подавана веднъж.

7. По отношение приложението на абсолютната погасителна давност

С § 6 от преходните и заключителните разпоредби на законопроекта е предвидено създаването на нова буква „з“ към чл. 115 от ЗЗД, по силата на която абсолютната давност спира да тече за времето, в което трае производството по несъстоятелност. АИКБ продължава да поддържа изразяваното и в преходни обсъждания становище, че абсолютната давност следва да е неприложима изцяло по отношение на вземания, които са възникнали до прекратяване на производство по несъстоятелност по Търговския закон и по Закона за несъстоятелност на

Принципно
приети

Принципно
приети.

Неприети.

5. Законопроектът предвижда такива разпоредби. В § 2, ал. 4 от преходните и заключителните разпоредби изрично е предвидено, че Молба за откриване на производство по несъстоятелност може да се подава след обявяване на интернет страницата на Министерството на правосъдието на заповедта за въвеждане в експлоатация на регистъра по несъстоятелност в частта относно модула за производствата по несъстоятелност на физическите лица.

6. Законопроектът предвижда такива разпоредби, като ограничава както повторното образуване на производство по несъстоятелност (чл. 33, т. 4), така и повторното подаване на молба за установяване на условията за погасяване на задълженията на несъстоятелния длъжник (чл. 106 от законопроекта).

7. Както подробно е посочено в мотивите към законопроекта, предвиденото погасяване на задължения е резултат от сложен фактически състав, който не се изчерпва с изтичане на тригодишен срок. Разпоредбата на чл. 100 от законопроекта предвижда погасяване на задължения при сложен фактически състав, който включва изтичане на 3-годишен срок, както и настъпване на други условия - длъжникът да е заплатил разносните, да е удовлетворил поне частично приетите вземания и т.н. Подобно на нормата на чл. 739 ТЗ, тази на чл. 100 от законопроекта е самостоятелно основание за погасяване на права и вземания. Разпоредбата ще се прилага само в открито производство по несъстоятелност на физически лица,

физическите лица, което предлагаме да бъде уредено като нова т. 9 на чл. 112, ал. 2 от ЗЗД.

8. Относно предприетите действия по реализация на обезпечения в изпълнителни производства
Чл. 42, ал. 3 от законопроекта предвижда безусловно продължаване на изпълнителното производство при предприето действие по реализация на обезпечение само в полза на ипотечарни кредитори. Аргументация за това разграничаване между различни по вид обезпечения обаче липсва в мотивите към проекта. Така остава неясно защо реализацията на обезпечение се приема за допустима само когато то е в полза на ипотечарен кредитор, но не и на кредитор, обезпечен по друг начин. Предвид това настояваме да бъде отразено, че съдът може да разреши производството да продължи при съществуваща опасност от увреждане интересите на кредитора при предприето действие в полза на обезпечен кредитор по реализация на обезпечението без значение вида на последното.

Неприети.

докато предвидените в Закона за задълженията и договорите срокове на погасителна давност ще се прилагат на общо основание в останалите случаи. Разпоредбата следва водещите тенденции в производствата по опрощаване на дългове, установени в Директива (ЕС) 2019/1023.

Отмяната на абсолютната давност не е подходящо решение, тъй като тя има различно приложение, както по отношение на субектите, така и по отношение на условията и реда за погасяване на индивидуални задължения. Двата правни института съществуват паралелно и в други държави членки и отмяната на абсолютната давност не е необходима.

В отговор на притесненията, че е възможно предявяването на вземанията да няма отражение върху срока на абсолютната давност, настоящият законопроект предвижда в чл. 115 от Закона за задълженията и договорите да бъде създадена буква „з“, за да изключи едновременно приложението на абсолютната давност и погасяването на задълженията, докато трае производството по несъстоятелност.

8. С откриване на производството по несъстоятелност настъпват предвидени в законопроекта последици, една от които е спиране на изпълнителните производства срещу имуществото, включено в масата на несъстоятелността. Продължаването на индивидуалните съдебни и изпълнителни производства е несъвместимо с характера на производството по несъстоятелност, което е производство по универсално принудително изпълнение върху имуществото на длъжника, в което правилата и редът за удовлетворяване на кредиторите са насочени към едновременно и справедливо удовлетворяване. Вземанията, които са обезпечени с ипотека, са защитени, тъй като учредяването им става чрез формален акт и вписване в имотния регистър, което осигурява по-висока степен на доверие и правна сигурност и е свързано с по-големи разходи. Процедурата по осребряване на недвижимите имоти

9. Относно дигитализацията на процеса по несъстоятелност

АИКБ счита, че волята на държавата да въведе максимална откритост и достъпност на процеса по несъстоятелност за обществото и в частност за кредиторите е водеща в изготвянето на законопроекта и безспорно следва да бъде положително оценена. Но сме твърдо убедени, че за пълното и качествено постигане на така поставените цели са нужни няколко допълнения в някои от текстовете на законопроекта, а именно:

- по чл. 25 ал. 1 - Проектът предвижда задължение на синдика да записва в електронен дневник всяко свое действие, свързано с управлението и разпореждането с вещи и права от имуществото на длъжника или от масата на несъстоятелността и да дава достъп до него при поискване. АИКБ счита, че е силно необходимо в закона да бъде изрично записано, че достъпът до дневника следва да бъде електронен и дистанционен, за да се избегне неяснота в задълженията на синдика и неоснователното поставяне на ограничения пред заинтересованите лица. В тази връзка предлагаме в чл. 25, ал. 1, изр. 2 след думата „предоставя” да се добавят думите „отдалечен електронен”.

- По чл. 45: В този текст следва да се вземе предвид обстоятелството, че съществуват групи кредитори с големи портфейли несъбрани изискуеми вземания. А прилагането на новия закон неминуемо ще доведе до

Неприети.

също изисква заплащане на по-високи разходи и спазване на специални условия, поради което е целесъобразно започнатите действия по реализация на обезпечението да продължат. Съгласно предвижданията на законопроекта, обезпечените с ипотека вземания са първи по ред на привилегиите и са изключени от възможността за погасяване. Поради тези съображения законопроектът предвижда по изключение изпълнителното производство да продължи по отношение на реализация на обезпечението на ипотекарния кредитор.

9. Синдикът записва в електронен дневник всяко свое действие, свързано с управлението и разпореждането с вещи и права от имуществото на длъжника или от масата на несъстоятелността. При поискване от съда или от кредитор синдикът предоставя достъп до водения от него дневник. Образецът и правилата за водене на дневника се уреждат с наредба, издадена от министъра на правосъдието.

Предложената уредба в достатъчна степен гарантира достъпа на кредиторите до електронния дневник на синдика. Въвеждането на дистанционен достъп в реално време може да бъде предмет на обсъждане и уредба в предвидения подзаконов нормативен акт.

В чл. 109 от законопроекта е предвидено, че актовете в производството по несъстоятелност на физическите лица се вписват или обявяват в регистъра по несъстоятелност, който се води и поддържа от Министерството на правосъдието съгласно чл. 760е от Търговския закон. Съгласно чл. 760е Търговския закон регистърът по несъстоятелност се води и поддържа от Министерството на правосъдието, този регистър е публичен и се води в електронна форма. Министърът на правосъдието издава наредба за условията и реда за водене, съхраняване и достъп до регистъра по несъстоятелност. Проектът на наредбата ще бъде предварително съгласуван в процедура по обществени консултации, за да бъдат взети предвид всички

множество образувани производства, в които тези кредитори ще трябва да предявяват свои вземания в ограничени срокове. Последното безспорно е свързано с ангажиране на големи ресурси за включването и участието им. Считаме, че така описаната тежест е необходимо и удачно да бъде намалена. Предвид изложеното предлагаме законът да бъде прецизиран и да предвиди облекчен път за предявяване на вземанията, като в текста на чл. 45, ал. 1 се заложи изрично възможност за кредиторите да предявяват своите вземания пред съда по електронен път.

- По чл. 109: АИКБ отбелязва, че въпреки редът за водене на регистъра по несъстоятелност да се урежда в отделен нормативен акт, за да се гарантира публичността, прозрачността и свободният достъп до участие в производствата по несъстоятелност — ще е необходимо и заложените основни принципи на организация на регистъра да се разпишат И оповестяват, като такива, имащи силата на акт с ранга на закон. Ето защо предлагаме чл. 760е от Търговския закон да бъде допълнен, като се посочи, че регистърът по несъстоятелност е централизиран, публичен, със свободен, безплатен и автоматизиран електронен достъп. АИКБ предлага също в закона изрично да бъде записано, че в регистъра се отбелязват, освен упоменатите в разглежданата редакция обстоятелства, още и: ЕГН на длъжник; Дата на несъстоятелност; Сума на масата на несъстоятелност; Сума на задължения на длъжника; ЕИК/БУЛСТЛТ/ЕГН на кредитори и суми на приетите им вземания; Сума на удовлетворени вземания при приключване на производството; Сума на погасени неудовлетворени вземания; Дата на приключване на производството.

Надяваме се, че ще се дадат надеждни гаранции за проверката и доказването на добросъвестността на длъжниците, заявили образувание на производство по несъстоятелност, а в проекта на закона ще бъдат въведени работещи механизми с активна роля на съда

предложения и становища на заинтересованите граждани и организации.

	<p>и разширени възможности за въздействие за кредиторите. С оглед на всичко посочено до тук, Асоциацията на индустриалния капитал в България изказва готовност да сътрудничи с експертиза във всички етапи до приемането на законопроекта, за да се гарантират адекватно интересите на всички заинтересовани страни в тези особени производства, касаещи големи обществени групи и прослойки в гражданското общество у нас.</p>		
--	---	--	--